

รายงาน สถานการณ์ทางสังคม กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๓

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำนำ

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๑ - ๑๒ (สสว.๑ - ๑๒) ดำเนินการโครงการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมในระดับกลุ่มจังหวัด เพื่อการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อมเพื่อคาดการณ์แนวโน้มของสถานการณ์ทางสังคมและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก่กลุ่มเป้าหมาย อาทิ หน่วยงานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาคประชาชน และประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของ สสว.๑-๑๒ เพื่อให้หน่วยงานและภาคีเครือข่าย มีข้อมูล ใช้ประกอบการดำเนินงาน และการจัดทำแผนงานที่ทันต่อเหตุการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๓ (สสว.๓) จึงจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ เขตพื้นที่รับผิดชอบ ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่ บทนำ ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมในพื้นที่กลุ่มจังหวัด สถานการณ์เชิงกลุ่มเป้าหมายหรือเชิงประเด็นสำคัญในพื้นที่กลุ่มจังหวัด บทสรุปและข้อเสนอแนะ ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี ๒๕๖๒ ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้สนใจทั่วไป ในการนำข้อมูลไปประกอบการวิเคราะห์และเฝ้าระวังสถานการณ์ทางสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นต่อไป

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๓
มิถุนายน ๒๕๖๒

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญแผนภูมิ	ง
สารบัญภาพ	จ
บทสรุปผู้บริหาร	ฉ
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง ๑	๒
๒.๑ ลักษณะทางกายภาพ	๒
๒.๒ ลักษณะภูมิประเทศ	๒
๒.๓ ลักษณะภูมิอากาศ	๒
๒.๔ ข้อมูลการปกครอง	๓
๒.๕ ข้อมูลประชากร	๓
๒.๖ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และชาติพันธุ์	๕
๒.๗ ด้านสาธารณสุข	๗
๒.๘ ด้านการศึกษา	๙
๒.๙ ด้านแรงงาน	๑๓
๒.๑๐ ด้านที่อยู่อาศัย	๑๕
๒.๑๑ ด้านเศรษฐกิจ	๑๗
๒.๑๒ ข้อมูลด้านกลุ่มเป้าหมาย	๒๐
๒.๑๒.๑ ผู้สูงอายุ	๒๐
๒.๑๒.๒ คนพิการ	๒๒
๒.๑๒.๓ ผู้ด้อยโอกาส	๒๔
๒.๑๓ ข้อมูลภาคีเครือข่าย	๒๖
ส่วนที่ ๓ สถานการณ์เชิงกลุ่มเป้าหมายหรือเชิงประเด็นสำคัญในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง ๑	๒๘
๓.๑ ไตรมาส ๔ (ตุลาคม – ธันวาคม)	๒๘
๓.๒ ไตรมาส ๑ (มกราคม – มีนาคม)	๒๙
๓.๓ ไตรมาส ๒ (เมษายน – มิถุนายน)	๓๓
๓.๔ ไตรมาส ๓ (กรกฎาคม – กันยายน)	๓๖
ส่วนที่ ๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๔๐
ภาคผนวก	
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๒
ตารางที่ ๒ จำนวนเขตการปกครองรายจังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑.ปี พ.ศ ๒๕๖๒	๓
ตารางที่ ๓ จำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ จำแนกตามเพศ	๔
ตารางที่ ๔ จำนวนหน่วยบริการสาธารณสุข ภาครัฐและภาคเอกชน ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๗
ตารางที่ ๕ จำนวนประชากรต่อแพทย์รายจังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก	๘
ตารางที่ ๖ สาเหตุการตาย ๑๐ ลำดับ จากโรคต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ปี ๒๕๖๑	๘
ตารางที่ ๗ สถานศึกษาในระบบ นอกระบบ จำแนกรายสังกัด รายจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๑	๙
ตารางที่ ๘ จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา และเพศ ปีการศึกษา ๒๕๖๑	๑๐
ตารางที่ ๙ จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกระดับการศึกษา และเพศ แยกรายจังหวัด	๑๑
ตารางที่ ๑๐ คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(%) ปีพ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐	๑๑
ตารางที่ ๑๑ ค่าเฉลี่ยเชาวน์ปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ปีพ.ศ.๒๕๖๑	๑๒
ตารางที่ ๑๒ จำนวนของนักเรียนออกกลางคัน ตามสังกัด ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑	๑๒
ตารางที่ ๑๓ ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกสถานแรงงาน ไตรมาส ๔ (ต.ค. - ธ.ค.๖๑)	๑๓
ตารางที่ ๑๔ ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงาน ไตรมาส ๔ (ต.ค. - ธ.ค.๖๑)	๑๓
ตารางที่ ๑๕ จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๑ แยกรายจังหวัด	๑๔
ตารางที่ ๑๖ จำนวนชุมชนผู้มีรายได้ต่ำของกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๐	๑๕
ตารางที่ ๑๗ จำนวนครัวเรือน จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑	๑๖
ตารางที่ ๑๘ ผลิตภัณฑ์จังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙	๑๗
ตารางที่ ๑๙ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๑๘
ตารางที่ ๒๐ ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ปี ๒๕๕๙	๑๘
ตารางที่ ๒๑ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน ตามราคาประจำปี จำแนกเป็นรายจังหวัด ปีพ.ศ. ๒๕๕๙	๑๘
ตารางที่ ๒๒ รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พ.ศ.๒๕๕๒ -๒๕๖๐	๑๙
ตารางที่ ๒๓ หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๐	๑๙
ตารางที่ ๒๔ สถิติ จำนวนผู้สูงอายุแยกตามจังหวัด ปี๒๕๖๑	๒๐
ตารางที่ ๒๕ จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินตามกองทุนผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑	๒๑
ตารางที่ ๒๖ จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ปี ๒๕๖๑	๒๑
ตารางที่ ๒๗ สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามจังหวัด ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๒
ตารางที่ ๒๘ สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามประเภทความพิการ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๐ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๒๓
ตารางที่ ๒๙ จำนวนคนไร้ที่พึ่ง ขอดาน และจิตเวช ที่ให้บริการภายใน (เข้าพัก) และให้บริการภายนอก (ไม่เข้าพัก) ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒	๒๔
ตารางที่ ๓๐ ปัจจัยและสาเหตุ ของคนไร้ที่พึ่ง ขอดาน และจิตเวช ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒	๒๕
ตารางที่ ๓๑ จำนวนองค์กรภาคีเครือข่าย ปี ๒๕๖๒ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๒๖
ตารางที่ ๓๒ จำนวนภาคีเครือข่ายอาสาสมัคร ปี ๒๕๖๒ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๒๗

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ ๑ สัดส่วนประชากรหญิง - ชาย	๓
แผนภูมิที่ ๒ จำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ จำแนกตามเพศ	๔
แผนภูมิที่ ๓ จำนวนหน่วยบริการสาธารณสุข ภาครัฐและภาคเอกชน ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๗
แผนภูมิที่ ๔ สาเหตุการตาย ๑๐ ลำดับ จากโรคต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๘
แผนภูมิที่ ๕ สถานศึกษาในระบบ นอกระบบ จำแนกรายสังกัด รายจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๑	๙
แผนภูมิที่ ๖ จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกระดับการศึกษา และเพศ ปีการศึกษา ๒๕๖๑	๑๐
แผนภูมิที่ ๗ จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกระดับการศึกษา แยกรายจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๑	๑๑
แผนภูมิที่ ๘ จำนวนนักเรียนออกกลางคัน ตามสังกัด แยกรายจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๑	๑๒
แผนภูมิที่ ๙ ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกสถานแรงงาน ไตรมาส ๔ (ต.ค. - ธ.ค.๖๑)	๑๓
แผนภูมิที่ ๑๐ ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงาน ไตรมาส ๔ (ต.ค. - ธ.ค.๖๑)	๑๔
แผนภูมิที่ ๑๑ จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๑ แยกรายจังหวัด	๑๕
แผนภูมิที่ ๑๒ จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๑ ภาพรวม ๓ จังหวัด	๑๕
แผนภูมิที่ ๑๓ จำนวนครุฑเรือน จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑	๑๖
แผนภูมิที่ ๑๔ ผลิตภัณฑ์จังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๑๗
แผนภูมิที่ ๑๕ รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครุฑเรือนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พ.ศ.๒๕๕๒ -๒๕๖๐	๑๙
แผนภูมิที่ ๑๖ หนี้สินเฉลี่ยต่อครุฑเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พ.ศ.๒๕๖๐	๒๐
แผนภูมิที่ ๑๗ สถิติ จำนวนผู้สูงอายุแยกตามจังหวัด ปี๒๕๖๑ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๒๐
แผนภูมิที่ ๑๘ สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามจังหวัด ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๒
แผนภูมิที่ ๑๙ สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามประเภทความพิการ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๐ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๒๓
แผนภูมิที่ ๒๐ ปัจจัยและสาเหตุ ของคนไร้ที่พึ่ง ขอทาน และจิตเวช ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๒๕
แผนภูมิที่ ๒๑ จำนวนองค์กรภาคีเครือข่าย ปี ๒๕๖๒ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๒๖
แผนภูมิที่ ๒๒ จำนวนภาคีเครือข่ายอาสาสมัคร ปี ๒๕๖๒ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑	๒๗

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ แสดงอาณาเขตของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑	๒
ภาพที่ ๒ ประเพณีและวัฒนธรรม	๖

บทสรุปผู้บริหาร

การจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลสถานการณ์กลุ่มจังหวัดมาวิเคราะห์การจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมและคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ทางสังคมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดที่มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่จังหวัด และเพื่อรวบรวม ประมวล วิเคราะห์และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ในพื้นที่ ๓ จังหวัดภาคตะวันออก ๑ และเพื่อสนับสนุนข้อมูลในการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม และการบูรณาการแผนงานโครงการ กิจกรรมในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ให้กับหน่วยงานระดับท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ นักวิชาการขององค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ และแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น รายงานนี้ประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่ บทนำ ข้อมูลพื้นฐานทางสังคม ในพื้นที่กลุ่มจังหวัด สถานการณ์เชิงกลุ่มเป้าหมายหรือเชิงประเด็นสำคัญในพื้นที่กลุ่มจังหวัด บทสรุปและข้อเสนอแนะ โดยสรุปได้ดังนี้

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของประเทศไทย เนื้อที่ทั้งหมด ๑๓,๒๙๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๘,๒๙๑,๒๕๐ ไร่ จังหวัดชลบุรีมีระยะทางห่างกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๘๑ กิโลเมตร รองลงมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทราจังหวัด ๘๒ กิโลเมตร และจังหวัดระยอง ๑๗๙ กิโลเมตร ตามลำดับ สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของพื้นที่ อยู่ภายใต้อิทธิพล ของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เขตอากาศแบบสะวันนา (Savanna Climate) ลักษณะภูมิอากาศ ส่วนใหญ่มีอากาศร้อน โดยทั่วไปบางพื้นที่อากาศร้อนจัด ปริมาณฝนน้อยและต่ำกว่าค่าปกติ ทำให้มีฟ้าคะนองเป็นบางแห่ง หรือประมาณร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่

การปกครอง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓๐ อำเภอ ๒๔๓ ตำบล ๒,๐๒๐ หมู่บ้าน ในส่วนการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๓ แห่ง เทศบาลนคร ๓ แห่ง (จังหวัดชลบุรี ๒ แห่ง และจังหวัดระยอง ๑ แห่ง จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่มี) เทศบาลเมือง ๑๓ แห่ง เทศบาลตำบล ๙๕ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๗๔ แห่ง และรูปแบบการปกครองพิเศษ ๑ แห่ง (จังหวัดชลบุรี)

ประชากร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๒,๙๗๔,๖๙๔ คน เป็นชายจำนวน ๑,๔๕๒,๔๓๔ คน ร้อยละ ๔๙.๐๐ เป็นหญิงจำนวน ๑,๕๒๒,๓๖๐ คน ร้อยละ ๕๑.๐๐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔.๕๔ ของประเทศ (๖๖,๔๑๓,๙๗๙ คน)

จำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุช่วงอายุระหว่าง ๒๕-๖๐ ปี มีมากที่สุด จำนวน ๑,๕๙๓,๘๑๔ คน หรือร้อยละ ๕๒.๗๘ รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง ๐-๑๗ ปี จำนวน ๖๑๖,๓๘๗ คน ร้อยละ ๒๐.๔๑ ถัดมา ช่วงอายุระหว่าง ๑๘-๒๔ ปี จำนวน ๔๓๗,๐๐๓ คน ร้อยละ ๑๔.๔๗ และ อายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๗๒,๓๑๘ คน ร้อยละ ๑๒.๓๓

ศาสนา มีผู้นับถือศาสนาพุทธร้อยละ ๙๗ ศาสนาคริสต์ร้อยละ ๑.๕ อิสลามร้อยละ ๑ และอื่น ๆ ร้อยละ ๐.๕

ประเพณีของคนในภาคตะวันออก ๑ คือ งานบุญเช่นเดียวกับชนในภาคอื่น ที่ไปวัดทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา มีเทศกาลนมัสการหลวงพ่อโสธร ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา นอกจากนี้เป็นเทศกาลส่งเสริมผลผลิตของภูมิภาคนี้ งานเทศกาลเกี่ยวกับผลไม้ชื่อแตกต่างกันไป นอกจากนั้นมีประเพณีวิ่งควาย และงานเทศกาลพื้ที่จังหวัดชลบุรี ส่วนจังหวัดระยองจัดงานวันเกาะแก้วพิสดาร และงานสุนทรภู่รำลึก

ชาติพันธุ์ นอกจากจะมีกลุ่มใหญ่ที่เป็นคนไทยมาแต่เดิมแล้วยังเป็นถิ่นที่อยู่ของคนหลายเชื้อชาติ เช่น ชาวชอง ซึ่งเป็นชนเผ่าตระกูลมอญ-เขมร ที่อยู่ในเขตป่าเขาใช้ชีวิตตามธรรมชาติ

หน่วยบริการสาธารณสุข ภาครัฐและภาคเอกชนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน ๔๐๕ แห่ง จังหวัดฉะเชิงเทรา ๑๔๖ แห่ง รองลงมาจังหวัดชลบุรี ๑๔๔ แห่ง และจังหวัดระยอง ๑๑๕ แห่ง ตามลำดับ

แพทย์ทั้งหมด ๔,๑๒๖ คน ประชากร ๒,๙๗๔,๖๙๔ คน ประชากรต่อแพทย์ ๗๒๐ : ๑ คน

สาเหตุการตายจากโรคต่าง ๆ มีผู้เสียชีวิตจากโรคภัยชราสูงสุด จำนวน ๘๖๖ คน รองลงมา โรคหัวใจล้มเหลว ไม่ระบุรายละเอียด จำนวน ๗๗๒ คน ถัดมา โรคความดันโลหิตสูงไม่ทราบสาเหตุ (ปฐมภูมิ) จำนวน ๖๐๙ คน

มีสถานศึกษาในระบบ จำนวน ๑,๖๙๙ แห่ง แบ่งเป็น สังกัด สพฐ. จำนวน ๘๔๑ แห่ง เอกชน จำนวน ๗๕๘ แห่ง อาชีวศึกษา จำนวน ๓๙ แห่ง เมืองพัทยา ๑๓ แห่ง สำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน ๑๖ แห่ง และสถานศึกษานอกระบบ จำนวน ๑๐๙ แห่ง สังกัด กศน. จำนวนนักเรียน นักศึกษา มีจำนวนทั้งหมด ๕๘๓,๓๐๗ คน แยกเป็นเพศหญิง จำนวน ๒๗๔,๗๒๓ คน เพศชาย จำนวน ๓๐๘,๕๘๔ คน ระดับการศึกษา ที่มีนักเรียนมากที่สุด คือ ระดับประถมศึกษา จำนวน ๒๔๒,๑๕๖ คน อยู่ในระบบ จำนวน ๑๑๙,๓๗๖ คน นอกระบบ จำนวน ๑,๙๓๐ คน จังหวัดที่มีนักเรียน นักศึกษา มากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๓๑๓,๐๖๙ คน รองลงมา คือ จังหวัดระยอง จำนวน ๑๒๓,๑๑๒ คน ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๑๕,๓๒๑ คน ตามลำดับ นักเรียนออกกลางคัน จำนวน ๕๕๓,๓๖๗ คน และสังกัดที่มีนักเรียนออกกลางคันมากที่สุด คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓๒๕,๖๕๗ คน และจังหวัดที่มีนักเรียนออกกลางคันมากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๒๘๕,๙๐๖ คน รองลงมา คือ จังหวัดระยอง จำนวน ๑๔๕,๙๙๒ คน ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๒๑,๔๖๙ คน ตามลำดับ

จังหวัดที่มีกำลังแรงงานในปัจจุบันมากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑,๐๖๕,๓๙๔ คน รองลงมา คือจังหวัดระยอง จำนวน ๕๗๒,๕๓๐ คน ถัดมาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๔๓๓,๐๕๖ คน และพบว่าผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานมากที่สุด คือจังหวัดชลบุรี จำนวน ๔๑๖,๘๑๐ คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒๓๗,๒๕๔ คน ถัดมา คือจังหวัดระยอง จำนวน ๑๗๙,๑๓๘ คน ตามลำดับ ในส่วนกำลังแรงงานที่รอฤดูกาล พบในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๓๙๐ คน ส่วนผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานพบว่าเป็นผู้ทำงานบ้าน จำนวน ๓๐๕,๙๑๘ คน เรียนหนังสือ จำนวน ๑๖๔,๙๓๑ คน และอื่น ๆ จำนวน ๓๕๒,๓๗๙ คน คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๑ ในปี ๒๕๖๑ มีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือมากที่สุด จำนวน ๑๘๗,๘๙๑ คน รองลงมาปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑๖๗,๑๙๘ คน ถัดมาปี ๒๕๖๒ จำนวน ๑๖๐,๒๕๕ คน ซึ่งในปี ๒๕๖๑ พบมากที่สุดจังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๑๑,๔๙๖ คน รองลงมาคือจังหวัดระยอง จำนวน ๕๒,๑๗๓ คน ถัดมาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒๔,๒๒๒ คน ตามลำดับ

จำนวนชุมชนผู้มีรายได้ต่ำ มีทั้งหมด ๘๐ ชุมชน แยกเป็นชุมชนแออัด จำนวน ๗๒ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๕,๑๒๕ ครัวเรือน ชุมชนเมือง ๖ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๔๘๒ ครัวเรือน ชุมชนชานเมือง ๒ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๕๘ ครัวเรือน และมีบ้านทั้งหมด ๔,๘๐๐ หลัง จังหวัดชลบุรี มีชุมชนมากที่สุด จำนวน ๔๓ ชุมชน รองลงมาจังหวัดระยอง มีชุมชนทั้งหมด ๒๐ ชุมชน ถัดมาจังหวัดฉะเชิงเทรา มีชุมชนทั้งหมด จำนวน ๑๗ ชุมชน

จำนวนครัวเรือน พ.ศ.๒๕๕๒ - ๒๕๖๑ พบว่าในปี ๒๕๖๑ จังหวัดชลบุรีเพิ่มสูงขึ้นจากปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๗.๔๔ พันต่อครัวเรือน จังหวัดระยอง เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๑๐.๐๗ พันต่อครัวเรือน และจังหวัดฉะเชิงเทรา เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๘.๗๗ พันต่อครัวเรือน และจะเห็นได้ว่าในปี ๒๕๖๑ จังหวัดชลบุรี มีจำนวนครัวเรือนเพิ่มมากที่สุด จำนวน ๖๒๔.๔๒ พันต่อครัวเรือน รองลงมา คือ จังหวัดระยอง จำนวน ๓๓๑.๐๒ พันต่อครัวเรือน ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒๕๐.๕๔ พันต่อครัวเรือน

ผลิตภัณฑ์จังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ พบว่าในปี ๒๕๕๙ ทุกจังหวัดเพิ่มสูงขึ้นจากปี ๒๕๕๘ โดยจังหวัดชลบุรีเพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๔๑,๔๓๙ ล้านบาท จังหวัด

ระยอง เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๑๖,๗๔๑ ล้านบาท และจังหวัดฉะเชิงเทรา เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๑๖,๐๑๑ ล้านบาท การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่าในปี ๒๕๕๙ ทุกจังหวัดมี อัตราการขยายตัว GPP เพิ่มสูงขึ้นจากปี ๒๕๕๘ โดยจังหวัดชลบุรีเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ + ๑๒.๖๗ จังหวัดระยอง เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ + ๓.๔๙ และจังหวัดฉะเชิงเทรา เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ + ๗.๑๑ ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ปี ๒๕๕๙ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่า จังหวัดระยอง มีจำนวนผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) มากที่สุด จำนวน ๑,๐๐๙,๔๙๖ บาท/ปี รองลงมา คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๕๔๘,๘๗๗ บาท/ปี ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๔๓๓,๔๐๐ บาท/ปี ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน ตามราคาประจำปี จำแนกเป็นรายจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่าจังหวัดระยอง มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคและจังหวัด ตามราคาประจำปีมากที่สุด จำนวน ๘๙๗,๑๑๗ ล้านบาท ต่อประชากร ๘๘๙ (๑,๐๐๐ คน) มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน ๑,๐๐๙,๔๙๖ บาท ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๑ ของภาค และลำดับที่ ๑ ของประเทศ รองลงมา คือ จังหวัดชลบุรี มีจำนวน ๙๑๒,๔๙๘ ล้านบาท ต่อประชากร ๑,๖๖๒ (๑,๐๐๐ คน) มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน ๕๔๘,๘๗๗ บาท ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๒ ของภาค และลำดับที่ ๒ ของประเทศ ถัดมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน ๓๔๐,๙๑๓ ล้านบาท ต่อประชากร ๗๘๗ (๑,๐๐๐ คน) มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน ๔๓๓,๔๐๐ บาท ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๓ ของภาค และลำดับที่ ๕ ของประเทศ

รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน พ.ศ.๒๕๕๒ - ๒๕๖๐ พบว่าในปี ๒๕๖๐ จังหวัดชลบุรี มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำนวน ๒๗,๖๖๕.๓๙ บาท ซึ่งสูงขึ้นจากปี ๒๕๕๘ เฉลี่ย ๔๐๘.๖๙ บาท จังหวัดระยอง มีจำนวน ๒๗,๗๙๗.๗๙ บาท ซึ่งลดลงจากปี ๒๕๕๘ เฉลี่ย ๒,๕๑๗.๐๑ บาท และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน ๒๖,๐๖๑.๘๕ บาท ซึ่งลดลงจากปี ๒๕๕๘ เฉลี่ย ๑,๔๙๓.๐๕ บาท

หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม พ.ศ.๒๕๕๒ -๒๕๖๐ ในปี ๒๕๖๐ มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน รวมทั้งสิ้น ๓๗๔,๕๖๓.๑๔ บาท โดยมีวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม คือ เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนมากที่สุด จำนวน ๑๖๘,๖๑๒.๔๓ บาท รองลงมาเพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน จำนวน ๑๖๖,๗๖๓.๘๙ บาท ถัดมาเพื่อใช้ทำการเกษตร จำนวน ๒๐,๘๒๘.๓๒ บาท

จำนวนผู้สูงอายุแยกตามจังหวัด ปี๒๕๖๑ มีจำนวนทั้งหมด จำนวน ๔๐๑,๒๖๓ คน แบ่งเป็น เพศชาย จำนวน ๑๗๒,๙๖๓ คน เพศหญิง จำนวน ๒๒๘,๓๐๐ คน จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุเพศหญิงจะมากกว่า ร้อยละ ๕๗.๐๐ เพศชาย ร้อยละ ๔๓.๐๐ และจังหวัดที่มีผู้สูงอายุมากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๙๔,๖๐๕ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๘๒,๙๓๑ คน เพศหญิง จำนวน ๑๑๑,๖๗๔ คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๑๖,๓๔๒ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๕๐,๖๐๖ คน เพศหญิง จำนวน ๖๕,๗๓๖ คน ถัดมา จังหวัดระยอง จำนวน ๙๐,๓๑๖ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๓๙,๔๒๖ คน เพศหญิง จำนวน ๕๐,๘๙๐ คน จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ พบว่า จังหวัดที่มีผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพ มากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๓๑,๕๓๑ ราย รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๙๑,๔๖๙ บาท ถัดมา จังหวัดระยอง จำนวน ๗๐,๔๐๙ ราย ตามลำดับ

คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการเพิ่มสูงขึ้น และลดลงในปี พ.ศ.๒๕๕๙ และในปี พ.ศ.๒๕๖๐ มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น จากปี ๒๕๕๙ ทุกจังหวัด ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ มีจำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ ทั้งหมด จำนวน ๕๓,๔๘๘ คน จังหวัดที่มีคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการมากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๒๒,๑๔๐ คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๙,๗๐๘ คน ถัดมาจังหวัดระยอง จำนวน ๑๑,๖๔๐ คน คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามประเภทความพิการ ผู้พิการส่วนใหญ่สามลำดับแรกเป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย รองลงมาประเภททางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ถัดมา ประเภทพิการซ้ำซ้อน ตามลำดับ

จำนวนคนไร้ที่พึ่ง ขอดาน และจิตเวช ในปี ๒๕๖๒ (ม.ค.-มิ.ย.) ที่ให้บริการภายใน (เข้าพัก) มีจำนวน ๒๖๖ ราย ส่วนใหญ่เป็นคนไร้ที่พึ่ง จำนวน ๒๑๘ ราย ร้อยละ ๘๑.๙๕ รองลงมาเป็นจิตเวช จำนวน

๓๖ ราย ร้อยละ ๑๓.๕๓ และ คนขอทานจำนวน ๑๒ ราย ร้อยละ ๘.๙๐ และให้บริการภายนอก (ไม่เข้าพัก) จำนวน ๓๐๓ ราย ส่วนใหญ่เป็นคนที่พึ่ง จำนวน ๒๒๙ ราย ร้อยละ ๗๕.๕๘ รองลงมาเป็นคนขอทาน จำนวน ๔๓ ราย ร้อยละ ๑๔.๑๙ และจิตเวช จำนวน ๒ ราย ร้อยละ ๑๐.๒๓ ปัจจัยและสาเหตุ ส่วนใหญ่มีสาเหตุ มาจาก รายได้ไม่เพียงพอ/ยากจน จำนวน ๘๗๕ ราย พบมากในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๓๑๓ ราย รองลงมา ไม่มีงานทำ/ตกงาน จำนวน ๓๔๕ ราย พบมากในปี ๒๕๖๒ ถัดมารายได้ดี/หาเงินง่าย จำนวน ๑๙๖ ราย พบ มากในปี ๒๕๖๐ มีความสภาพความพิการ จำนวน ๑๘๓ ราย พบมากในปี ๒๕๖๑ และไม่มีผู้เลี้ยงดู จำนวน ๑๑๐ ราย

องค์กรภาคีเครือข่ายที่มีมากที่สุดคือ องค์กรสตรี จำนวน ๑,๐๑๖ แห่ง มีมากในจังหวัด ฉะเชิงเทรา รองลงมาคือองค์กรที่จัดแจ้งตาม พ.ร.บ.การจัดสวัสดิการสังคมฯ จำนวน ๓๒๕ แห่ง มีมากใน จังหวัดฉะเชิงเทรา ถัดมาศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) จำนวน ๒๔๕ แห่ง มีมากในจังหวัดฉะเชิงเทรา

เครือข่ายอาสาสมัครที่มีมากที่สุดคือ สภาดังและเยาวชน จำนวน ๕,๘๓๗ คน มีมากในจังหวัด ฉะเชิงเทรา ร้อยละ ๓๘.๘๕ เครือข่ายอาสาสมัครรองลงมาคืออาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ (อพม.) จำนวน ๓,๒๓๑ คน มีมากในจังหวัดชลบุรี ร้อยละ ๔๗.๗๕ เครือข่ายอาสาสมัครถักมา อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) จำนวน ๑,๒๐๘ คน มีมากในจังหวัดชลบุรี ร้อยละ ๓๗.๔๑

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๓ มีบทบาทหน้าที่ในการวิเคราะห์ วิจัย พัฒนา ทางวิชาการการพัฒนาสังคมให้สอดคล้องกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านวิชาการ องค์ความรู้ ข้อมูลสารสนเทศ การศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์สภาพแวดล้อมเพื่อคาดการณ์แนวโน้ม ของสถานการณ์ทางสังคมและผลกระทบ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาสังคมและจัดทำยุทธศาสตร์ในพื้นที่ กลุ่มจังหวัด การเป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศและศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่กลุ่ม จังหวัด โดยผู้รับบริการได้แก่ หน่วยงานบริการทุกกลุ่มเป้าหมาย ในพื้นที่ให้บริการในความรับผิดชอบของ กระทรวงฯ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาคเอกชนและประชาชนในการ ดำเนินงานด้านการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการสังคมข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานพัฒนา และ ปรับปรุงการดำเนินงาน ดังนั้นสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๓ จึงได้จัดทำรายงานสถานการณ์ทาง สังคมระดับกลุ่มจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อม เพื่อคาดการณ์ แนวโน้มของสถานการณ์ทางสังคมและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก่กลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาคประชาชน และประชาชน ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๒ ได้แก่จังหวัด จันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว เพื่อให้หน่วยงานและภาคีเครือข่าย มีข้อมูลสารสนเทศทางสังคม ที่สามารถนำไปใช้ประกอบการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่ทันต่อ สถานการณ์ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อรวบรวม ประมวลวิเคราะห์และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ในพื้นที่ ๓ จังหวัด ภาคตะวันออก ๑ ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา

๒) เพื่อสนับสนุนข้อมูลในการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม และการบูรณาการแผนงานโครงการ กิจกรรมในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ให้กับหน่วยงานระดับท้องถิ่น เจ้าหน้าที่นักวิชาการขององค์กรและ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ประโยชน์ และแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น

ส่วนที่ ๒
ข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑
(จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา)

๒.๑ ลักษณะทางกายภาพ

ตารางที่ ๑ พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑

จังหวัด	พื้นที่		อันดับระดับภาค (ภาคตะวันออก)	อันดับระดับ กลุ่มจังหวัดฯ
	ตารางกิโลเมตร	ไร่		
ชลบุรี	๔,๓๖๓	๒,๗๒๖,๘๗๕	๓	๒
ระยอง	๓,๕๕๒	๒,๒๒๐,๐๐๐	๔	๓
ฉะเชิงเทรา	๕,๓๕๑	๓.๓ ล้านไร่	๒	๑

ที่มา สำนักงานพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด : เว็บไซต์ www.pad.moi.go.th ข้อมูล ณ วันที่ ๑๙ เม.ย. ๖๒

๒.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

อาณาเขต ทิศเหนือติดกับจังหวัด นครนายก และปราจีนบุรี

ทิศตะวันออกติดกับจังหวัด สระแก้ว และจันทบุรี

ทิศตะวันตกติดและทิศใต้ติดกับทะเลอ่าวไทย มีแนวชายฝั่งทะเลยาว ๒๘๘ กิโลเมตร

แยกเป็น จังหวัดชลบุรี ๑๗๒ กิโลเมตร จังหวัดระยอง ๑๐๔ กิโลเมตร จังหวัดฉะเชิงเทรา ๑๒ กิโลเมตร

ภาพที่ ๑ แสดงอาณาเขตของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑

๒.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ อยู่ภายใต้อิทธิพล ของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เขตอากาศแบบสะวันนา (Savanna Climate) ส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง ลักษณะอากาศจะมีช่วงฤดูแล้งสลับฤดูฝนอย่างชัดเจน อิทธิพลจากลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือจะทำให้อากาศแห้งแล้งตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม และฝนเริ่มตกตั้งแต่ เดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ปริมาณฝนเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยปริมาณฝนรวมเกิน ๖๐ มิลลิเมตร ใน ๘ เดือน และฝนตกชุกที่สุดในเดือนสิงหาคม

ลักษณะภูมิอากาศ ส่วนใหญ่มีอากาศร้อน โดยทั่วไปบางพื้นที่อากาศร้อนจัด ปริมาณฝนน้อย และต่ำกว่าค่าปกติ ทำให้มีฟ้าคะนองเป็นบางแห่ง หรือประมาณร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ และมีลมกระโชกแรง บางแห่ง สำหรับอุณหภูมิจนเฉลี่ยตลอดทั้งปี สูงกว่าค่าปกติประมาณ ๒๗ - ๒๘ องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ย สูงสุดอยู่ในจังหวัดชลบุรี

๒.๔ ข้อมูลการปกครอง

๒.๔.๑ การปกครอง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓๐ อำเภอ ๒๔๓ ตำบล ๒,๐๒๐ หมู่บ้าน ในส่วนการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๓ แห่ง เทศบาลนคร ๓ แห่ง (จังหวัดชลบุรี ๒ แห่ง และจังหวัดระยอง ๑ แห่ง จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่มี) เทศบาลเมือง ๑๓ แห่ง เทศบาล ตำบล ๙๕ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๗๔ แห่ง และรูปแบบการปกครองพิเศษ ๑ แห่ง (จังหวัดชลบุรี) ดังรายละเอียดตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ จำนวนเขตการปกครองรายจังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑.ปี พ.ศ ๒๕๖๒

(หน่วย:แห่ง)

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
				อบจ.	ทน.	ทม.	ทต.	อบต.	พิเศษ
ชลบุรี	๑๑	๙๒	๖๘๗	๑	๒	๑๐	๓๕	๔๘	๑ เมืองพัทยา
ระยอง	๘	๕๘	๔๔๑	๑	๑	๒	๒๗	๓๗	-
ฉะเชิงเทรา	๑๑	๙๓	๘๙๒	๑	-	๑	๓๓	๗๔	-
รวม	๓๐	๒๔๓	๒,๐๒๐	๓	๓	๑๓	๙๕	๑๕๙	๑

ที่มา: ระบบสถิติทางทะเบียน ข้อมูลทางการปกครอง กรมการปกครอง, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ณ ธันวาคม ๖๒

๒.๕ ข้อมูลประชากร

ประชากรกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และ จังหวัดฉะเชิงเทรา ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๒,๙๗๔,๖๙๔ คน เป็นชายจำนวน ๑,๔๕๒,๔๓๔ คน ร้อยละ ๔๙.๐๐ เป็นหญิงจำนวน ๑,๕๒๒,๓๖๐ คน ร้อยละ ๕๑.๐๐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔.๕๔ ของประเทศ (๖๖,๔๑๓,๙๗๙ คน) ดังแผนภูมิที่ ๑

แผนภูมิที่ ๑ สัดส่วนประชากรหญิง - ชาย

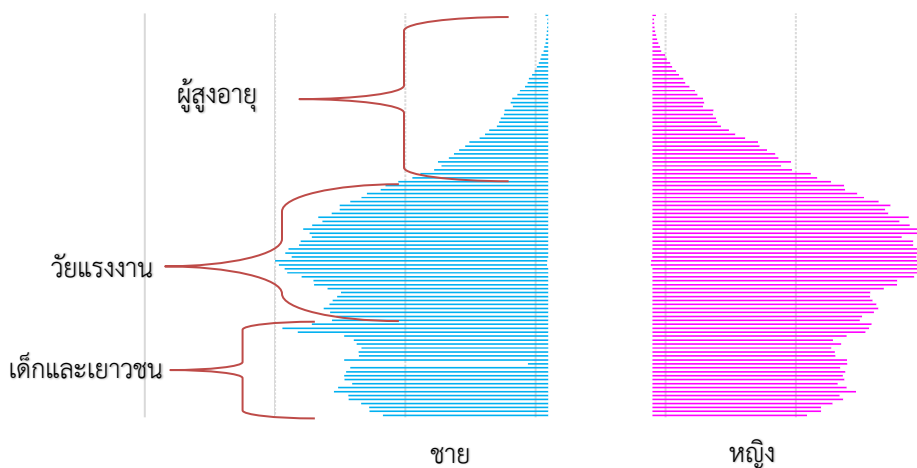
ตารางที่ ๓ จำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ จำแนกตามเพศ
(หน่วย : คน)

จังหวัด		ชลบุรี	ระยอง	ฉะเชิงเทรา	รวม
๐-๑๗ ปี	ชาย	๑๗๕,๘๔๘	๘๔,๘๖๙	๓๒,๙๑๕	๒๙๓,๖๓๒
	หญิง	๑๖๖,๑๔๔	๘๐,๗๐๙	๓๑,๑๗๔	๒๗๘,๐๒๗
	รวม	๓๔๑,๙๙๒	๑๖๕,๕๗๘	๑๐๘,๙๑๗	๖๑๖,๓๘๗
	ร้อยละ	๕๕.๔๘	๒๖.๒๕	๑๗.๖๗	๒๐.๔๑
๑๘-๒๔ ปี	ชาย	๘๑,๗๕๕	๓๓,๗๒๗	๑๑๑,๗๔๗	๒๒๗,๒๒๙
	หญิง	๖๙,๗๔๑	๓๓,๙๐๖	๑๐๖,๑๒๗	๒๐๙,๗๗๔
	รวม	๑๕๑,๔๙๖	๖๗,๖๓๓	๒๑๗,๘๗๔	๔๓๗,๐๐๓
	ร้อยละ	๓๔.๖๗	๑๕.๔๘	๔๙.๘๖	๑๔.๔๗
๒๕-๖๐ ปี	ชาย	๓๙๒,๒๘๖	๑๙๒,๕๘๐	๑๘๖,๘๓๖	๗๗๑,๗๐๒
	หญิง	๔๒๙,๕๕๓	๒๐๐,๑๓๔	๑๙๒,๔๒๕	๘๒๒,๑๑๒
	รวม	๘๒๑,๘๓๙	๓๙๒,๗๑๔	๓๗๙,๒๖๑	๑,๕๙๓,๘๑๔
	ร้อยละ	๕๑.๕๒	๒๔.๖๔	๒๓.๘๐	๕๒.๗๘
๖๑ ปีขึ้นไป	ชาย	๗๖,๓๙๔	๓๖,๒๘๒	๔๗,๑๙๕	๑๕๙,๘๗๑
	หญิง	๑๐๓,๖๐๓	๔๗,๑๒๒	๖๑,๗๒๒	๒๑๒,๕๔๗
	รวม	๑๗๙,๙๙๗	๘๓,๔๐๔	๑๐๘,๙๑๗	๓๗๒,๓๑๘
	ร้อยละ	๔๘.๓๔	๒๒.๔๐	๒๙.๒๕	๑๒.๓๓
รวม		๑,๔๙๕,๓๒๔	๗๐๙,๒๒๙	๗๗๐,๑๔๑	๒,๙๗๔,๖๙๔

ที่มา: ระบบสถิติทางทะเบียน กรมการปกครอง ข้อมูล ณ ธันวาคม พ.ศ. ๖๑

จากตารางที่ ๓ จำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ จะเห็นได้ว่า ประชากรช่วงอายุระหว่าง ๒๕-๖๐ ปี มีมากที่สุดในกลุ่มจังหวัดนี้ จำนวน ๑,๕๙๓,๘๑๔ คน หรือร้อยละ ๕๒.๗๘ รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง ๐-๑๗ ปี จำนวน ๖๑๖,๓๘๗ คน ร้อยละ ๒๐.๔๑ ถัดมา ช่วงอายุระหว่าง ๑๘-๒๔ ปี จำนวน ๔๓๗,๐๐๓ คน ร้อยละ ๑๔.๔๗ และ อายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๗๒,๓๑๘ คน ร้อยละ ๑๒.๓๓

แผนภูมิที่ ๒ จำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ จำแนกตามเพศ

๒.๖ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และชาติพันธุ์

๒.๖.๑ ศาสนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้นับถือศาสนาพุทธร้อยละ ๙๗ ศาสนาคริสต์ร้อยละ ๑.๕ อิสลามร้อยละ ๑ และอื่น ๆ ร้อยละ ๐.๕

๒.๖.๒ ประเพณี

งานประเพณีของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ งานบุญเช่นเดียวกับชนในภาคอื่น ที่ไปวัดทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา มีเทศกาลนมัสการหลวงพ่อโสธร ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา นอกจากนี้เป็นเทศกาลส่งเสริมผลผลิตของภูมิภาคนี้ งานเทศกาลเกี่ยวกับผลไม้มีชื่อแตกต่างกันไป นอกจากนั้นมีประเพณีวิ่งควาย และงานเทศกาลพืชมงคลที่จังหวัดชลบุรี ส่วนจังหวัดระยองจัดงานวันเกาะแก้วพิสดาร และงานสุนทรภู่รำลึก ประเพณีแยกตามจังหวัด ดังนี้

จังหวัดฉะเชิงเทรา

- งานเทศกาลนมัสการหลวงพ่อโสธร

๑. งานเทศกาลเดือน ๕ เริ่มตั้งแต่วันที่ขึ้น ๑๕ ค่ำ ถึงแรม ๒ ค่ำ รวม ๓ วัน ๓ คืน เป็นงานฉลองสมโภชในวันที่อาราธนาหลวงพ่อโสธรขึ้นจากน้ำมาประดิษฐานที่วัดแห่งนี้

๒. งานเทศกาลเดือน ๑๒ เริ่มตั้งแต่วันที่ขึ้น ๑๒ ค่ำ ถึงแรม ๑ ค่ำ เนื่องจากในปี พ.ศ. ๒๔๓๓ เกิดโรคฝีดาษระบาดทั่ว ชาวบ้านจึงขนานต่อหลวงพ่อโสธร ขอให้หายและได้จัดพิธีสมโภชจนกลายเป็นประเพณีสืบต่อกันมา ปัจจุบันทางจังหวัดฉะเชิงเทราและทางวัดโสธรฯ ได้ร่วมกันจัด "งานนมัสการพระพุทธรูปโสธร และงานกาชาดฉะเชิงเทรา" ขึ้นเป็นประจำ มีการเฉลิมฉลองและการจัดขบวนแห่หลวงพ่อโสธรจำลองทั้งทางบกและทางน้ำ

๓. งานเทศกาลตรุษจีน จัดโดยสมาคมชาวจีน พร้อมด้วยพ่อค้าประชาชน และข้าราชการ เริ่มตั้งแต่วันที่ขึ้น ๑ ค่ำ ถึงขึ้น ๕ ค่ำ (ตามจันทรคติของจีน)

- งานวันมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว จัดขึ้นประมาณเดือนมีนาคม ถึง เมษายนของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงที่ผลผลิตมะม่วงออกสู่ตลาด งานจัดที่โรงเรียนพุทธโสธร อำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา ในงานมีการออกร้านจำหน่ายมะม่วงและผลผลิตทางการเกษตร การประกวดผลผลิตทางการเกษตรและการจัดนิทรรศการทางวิชาการ

จังหวัดชลบุรี

- งานเทศกาลพืชมงคล จัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและเผยแพร่ชื่อเสียงของพืชมงคล ภายในงานมีการประกวดขบวนรถบุปผชาติ การประกวดนางงาม การแข่งขันกีฬาทางน้ำ และมหรสพต่าง ๆ

- งานเทศกาลวันไหล เป็นงานสงกรานต์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความแตกต่างจากที่อื่นคือ จะเริ่มเล่นกันประมาณวันที่ ๑๖ หรือ ๑๗-๑๘-๑๙ เมษายน โดยเรียกกันว่า "วันไหล" ส่วนที่พืชมงคลกำหนดวันไหลเป็นวันที่ ๑๙ เมษายนของทุกปี โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีรดน้ำดำหัว มีการละเล่นพื้นบ้านและขบวนแห่ต่าง ๆ

- งานบุญกลางบ้านและเครื่องจักสานพนัสนิคม จัดเป็นประจำทุกปี เป็นงานประเพณีที่สืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน มีการจัดงานในราวเดือน ๓ ถึงเดือน ๖ โดยผู้เฒ่าหรือชาวบ้านที่นับถือจะเป็นผู้กำหนดวันทำบุญของชาวบ้าน หลังพิธีสงฆ์มีการรับประทานอาหารร่วมกัน และมีการละเล่นพื้นบ้าน

- งานประเพณีกองข้าว จัดขึ้นทุกปีระหว่างวันที่ ๑๙-๒๑ เมษายน ที่อำเภอศรีราชา เป็นประเพณีเก่าแก่ที่ยังคงรักษาไว้ มีการจัดขบวนแห่ในชุดไทยประจำบ้าน พิธีบวงสรวง การละเล่นพื้นเมือง และการสาธิตการทำอาหาร

- งานประเพณีวิ่งควาย จัดในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นประเพณีที่เก่าแก่ของจังหวัดชลบุรี ในวันงานจะมีการแต่งควายอย่างสวยงามด้วยผ้าแพรพรรณสีต่าง ๆ และนำควายมาชุมนุมที่หน้าเทศบาลเมืองชลบุรี โดยจัดให้มีการวิ่งควายและการประกวดสุขภาพควาย

จังหวัดระยอง

- งานวันสุนทรภู่ มีการจัดงานเป็นประจำทุกปี ในวันที่ ๒๖ มิถุนายน มีพิธีสักการะอนุสาวรีย์และการแสดงนิทรรศการ
- งานเทศกาลผลไม้และของดีเมืองระยอง มีการจัดงานในทุก ๆ ปี ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน เพราะในช่วงนี้มีทุเรียน, เงาะ, ระกำหวาน และยังมีประกวดผลไม้ การแข่งขันทางผลไม้
- งานเจดีย์กลางน้ำ มีการสมโภชพระเจดีย์ขึ้นที่วัดสมุทรคงคาราม การแข่งเรือยาว และการละเล่นต่าง ๆ จะจัดงานประมาณเดือน ๑๒ ของทุกปี

๒.๖.๓ วัฒนธรรม

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีวิถีชีวิตประสมประสานกับคนไทยพื้นถิ่น สื่อสารกันด้วยภาษา วัฒนธรรม และความเชื่อไปในแนวเดียวกัน ผสมกลมกลืน ไม่มีปัญหาขัดแย้งกันแต่อย่างใด ใช้ภาษาไทยอย่างเดียวกัน สำเนียงไทยภาคกลาง แต่จะมีเสียงเพี้ยนไปบ้าง ผู้คนแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือคล้ายคนภาคกลางค่อนข้างไปทางปักษ์ใต้ แต่สำเนียงการพูดและภาษาท้องถิ่นมีคำสร้อยท้ายคำ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ในเรื่องผิวพรรณอาจแตกต่างกันตรงขาวกว่า ส่วนบ้านเรือนที่อยู่อาศัยคล้ายคลึงกันมาก บ้านเรือนเก่า ๆ นิยมปลูกเป็นเรือนไทยปั้นหยา พื้นบ้านยกใต้ถุนสูงเตี้ย ๆ และมีเสาปูนรองรับเสาบ้าน เพื่อกันความชื้นจากพื้นดินอีกที ทั้งมักปลูกอยู่ในลานทรายท่ามกลางดงมะพร้าว นอกจากนี้พืชพรรณที่ปลูกทำกิน เช่น มะพร้าว เงาะ ทุเรียน มังคุด สับปะรด รสชาติอาหารการกินของชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะคล้ายชาวภาคกลาง เพียงแต่จะเน้นอาหารทะเลมากขึ้น เนื่องจากอยู่ใกล้ชายฝั่งทะเลที่อุดมสมบูรณ์

๒.๖.๔ ชชาติพันธ์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือนอกจากจะมีกลุ่มใหญ่ที่เป็นคนไทยมาแต่เดิมแล้ว ยังเป็นที่อยู่ของคนหลายเชื้อชาติ เช่น ชาวชอง ซึ่งเป็นชนเผ่าตระกูลมอญ-เขมร ที่อยู่ในเขตป่าเขา ใช้ชีวิตตามธรรมชาติ ประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น เช่น เครื่องจักสาน มีกระบุง ตะกร้า และของป่าเอามาแลกเปลี่ยนเสื้อผ้า และอาหารกับคนในเมือง ส่วนชาวญวนอพยพเข้ามา ตั้งถิ่นฐานสมัยใดไม่ปรากฏชัดเจน อยู่ที่แถบบ้านท่าเรือจาง เป็นญวนที่นับถือศาสนาคริสต์ ชาวจีนเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด มีบทบาทด้านการค้า เริ่มจากการค้าทางเรือสำเภามาตั้งแต่ออดีต ชาวไทยมุสลิม อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว อันสืบเนื่องมาจากปัญหาการยึดครองอินโดจีนของฝรั่งเศส

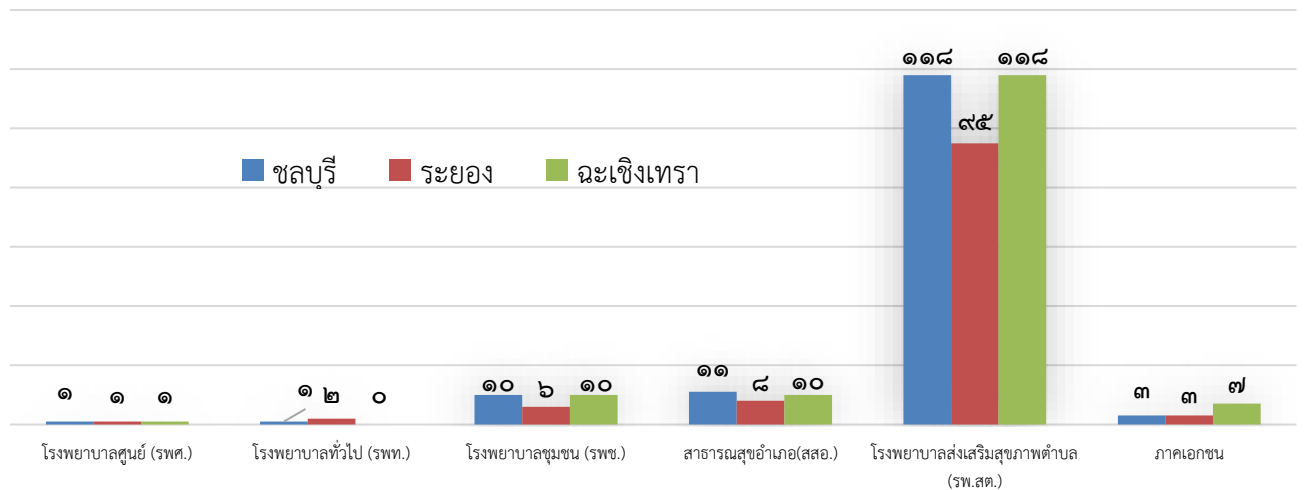

๒.๗ ด้านสาธารณสุข

ตารางที่ ๔ จำนวนหน่วยบริการสาธารณสุข ภาครัฐและภาคเอกชน ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑
(หน่วย:แห่ง)

จังหวัด		ชลบุรี	ระยอง	ฉะเชิงเทรา	รวม
ภาครัฐ	โรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.)	๑	๑	๑	๓
	โรงพยาบาลทั่วไป (รพท.)	๑	๒	-	๓
	โรงพยาบาลชุมชน (รพช.)	๑๐	๖	๑๐	๒๖
	สาธารณสุขอำเภอ (สสอ.)	๑๑	๘	๑๐	๒๙
	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)	๑๑๘	๙๕	๑๑๘	๓๓๑
ภาคเอกชน		๓	๓	๗	๑๓
รวม		๑๔๔	๑๑๕	๑๔๖	๔๐๕

แผนภูมิที่ ๓ จำนวนหน่วยบริการสาธารณสุข ภาครัฐและภาคเอกชน ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑

ที่มา : HDC Report กระทรวงสาธารณสุข ข้อมูล ณ วันที่ ๒๒ พ.ย.๒๕๖๐

จากตารางที่ ๔ และแผนภูมิที่ ๓ จำนวนหน่วยบริการสาธารณสุข ภาครัฐและภาคเอกชนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก มีหน่วยบริการสาธารณสุข จำนวน ๔๐๕ แห่ง จะเห็นได้ว่าหน่วยบริการสาธารณสุขทางภาครัฐมีมากที่สุดถึง ๓๓๑ แห่ง และภาคเอกชน ๑๓ แห่ง แบ่งเป็น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ๓๓๑ แห่ง ซึ่งมีมากที่สุดในกลุ่มภาคตะวันออก รองมาได้แก่ สาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) ๒๙ แห่ง ถัดมา โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) ๒๖ แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป (รพท.) ๓ แห่ง และโรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) ๓ แห่ง ตามลำดับ สำหรับจังหวัดที่มีหน่วยบริการสาธารณสุขมากที่สุดได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ๑๔๖ แห่ง รองลงมาจังหวัดชลบุรี ๑๔๔ แห่ง และจังหวัดระยอง ๑๑๕ แห่ง ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ จำนวนประชากรต่อแพทย์รายจังหวัดของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก
(หน่วย : คน)

จังหวัด	แพทย์	ประชากร	ประชากรต่อแพทย์
ชลบุรี	๒,๖๗๑	๑,๔๙๕,๓๒๔	๕๕๙:๑
ระยอง	๗๘๘	๗๐๙,๒๒๙	๙๐๐:๑
ฉะเชิงเทรา	๖๖๗	๗๗๐,๑๔๑	๑,๑๕๔:๑
รวม	๔,๑๒๖	๒,๙๗๔,๖๙๔	๗๒๐:๑

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ,ระบบสถิติทางทะเบียน กรมการปกครอง ข้อมูล ณ วันที่ ๑ เม.ย.๒๕๖๒

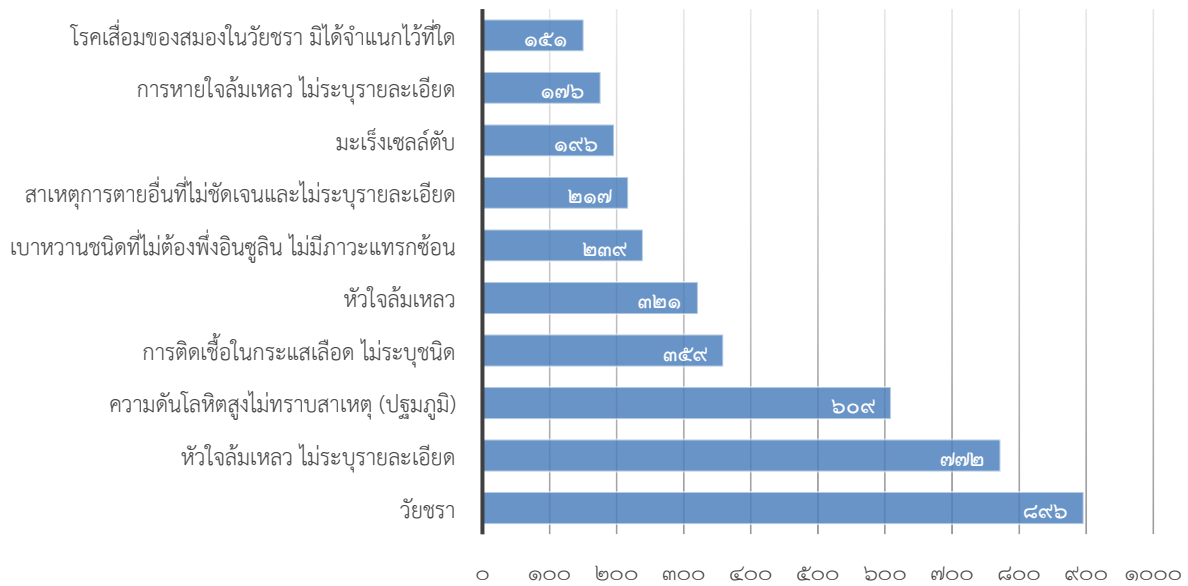
จากตารางที่ ๕ จำนวนประชากรต่อแพทย์ในกลุ่มจังหวัดนี้มีแพทย์ทั้งหมด ๔,๑๒๖ คน มีประชากรทั้งหมด ๒,๙๗๔,๖๙๔ คน มีประชากรต่อแพทย์ ๗๒๐ : ๑ คน จังหวัดที่มีแพทย์มากที่สุดคือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๒,๖๗๑ คน ประชากรต่อแพทย์ ๕๕๙ : ๑ คน รองลงมา จังหวัดระยอง จำนวน ๗๘๘ คน ประชากรต่อแพทย์ ๙๐๐ : ๑ คน และจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๖๗๗ คน ประชากรต่อแพทย์ ๑,๑๕๔ : ๑ คน

ตารางที่ ๖ สาเหตุการตาย ๑๐ ลำดับ จากโรคต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ปี ๒๕๖๑

(หน่วย:คน)

ลำดับ ที่	ชื่อโรค	ชลบุรี			ระยอง			ฉะเชิงเทรา		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
๑	วัยชรา	๑๔๒	๒๐๓	๓๔๕	๑๐๑	๖๔	๑๖๕	๒๑๕	๑๗๑	๓๘๖
๒	หัวใจล้มเหลว ไม่ระบุรายละเอียด	๑๖๘	๑๔๖	๓๑๔	๕๘	๔๔	๑๐๒	๒๐๐	๑๕๖	๓๕๖
๓	ความดันโลหิตสูงไม่ทราบสาเหตุ (ปฐมภูมิ)	๑๐๙	๑๐๖	๒๑๕	๔๒	๕๑	๙๓	๑๓๙	๑๖๒	๓๐๑
๔	การติดเชื้อในกระแสเลือด ไม่ระบุชนิด	๖๙	๖๒	๑๓๑	๓๕	๓๒	๖๗	๘๘	๗๓	๑๖๑
๕	หัวใจล้มเหลว	๗๒	๓๘	๑๑๐	๓๗	๒๖	๖๓	๗๓	๗๕	๑๔๘
๖	เบาหวานชนิดที่ไม่ต้องพึ่งอินซูลิน ไม่มีภาวะแทรกซ้อน	๔๒	๓๑	๗๓	๒๖	๒๘	๕๔	๖๙	๔๓	๑๑๒
๗	สาเหตุการตายอื่นที่ไม่ชัดเจนและไม่ระบุรายละเอียด	๓๒	๒๖	๕๘	๒๓	๒๖	๔๙	๕๘	๕๒	๑๑๐
๘	มะเร็งเซลล์ตับ	๒๒	๒๘	๕๐	๒๐	๒๔	๔๔	๕๘	๔๔	๑๐๒
๙	การหายใจล้มเหลว ไม่ระบุรายละเอียด	๓๓	๑๔	๔๗	๒๖	๑๔	๔๐	๔๖	๔๓	๘๙
๑๐	โรคเสื่อมของสมองในวัยชรา มีได้จำแนกไว้ที่ใด	๑๘	๒๖	๔๔	๒๐	๑๖	๓๖	๓๓	๓๘	๗๑

แผนภูมิที่ ๔ สาเหตุการตาย ๑๐ ลำดับ จากโรคต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑

ที่มา : HDC Report กระทรวงสาธารณสุข/แหล่งอื่น ๆ ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ พ.ย.๖๑

จากตารางที่ ๖ และแผนภูมิที่ ๔ จะเห็นว่าสาเหตุการตายจากโรคต่าง ๆ มีผู้เสียชีวิตจากโรควัยชราสูงสุด จำนวน ๘๙๖ คน รองลงมา โรคหัวใจล้มเหลว ไม่ระบุรายละเอียด จำนวน ๗๗๒ คน ถัดมาโรคความดันโลหิตสูงไม่ทราบสาเหตุ (ปฐมภูมิ) จำนวน ๖๐๙ คน

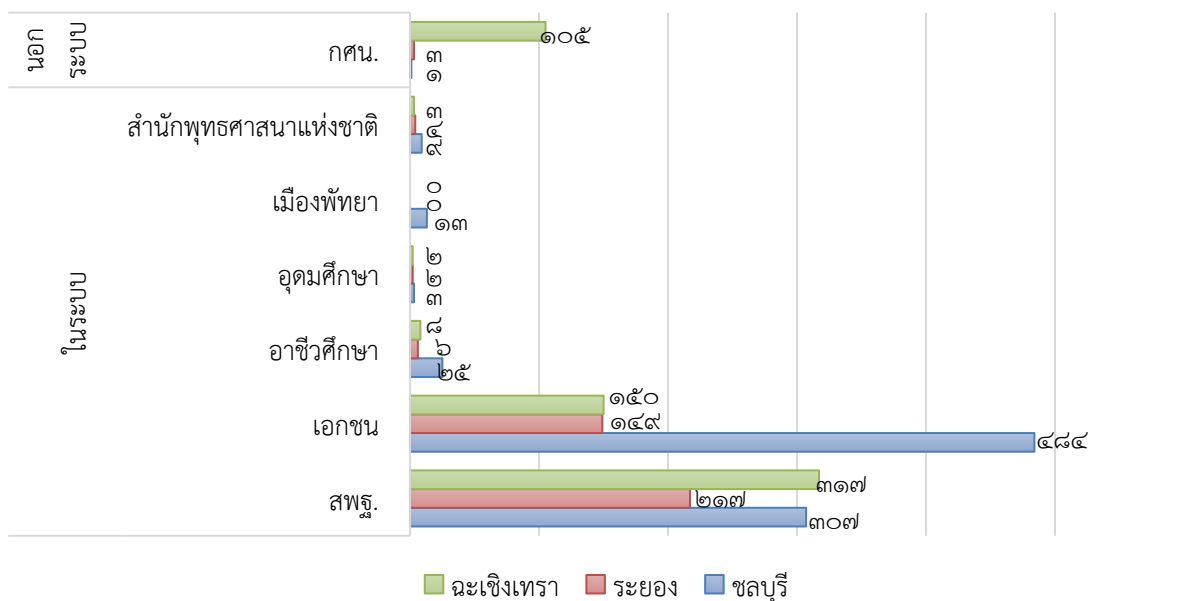
๒.๘ ด้านการศึกษา

ตารางที่ ๗ สถานศึกษาในระบบ นอกระบบ จำแนกรายสังกัด รายจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๑

(หน่วยแห่ง)

จังหวัด	ในระบบ						นอกระบบ	รวม
	สพฐ.	เอกชน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา	เมืองพัทยา	สำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ	กศน.	
ชลบุรี	๓๐๗	๔๘๔	๒๕	๓	๑๓	๙	๑	๘๔๒
ระยอง	๒๑๗	๑๔๙	๖	๒	๐	๔	๓	๓๘๑
ฉะเชิงเทรา	๓๑๗	๑๕๐	๘	๒	๐	๓	๑๐๕	๕๘๕
รวม	๘๔๑	๗๘๓	๓๙	๗	๑๓	๑๖	๑๐๙	๑,๘๐๘

แผนภูมิที่ ๕ สถานศึกษาในระบบ นอกระบบ จำแนกรายสังกัด รายจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูล ณ วันที่ ๔ ต.ค.๖๑

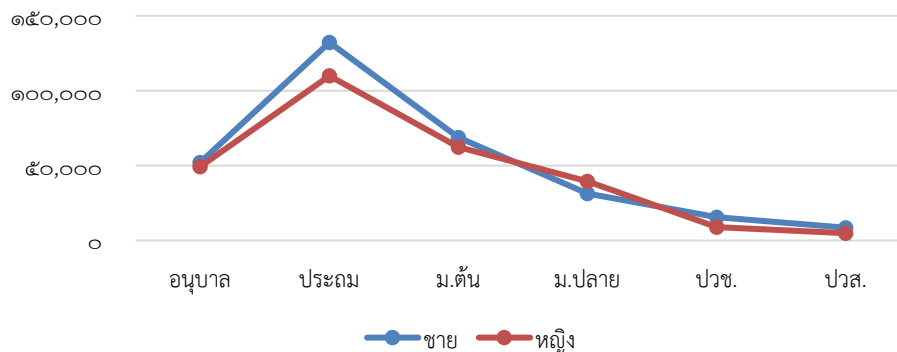
(www.mis.moe.go.th)

จากตารางที่ ๗ และแผนภูมิที่ ๕ มีสถานศึกษาในระบบ จำนวน ๑,๖๙๙ แห่ง แบ่งเป็น สังกัด สพฐ. จำนวน ๘๔๑ แห่ง เอกชน จำนวน ๗๘๓ แห่ง อาชีวศึกษา จำนวน ๓๙ แห่ง เมืองพัทยา ๑๓ แห่ง และสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน ๑๖ แห่ง และสถานศึกษานอกระบบ จำนวน ๑๐๙ แห่ง สังกัด กศน. ทั้งนี้จังหวัดที่มีสถานศึกษามากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๘๔๒ แห่ง รองลงมา คือ จังหวัด ฉะเชิงเทรา จำนวน ๕๘๕ แห่ง ถัดมา คือ จังหวัดระยอง จำนวน ๓๘๑ แห่ง

ตารางที่ ๘ จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา และเพศ ปีการศึกษา ๒๕๖๑
(หน่วย:คน)

ระดับการศึกษา		รวม		
		ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล		๕๒,๐๘๖	๔๙,๒๓๑	๑๐๑,๓๑๗
ประถม	ในระบบ	๑๓๑,๒๒๗	๑๐๙,๐๐๘	๒๔๐,๒๓๕
	นอกระบบ	๑,๐๑๑	๙๑๙	๑,๙๓๐
ม.ต้น	ในระบบ	๖๐,๙๕๑	๕๘,๔๒๕	๑๑๙,๓๗๖
	นอกระบบ	๗,๘๗๙	๓,๘๖๓	๑๑,๗๔๒
ม.ปลาย	ในระบบ	๒๐,๙๖๓	๓๑,๙๘๒	๕๒,๙๔๕
	นอกระบบ	๑๐,๓๗๒	๗,๔๗๕	๑๗,๘๔๗
ปวช.		๑๕,๕๑๔	๘,๙๒๐	๒๔,๔๓๔
ปวส.		๘,๕๘๑	๔,๙๐๐	๑๓,๔๘๑
รวม		๓๐๘,๕๘๔	๒๗๔,๗๒๓	๕๘๓,๓๐๗

แผนภูมิที่ ๖ จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา และเพศ ปีการศึกษา ๒๕๖๑

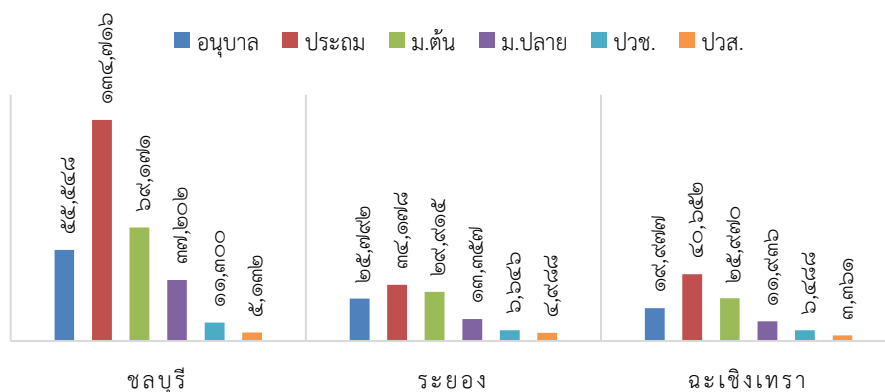
จากตารางที่ ๘ และแผนภูมิที่ ๖ จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา และเพศ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ มีจำนวนทั้งหมด ๕๘๓,๓๐๗ คน แยกเป็นเพศหญิง จำนวน ๒๗๔,๗๒๓ คน เพศชาย จำนวน ๓๐๘,๕๘๔ คน ระดับการศึกษาที่มีนักเรียนมากที่สุด คือ ระดับประถมศึกษา จำนวน ๒๔๐,๒๓๕ คน อยู่ในระบบ จำนวน ๑๑๙,๓๗๖ คน นอกระบบ จำนวน ๑,๙๓๐ คน เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน ๑๓๑,๒๒๗ คน อยู่ในระบบ จำนวน ๑๓๑,๒๒๗ คน นอกระบบ จำนวน ๑,๐๑๑ คน รองลงมา คือ เพศหญิง จำนวน ๑๐๙,๐๐๘ คน อยู่ในระบบ จำนวน ๑๐๙,๐๐๘ คน นอกระบบ จำนวน ๙๑๙ คน ระดับการศึกษาที่มีนักเรียนมารองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๑๙,๓๗๖ คน เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน ๖๐,๙๕๑ คน อยู่ในระบบ จำนวน ๖๐,๙๕๑ คน นอกระบบ จำนวน ๗,๘๗๙ คน รองลงมา คือ เพศหญิง จำนวน ๕๘,๔๒๕ คน อยู่ในระบบ จำนวน ๕๘,๔๒๕ คน นอกระบบ จำนวน ๓,๘๖๓ คน ถัดมา คือ ระดับอนุบาลจำนวน ๑๐๑,๓๑๗ คน เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน ๕๒,๐๘๖ คน รองลงมา คือ เพศหญิง จำนวน ๔๙,๒๓๑ คน และระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๗,๘๔๗ คน เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน ๗,๔๗๕ คน อยู่ในระบบ จำนวน ๓๑,๙๘๒ คน นอกระบบ จำนวน ๗,๔๗๕ คน รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน ๒๐,๙๖๓ คน อยู่ในระบบ จำนวน ๒๐,๙๖๓ คน นอกระบบ จำนวน ๑๐,๓๗๒ คน ระดับปวช. จำนวน ๒๔,๔๓๔ คน เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน ๑๕,๕๑๔ คน เพศหญิง จำนวน ๘,๙๒๐ คน และสุดท้ายระดับปวส. จำนวน ๑๓,๔๘๑ คน เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน ๘,๕๘๑ คน เพศหญิง จำนวน ๔,๙๐๐ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๙ จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกระดับการศึกษา และเพศ แยกรายจังหวัด

(หน่วย:คน)

จังหวัด	ชลบุรี			ระยอง			ฉะเชิงเทรา				
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม		
ระดับการศึกษา	อนุบาล	๒๘,๖๕๗	๒๖,๘๙๑	๕๕,๕๔๘	๑๓,๑๓๐	๑๒,๖๖๒	๒๕,๗๙๒	๑๐,๒๙๙	๙,๖๗๘	๑๙,๙๗๗	
	ประถม	ในระบบ	๖๙,๐๖๑	๖๔,๕๓๙	๑๓๓,๖๐๐	๓๔,๑๗๘	๓๑,๘๐๕	๖๕,๙๘๓	๒๗,๙๘๘	๑๒,๖๖๔	๔๐,๖๕๒
		นอกระบบ	๖๑๗	๔๙๙	๑,๑๑๖	๒๖๑	๒๙๓	๕๕๔	๑๓๓	๑๒๗	๒๖๐
	ม.ต้น	ในระบบ	๓๒,๔๓๑	๓๑,๐๖๐	๖๓,๔๙๑	๑๕,๒๑๔	๑๔,๗๐๑	๒๙,๙๑๕	๑๓,๓๐๖	๑๒,๖๖๔	๒๕,๙๗๐
		นอกระบบ	๔,๒๗๘	๑,๔๐๒	๕,๖๘๐	๒,๐๐๘	๑,๕๐๑	๓,๕๐๙	๑,๕๕๓	๙๖๐	๒,๕๑๓
	ม.ปลาย	ในระบบ	๑๐,๙๙๑	๑๖,๖๖๑	๒๗,๖๕๒	๕,๓๓๔	๘,๐๒๓	๑๓,๓๕๗	๔,๖๓๘	๗,๒๙๘	๑๑,๙๓๖
		นอกระบบ	๕,๗๖๑	๓,๗๘๙	๙,๕๕๐	๒,๑๘๐	๑,๙๙๓	๔,๑๗๓	๒,๔๓๑	๑,๖๙๓	๔,๑๒๔
	ปวช.	๖,๘๙๙	๔,๔๐๑	๑๑,๓๐๐	๔,๒๙๗	๒,๓๔๙	๖,๖๔๖	๔,๓๑๘	๒,๑๗๐	๖,๔๘๘	
	ปวส.	๓,๒๘๕	๑,๘๔๗	๕,๑๓๒	๓,๐๔๐	๑,๙๘๘	๕,๐๒๘	๒,๒๕๖	๑,๑๐๕	๓,๓๖๑	
	รวม	๑๖๑,๙๘๐	๑๕๑,๐๘๙	๓๑๓,๐๖๙	๗๙,๖๔๒	๔๓,๔๗๐	๑๒๓,๑๑๒	๖๖,๙๖๒	๔๘,๓๕๙	๑๑๕,๓๒๑	

แผนภูมิที่ ๗ จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกระดับการศึกษา แยกรายจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูล ณ วันที่ ๒๔ ก.ย.๖๑

จากตารางที่ ๙ และแผนภูมิที่ ๗ จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกระดับการศึกษา แยกรายจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จังหวัดที่มีนักเรียน นักศึกษา มากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๓๑๓,๐๖๙ คน เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๕๑,๐๘๙ คน เพศชาย จำนวน ๑๖๑,๙๘๐ คน รองลงมา คือ จังหวัดระยอง จำนวน ๑๒๓,๑๑๒ คน เป็นเพศหญิง จำนวน ๔๓,๔๗๐ คน เพศชาย จำนวน ๗๙,๖๔๒ คน ถัดมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๑๕,๓๒๑ คน เป็นเพศหญิง จำนวน ๔๘,๓๕๙ คน เพศชาย จำนวน ๖๖,๙๖๒ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๐ คะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O-Net ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ) ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

จังหวัด	ปีการศึกษา	
	๒๕๕๙	๒๕๖๐
ระดับประเทศ	๓๔.๔๘	๓๓.๒๓
ชลบุรี	๓๗.๓๖	๓๖.๕๖
ระยอง	๓๖.๒	๒๔.๐๖
ฉะเชิงเทรา	๓๔.๙๖	๓๓.๖๑

ที่มา : รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

www.serviceapp.niets.or.th ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ ม.ค. ๒๕๖๒

ตารางที่ ๑๑ ค่าเฉลี่ยเขาวนปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ (คะแนน)
ปี พ.ศ.๒๕๖๑

จังหวัด	ค่าเฉลี่ยเขาวนปัญญา (IQ)
ระดับประเทศ	๙๘.๒๓
ชลบุรี	๑๐๔.๔๕
ระยอง	๑๐๒.๘๙
ฉะเชิงเทรา	๙๘.๕๙

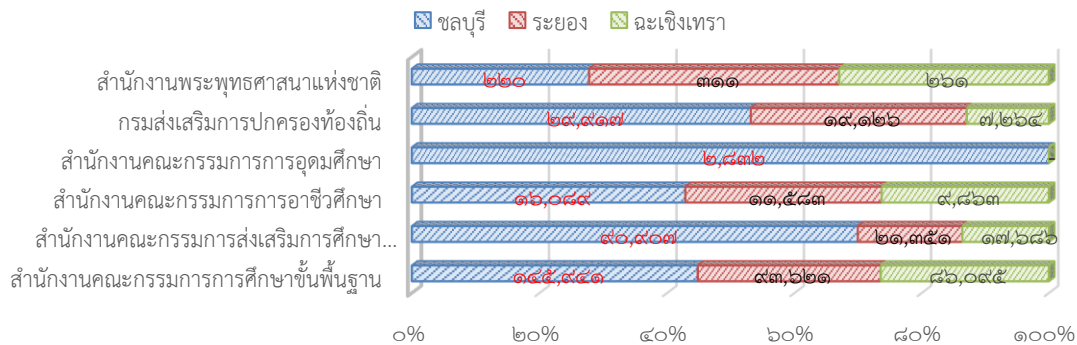
ที่มา : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ ม.ค. ๒๕๖๒

ตาราง ๑๒ จำนวนของนักเรียนออกกลางคัน ตามสังกัด ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑

(หน่วย:คน)

สังกัด/หน่วยงาน	ชลบุรี	ระยอง	ฉะเชิงเทรา	รวม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑๔๕,๙๔๑	๙๓,๖๒๑	๘๖,๐๙๕	๓๒๕,๖๕๗
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	๙๐,๙๐๗	๒๑,๓๕๑	๑๗,๖๘๖	๑๒๙,๙๔๔
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	๑๖,๐๘๙	๑๑,๕๘๓	๙,๘๖๓	๓๗,๕๓๕
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	๒,๘๓๒	-	-	๒,๘๓๒
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	๒๙,๙๑๗	๑๙,๑๒๖	๗,๒๖๔	๕๖,๓๐๗
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	๒๒๐	๓๑๑	๒๖๑	๗๙๒
รวม	๒๘๕,๙๐๖	๑๔๕,๙๙๒	๑๒๑,๔๖๙	๕๕๓,๓๖๗

แผนภูมิที่ ๘ จำนวนนักเรียนออกกลางคัน ตามสังกัด แยกรายจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ พ.ค.๖๒

จากตารางที่ ๑๒ และแผนภูมิที่ ๘ จำนวนนักเรียนออกกลางคัน ตามสังกัด แยกรายจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๖๑ พบว่ามีนักเรียนออกกลางคัน จำนวน ๕๕๓,๓๖๗ คน และสังกัดที่มีนักเรียนออกกลางคันมากที่สุด คือสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓๒๕,๖๕๗ คน รองลงมาคือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน ๑๒๙,๙๔๔ คน ถัดมาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน ๕๖,๓๐๗ คน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน ๓๗,๕๓๕ คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน ๒,๘๓๒ คน สุดท้ายสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน ๗๙๒ คน และจังหวัดที่มีนักเรียนออกกลางคันมากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๒๘๕,๙๐๖ คน รองลงมา คือ จังหวัดระยอง จำนวน ๑๔๕,๙๙๒ คน ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๒๑,๔๖๙ คน ตามลำดับ

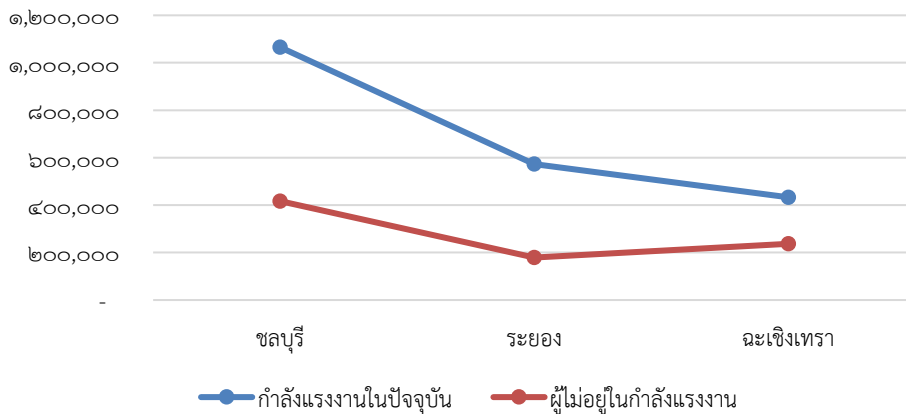
๒.๙ ด้านแรงงาน

ตารางที่ ๑๓ ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกสถานะแรงงาน ไตรมาส ๔ (ต.ค. - ธ.ค.๖๑)

(หน่วย:คน)

จังหวัด	กำลังแรงงานในปัจจุบัน	ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน
ชลบุรี	๑,๐๖๕,๓๙๔	๔๑๖,๘๑๐
ระยอง	๕๗๒,๕๓๐	๑๗๙,๑๓๘
ฉะเชิงเทรา	๔๓๓,๐๕๖	๒๓๗,๒๕๔

แผนภูมิที่ ๙ ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกสถานะแรงงาน ไตรมาส ๔ (ต.ค. - ธ.ค.๖๑)

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูล ณ ธ.ค.๖๑

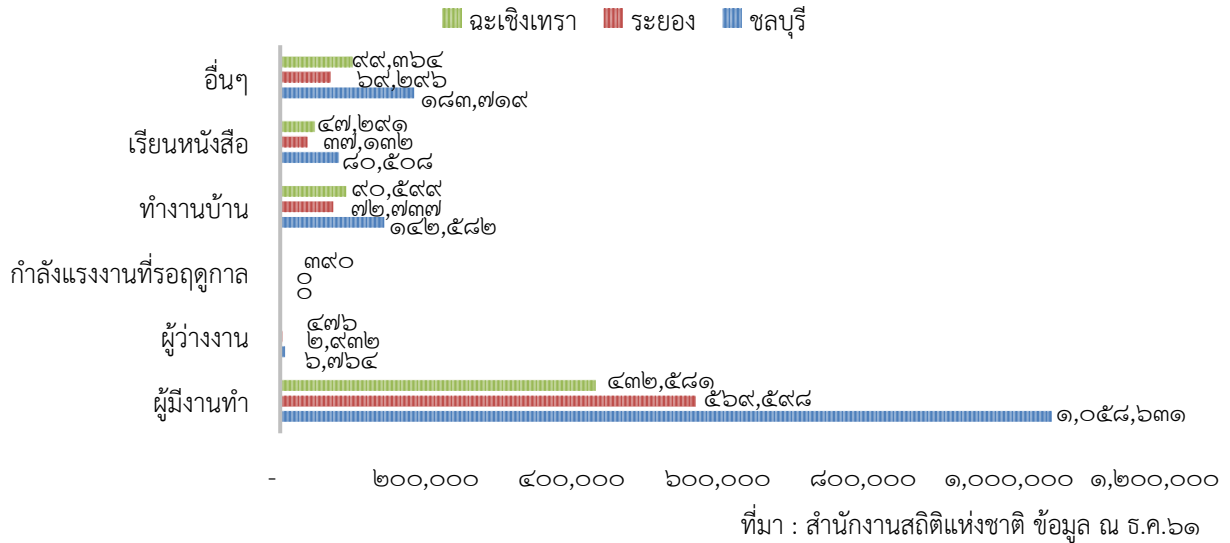
จากตารางที่ ๑๓ และแผนภูมิที่ ๙ ประชากรอายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป จำแนกสถานะแรงงาน ไตรมาส ๔ (ต.ค. - ธ.ค.๖๑) พบว่าจังหวัดที่มีกำลังแรงงานในปัจจุบันมากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑,๐๖๕,๓๙๔ คน รองลงมา คือจังหวัดระยอง จำนวน ๕๗๒,๕๓๐ คน ถัดมาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๔๓๓,๐๕๖ คน และพบว่าผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานมากที่สุด คือจังหวัดชลบุรี จำนวน ๔๑๖,๘๑๐ คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒๓๗,๒๕๔ คน ถัดมา คือจังหวัดระยอง จำนวน ๑๗๙,๑๓๘ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๔ ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงาน ไตรมาส ๔ (ต.ค. - ธ.ค.๖๑)

(หน่วย:คน)

จังหวัด	กำลังแรงงานในปัจจุบัน		กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน		
	ผู้มีงานทำ	ผู้ว่างงาน		ทำงานบ้าน	เรียนหนังสือ	อื่น ๆ
ชลบุรี	๑,๐๕๘,๖๓๑	๖,๗๖๔	๐	๑๔๒,๕๘๒	๘๐,๕๐๘	๑๘๓,๗๑๙
ระยอง	๕๖๙,๕๙๘	๒,๙๓๒	๐	๗๒,๗๓๗	๓๗,๑๓๒	๖๙,๒๙๖
ฉะเชิงเทรา	๔๓๒,๕๘๑	๔๗๖	๓๙๐	๙๐,๕๙๙	๔๗,๒๙๑	๙๙,๓๖๔
รวม	๒,๐๖๐,๘๑๐	๑๐,๑๗๒	๓๙๐	๓๐๕,๙๑๘	๑๖๔,๙๓๑	๓๕๒,๓๗๙

แผนภูมิที่ ๑๐ ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงาน ไตรมาส ๔ (ต.ค. - ธ.ค.๖๑)

จากตารางที่ ๑๔ และแผนภูมิที่ ๑๐ ประชากรอายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงานไตรมาส ๔ (ต.ค. - ธ.ค.๖๑) พบว่ากำลังแรงงานในปัจจุบันมีผู้มีงานทำ จำนวน ๒,๐๖๐,๘๑๐ คน มีมากที่สุด ในจังหวัดชลบุรี จำนวน ๑,๐๕๘,๖๓๑ คน รองลงมา คือจังหวัดระยอง จำนวน ๕๖๙,๕๙๘ คน ถัดมา จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๔๓๒,๕๘๑ คน

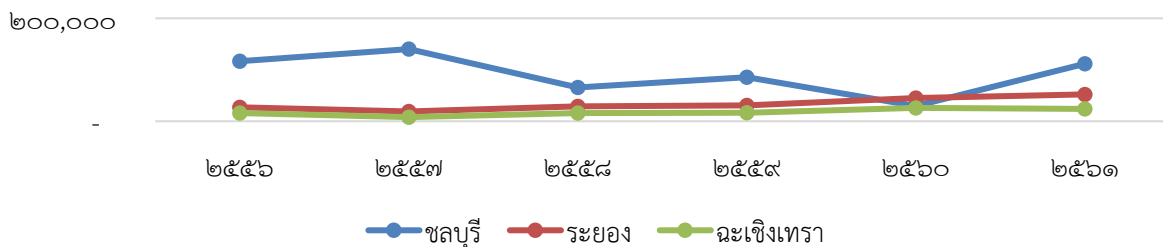
กำลังแรงงานในปัจจุบันมีผู้ว่างงาน จำนวน ๑๐,๑๗๒ คน มีมากที่สุด ในจังหวัดชลบุรี จำนวน ๖,๗๖๔ คน รองลงมา คือจังหวัดระยอง จำนวน ๒,๙๓๒ คน ถัดมาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๔๗๖ คน

ในส่วนกำลังแรงงานที่รอฤดูกาล พบในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๓๙๐ คน ส่วนผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานพบว่า เป็นผู้ทำงานบ้าน จำนวน ๓๐๕,๙๑๘ คน เรียนหนังสือ จำนวน ๑๖๔,๙๓๑ คน และอื่น ๆ จำนวน ๓๕๒,๓๗๙ คน

ตารางที่ ๑๕ จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๑ แยกรายจังหวัด (หน่วย: คน)

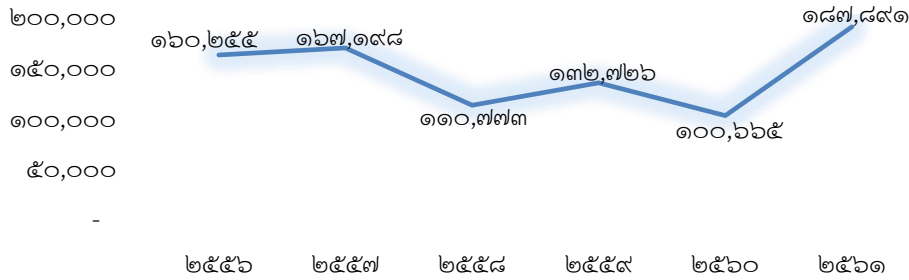
จังหวัด	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
ชลบุรี	๑๑๖,๘๙๐	๑๔๐,๑๒๐	๖๕,๘๕๐	๘๕,๓๙๖	๒๙,๖๓๒	๑๑๑,๔๙๖
ระยอง	๒๗,๓๒๑	๑๙,๐๗๔	๒๙,๑๑๕	๓๑,๐๖๒	๔๕,๐๕๑	๕๒,๑๗๓
ฉะเชิงเทรา	๑๖,๐๔๔	๘,๐๐๔	๑๕,๘๐๘	๑๖,๒๖๘	๒๕,๙๘๒	๒๔,๒๒๒
รวม	๑๖๐,๒๕๕	๑๖๗,๑๙๘	๑๑๐,๗๗๓	๑๓๒,๗๖๖	๑๐๐,๖๖๕	๑๘๗,๘๙๑

แผนภูมิที่ ๑๑ จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๑ แยกรายจังหวัด

แผนภูมิที่ ๑๒ จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ พ.ศ.๒๕๕๖-๒๕๖๑ ภาพรวม ๓ จังหวัด

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูล ณ วันที่ ๖.๖๑ (statbbi.nso.go.th)

จากตารางที่ ๑๕ และแผนภูมิที่ ๑๑ และ ๑๒ จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๑ แยกรายจังหวัดในกลุ่มจังหวัดนี้ พบว่าในปี ๒๕๖๑ มีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือมากที่สุด จำนวน ๑๘๗,๘๙๑ คน รองลงมาปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑๖๗,๑๕๘ คน ถัดมาปี ๒๕๕๖ จำนวน ๑๖๐,๒๕๕ คน ซึ่งในปี ๒๕๖๑ พบมากที่สุดที่จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๑๑,๔๙๖ คน รองลงมาคือจังหวัดระยอง จำนวน ๕๒,๑๗๓ คน ถัดมาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒๔,๒๒๒ คน

๒.๑๐ ด้านที่อยู่อาศัย

ตารางที่ ๑๖ จำนวนชุมชนผู้มีรายได้น้อยของกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๐

(หน่วย:แห่ง:คน)

จังหวัด	จำนวนชุมชน	ชุมชนแออัด		ชุมชนเมือง		ชุมชนชานเมือง		จำนวนบ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร
		ชุมชน	ครัวเรือน	ชุมชน	ครัวเรือน	ชุมชน	ครัวเรือน			
ชลบุรี	๔๓	๔๐	๓,๐๕๓	๒	๙๙	๑	๒๙	๒,๗๙๙	๓,๑๘๒	๑๒,๗๒๘
ระยอง	๒๐	๒๐	๑,๒๕๗	-	-	-	-	๙๔๖	๑,๒๕๗	๘,๐๒๘
ฉะเชิงเทรา	๑๗	๑๒	๘๑๕	๔	๓๘๓	๑	๒๙	๑,๐๕๕	๑,๒๒๗	๔,๙๐๘

ที่มา : กองยุทธศาสตร์และสารสนเทศที่อยู่อาศัย ฝ่ายวิชาการพัฒนาที่อยู่อาศัย การเคหะแห่งชาติ
หมายเหตุ : ๑. *จังหวัดที่ไม่มีชุมชนผู้มีรายได้น้อย

๒. **ใช้ฐานข้อมูลชุมชนผู้มีรายได้น้อย ปี ๒๕๕๙ เนื่องจากมีเหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่ จึงไม่ได้ทำการสำรวจ

๓. จำนวนประชากรผู้มีรายได้น้อย คำนวณจากค่าเฉลี่ยจำนวนคนต่อครัวเรือน = ๔ คน คูณด้วยจำนวนครัวเรือน

๔. ค่าเฉลี่ยจำนวนคน คิดเฉลี่ยจากฐานข้อมูลที่ฝ่ายวิชาการฯ จัดเก็บไว้

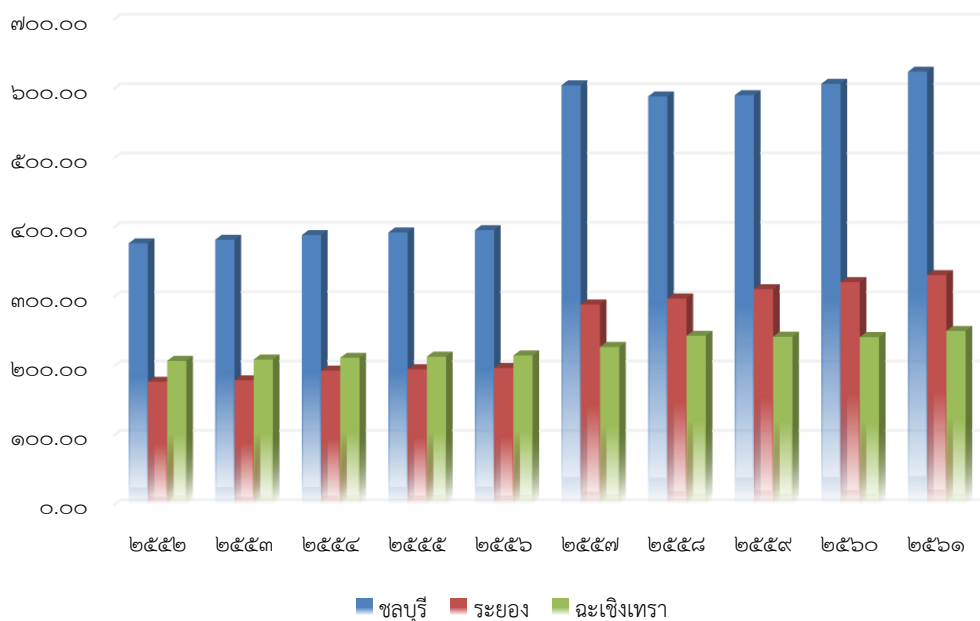
จากตารางที่ ๑๖ จำนวนชุมชนผู้มีรายได้น้อยของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่ามีจำนวนชุมชนทั้งหมด ๘๐ ชุมชน แยกเป็นชุมชนแออัด จำนวน ๗๒ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๕,๑๒๕ ครัวเรือน ชุมชนเมือง ๖ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๔๘๒ ครัวเรือน ชุมชนชานเมือง ๒ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๕๘ ครัวเรือน และมีบ้านทั้งหมด ๔,๘๐๐ หลัง จังหวัดชลบุรี มีชุมชนมากที่สุด จำนวน ๔๓ ชุมชน แยกเป็นชุมชนแออัด จำนวน ๔๐ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๓,๐๕๓ ครัวเรือน ชุมชนเมือง ๒ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๙๙ ครัวเรือน ชุมชนชานเมือง ๑ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๒๙ ครัวเรือน และมีบ้านทั้งหมด ๒,๗๙๙ หลัง รองลงมาจังหวัดระยอง มีชุมชนทั้งหมด ๒๐ ชุมชน แยกเป็นชุมชนแออัด จำนวน ๒๐ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๑,๒๕๗ ครัวเรือน ไม่มีชุมชนเมือง และชุมชนชานเมือง และมีบ้านทั้งหมด ๙๔๖ หลัง ถัดมาจังหวัดฉะเชิงเทรา มีชุมชนทั้งหมด จำนวน ๑๗ ชุมชน แยกเป็นชุมชนแออัด จำนวน ๑๒ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๘๑๕ ครัวเรือน ชุมชนเมือง ๔ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๓๘๓ ครัวเรือน ชุมชนชานเมือง ๑ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๒๙ ครัวเรือน และมีบ้านทั้งหมด ๑,๐๕๕ หลัง

ตารางที่ ๑๗ จำนวนครัวเรือน จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑

หน่วย : พันต่อครัวเรือน

ปี	ชลบุรี	ระยอง	ฉะเชิงเทรา
๒๕๕๒	๓๗๖.๙๑	๑๗๗.๓๑	๒๐๗.๔๑
๒๕๕๓	๓๘๒.๑๓	๑๗๙.๔๖	๒๐๙.๓๐
๒๕๕๔	๓๘๘.๘๓	๑๙๓.๓๖	๒๑๑.๘๖
๒๕๕๕	๓๙๒.๕๕	๑๙๕.๔๗	๒๑๓.๕๐
๒๕๕๖	๓๙๕.๙๒	๑๙๗.๒๓	๒๑๕.๒๔
๒๕๕๗	๖๐๔.๗๙	๒๘๘.๖๙	๒๒๗.๕๐
๒๕๕๘	๕๘๘.๗๑	๒๙๗.๔๓	๒๔๓.๖๐
๒๕๕๙	๕๙๐.๕๔	๓๑๐.๘๓	๒๔๒.๓๐
๒๕๖๐	๖๐๖.๙๘	๓๒๐.๙๕	๒๔๑.๗๗
๒๕๖๑	๖๒๔.๔๒	๓๓๑.๐๒	๒๕๐.๕๔

แผนภูมิที่ ๑๓ จำนวนครัวเรือน จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 จากตารางที่ ๑๗ และแผนภูมิที่ ๑๓ จำนวนครัวเรือน จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑ พบว่าในปี ๒๕๖๑ จังหวัดชลบุรีเพิ่มสูงขึ้นจากปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๗.๔๔ พันต่อครัวเรือน จังหวัดระยอง เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๑๐.๐๗ พันต่อครัวเรือน และจังหวัดฉะเชิงเทรา เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๘.๗๗ พันต่อครัวเรือน และจะเห็นได้ว่าในปี ๒๕๖๑ จังหวัดชลบุรี มีจำนวนครัวเรือนเพิ่มมากที่สุด จำนวน ๖๒๔.๔๒ พันต่อครัวเรือน รองลงมา คือ จังหวัดระยอง จำนวน ๓๓๑.๐๒ พันต่อครัวเรือน ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒๕๐.๕๔ พันต่อครัวเรือน

๒.๑๑ ด้านเศรษฐกิจ

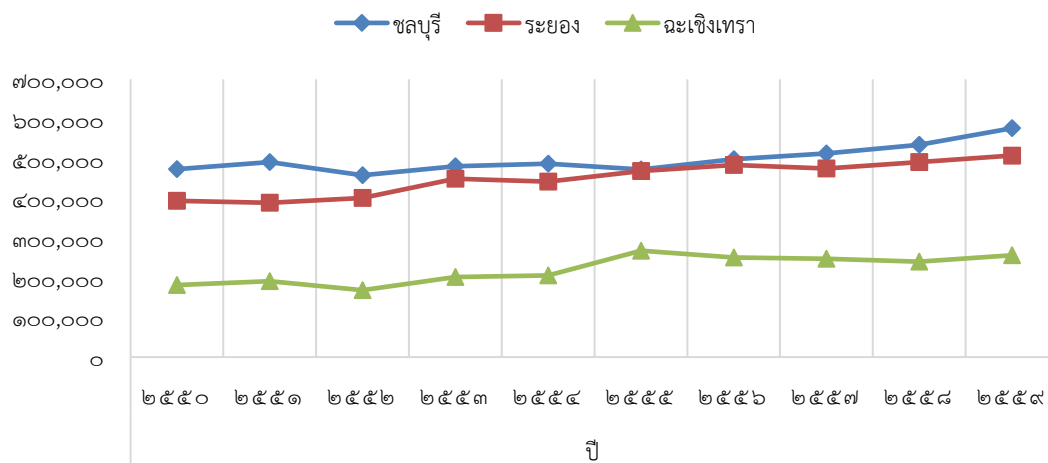
ผลิตภัณฑ์มวลรวม

ตารางที่ ๑๘ ผลิตภัณฑ์จังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑

หน่วย: ล้านบาท

จังหวัด	ชลบุรี	ระยอง	ฉะเชิงเทรา	
ปี	๒๕๕๐	๔๗๓,๒๐๖	๓๙๓,๘๔๗	๑๘๑,๘๖๖
	๒๕๕๑	๔๙๑,๓๑๙	๓๘๘,๗๒๔	๑๙๑,๒๙๔
	๒๕๕๒	๔๕๘,๑๘๗	๔๐๑,๐๔๘	๑๖๘,๕๒๑
	๒๕๕๓	๔๘๐,๙๒๖	๔๔๙,๓๑๓	๒๐๑,๖๕๔
	๒๕๕๔	๔๘๗,๑๖๘	๔๔๒,๒๗๓	๒๐๖,๐๖๖
	๒๕๕๕	๔๗๓,๐๐๐	๔๖๙,๐๘๕	๒๖๘,๐๔๙
	๒๕๕๖	๔๙๘,๔๓๗	๔๘๓,๘๔๗	๒๕๐,๕๘๙
	๒๕๕๗	๕๑๓,๑๑๒	๔๗๕,๑๔๑	๒๔๗,๙๒๐
	๒๕๕๘	๕๓๕,๒๒๙	๔๙๑,๑๑๗	๒๔๐,๖๓๗
	๒๕๕๙	๕๗๖,๖๖๘	๕๐๗,๘๕๘	๒๕๖,๖๔๘

แผนภูมิที่ ๑๘ ผลิตภัณฑ์จังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑

หมายเหตุ : ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘ เป็นตัวเลขปรับปรุงใหม่ ปี ๒๕๕๙ เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๙

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตารางที่ ๑๘ และแผนภูมิที่ ๑๘ ผลิตภัณฑ์จังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่าในปี ๒๕๕๙ ทุกจังหวัดเพิ่มสูงขึ้นจากปี ๒๕๕๕ โดยจังหวัดชลบุรีเพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๔๑,๔๓๙ ล้านบาท จังหวัดระยอง เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๑๖,๗๔๑ ล้านบาท และจังหวัดฉะเชิงเทรา เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๑๖,๐๑๑ ล้านบาท และจะเห็นได้ว่าในปี ๒๕๕๙ ผลิตภัณฑ์จังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ จังหวัดชลบุรี มีจำนวนเพิ่มมากที่สุด จำนวน ๕๗๖,๖๖๘ ล้านบาท รองลงมา คือ จังหวัดระยอง จำนวน ๕๐๗,๘๕๘ ล้านบาท ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒๕๖,๖๔๘ ล้านบาท

ตารางที่ ๑๙ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑

ลำดับ	จังหวัด	อัตราการขยายตัว GPP (ร้อยละ)	
		ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙
๑	ชลบุรี	+ ๗.๔๖	+ ๑๒.๖๗
๒	ระยอง	- ๓.๒๗	+ ๓.๔๙
๓	ฉะเชิงเทรา	- ๒.๓๓	+ ๗.๑๑

ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฌบับ พ.ศ. ๒๕๕๙
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตารางที่ ๑๙ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่าในปี ๒๕๕๙ ทุกจังหวัดมีอัตราการขยายตัว GPP เพิ่มสูงขึ้นจากปี ๒๕๕๘ โดยจังหวัดชลบุรีเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ + ๑๒.๖๗ จังหวัดระยอง เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ + ๓.๔๙ และจังหวัดฉะเชิงเทรา เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ + ๗.๑๑ และจะเห็นได้ว่าในปี ๒๕๕๙ อัตราการขยายตัว GPP จังหวัดชลบุรี มีจำนวนเพิ่มมากที่สุด รองลงมา คือ จังหวัดระยอง ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๒๐ ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ปี ๒๕๕๙

ลำดับ	จังหวัด	บาทต่อปี
๑	ชลบุรี	๕๔๘,๘๗๗
๒	ระยอง	๑,๐๐๙,๔๙๖
๓	ฉะเชิงเทรา	๔๓๓,๔๐๐

ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฌบับ พ.ศ. ๒๕๕๙
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตารางที่ ๒๐ ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ปี ๒๕๕๙ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่า จังหวัดระยอง มีจำนวนผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) มากที่สุด จำนวน ๑,๐๐๙,๔๙๖ บาท/ปี รองลงมา คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๕๔๘,๘๗๗ บาท/ปี ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๔๓๓,๔๐๐ บาท/ปี

ตารางที่ ๒๑ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน ตามราคาประจำปี จำแนกเป็นรายจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๕๙

จังหวัด	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค และ จังหวัด (ล้านบาท)	ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	การเรียงลำดับผลิตภัณฑ์ มวลรวมจังหวัดต่อคน	
				ภาค	ประเทศ
ชลบุรี	๙๑๒,๔๙๘	๑,๖๖๒	๕๔๘,๘๗๗	๒	๒
ระยอง	๘๙๗,๑๑๗	๘๘๙	๑,๐๐๙,๔๙๖	๑	๑
ฉะเชิงเทรา	๓๔๐,๙๑๓	๗๘๗	๔๓๓,๔๐๐	๓	๕

หมายเหตุ : เป็นตัวเลขเบื้องต้น

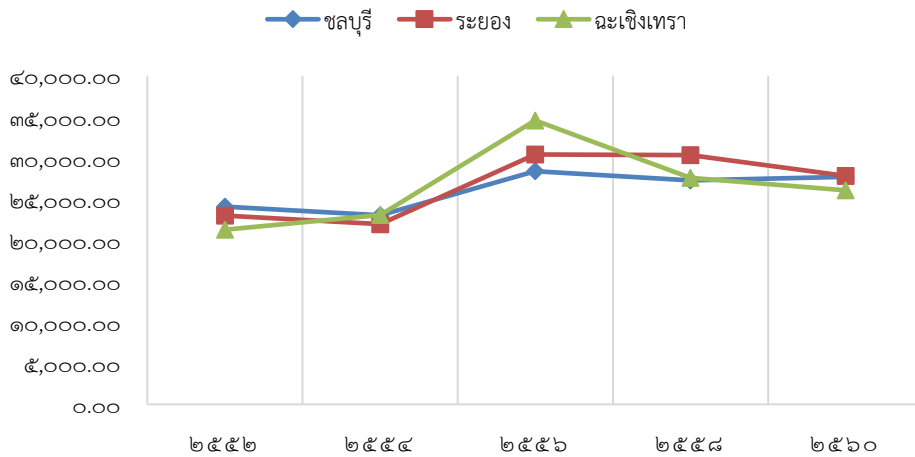
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตร

จากตารางที่ ๒๑ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน ตามราคาประจำปี จำแนกเป็นรายจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่า จังหวัดระยอง มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคและจังหวัด ตามราคาประจำปี มากที่สุด จำนวน ๘๙๗,๑๑๗ ล้านบาท ต่อประชากร ๘๘๙ (๑,๐๐๐ คน) มีผลิตภัณฑ์ มวลรวมจังหวัดต่อคน ๑,๐๐๙,๔๙๖ บาท ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๑ ของภาค และลำดับที่ ๑ ของประเทศ รองลงมา คือ จังหวัดชลบุรี มีจำนวน ๙๑๒,๔๙๘ ล้านบาท ต่อประชากร ๑,๖๖๒ (๑,๐๐๐ คน) มีผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดต่อคน ๕๔๘,๘๗๗ บาท ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๒ ของภาค และลำดับที่ ๒ ของประเทศ ถัดมา คือ จังหวัด ฉะเชิงเทรา มีจำนวน ๓๔๐,๙๑๓ ล้านบาท ต่อประชากร ๗๘๗ (๑,๐๐๐ คน) มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อ คน ๔๓๓,๔๐๐ บาท ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๓ ของภาค และลำดับที่ ๕ ของประเทศ

ตารางที่ ๒๒ รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง ๑ พ.ศ.๒๕๕๒ -๒๕๖๐
(หน่วย:บาท)

จังหวัด	๒๕๕๒	๒๕๕๔	๒๕๕๖	๒๕๕๘	๒๕๖๐
ชลบุรี	๒๔,๐๕๒.๒๐	๒๓,๐๐๗.๒๐	๒๘,๓๖๖.๕๐	๒๗,๒๕๖.๗๐	๒๗,๖๖๕.๓๙
ระยอง	๒๒,๙๘๒.๘๓	๒๑,๙๒๙.๐๐	๓๐,๔๐๐.๘๐	๓๐,๓๑๔.๘๐	๒๗,๗๙๗.๗๙
ฉะเชิงเทรา	๒๑,๒๕๑.๕๗	๒๓,๐๓๐.๗๐	๓๔,๕๕๘.๓๐	๒๗,๕๕๕.๙๐	๒๖,๐๖๑.๘๕

แผนภูมิที่ ๑๕ รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง ๑ พ.ศ.๒๕๕๒ -๒๕๖๐

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
จากตารางที่ ๒๒ และแผนภูมิที่ ๑๕ รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง ๑ พ.ศ.๒๕๕๒ -๒๕๖๐ พบว่าในปี ๒๕๖๐ จังหวัดชลบุรี มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำนวน ๒๗,๖๖๕.๓๙ บาท ซึ่งสูงขึ้นจากปี ๒๕๕๘ เฉลี่ย ๔๐๘.๖๙ บาท จังหวัดระยอง มีจำนวน ๒๗,๗๙๗.๗๙ บาท ซึ่งลดลงจากปี ๒๕๕๘ เฉลี่ย ๒,๕๑๗.๐๑ บาท และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน ๒๖,๐๖๑.๘๕ บาท ซึ่งลดลงจากปี ๒๕๕๘ เฉลี่ย ๑,๔๙๓.๐๕ บาท

ตารางที่ ๒๓ หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๐

(หน่วย:บาท)

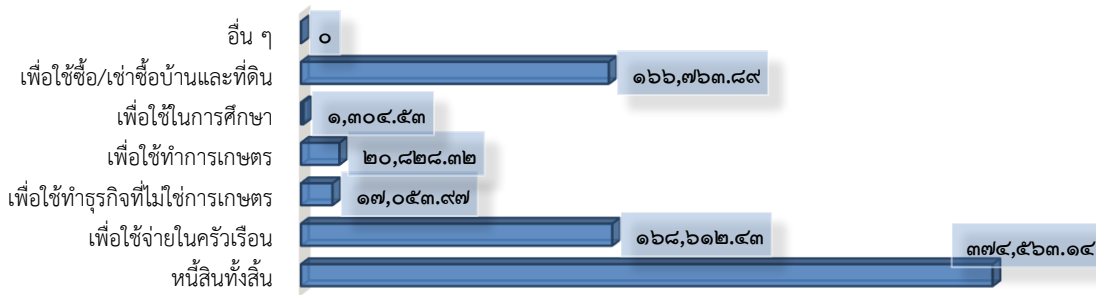
วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	๒๕๕๒	๒๕๕๔	๒๕๕๖	๒๕๕๘	๒๕๖๐
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	๑๓๑,๗๒๗.๐๐	๑๓๑,๑๘๘.๒๐	๑๙๓,๒๐๔.๖๐	๑๖๑,๘๘๘.๑๐	๑๖๘,๖๑๒.๔๓
เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร	๓๔,๕๒๐.๐๐	๒๔,๘๙๑.๖๐	๕๒,๖๒๒.๐๐	๒๗,๗๙๖.๔๐	๑๗,๐๕๓.๙๗
เพื่อใช้ในการเกษตร	๔๖,๙๔๒.๐๐	๔๒,๘๑๓.๗๐	๒๕,๒๖๔.๑๐	๑๐,๒๗๗.๔๐	๒๐,๘๒๘.๓๒
เพื่อใช้ในการศึกษา	๔,๑๐๖.๐๐	๑,๓๒๗.๘๐	๑,๔๒๑.๙๐	๑,๖๓๒.๑๐	๑,๓๐๔.๕๓
เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	๒๑๓,๘๘๑.๐๐	๑๙๓,๓๔๕.๐๐	๒๓๔,๐๐๙.๗๐	๑๖๘,๕๕๕.๒๐	๑๖๖,๗๖๓.๘๙
อื่น ๆ	๑๕๘.๐๐	๗๔.๙๐	๒๙๑.๓๐	๐.๐๐	๐.๐๐
รวมหนี้สินทั้งสิ้น	๔๓๑,๓๓๔.๐๐	๓๙๓,๖๔๑.๒๐	๕๕๖,๘๑๓.๖๐	๓๗๐,๑๕๐.๒๐	๓๗๔,๕๖๓.๑๔

หมายเหตุ: หนี้อื่น ๆ ได้แก่ หนี้จากการค้าประกันบุคคลอื่น หนี้ค่าปรับหรือจ่ายชดเชยค่าเสียหาย เป็นต้น

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

แผนภูมิที่ ๑๖ หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม
ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐

จากตารางที่ ๒๓ และแผนภูมิที่ ๑๖ หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ พ.ศ.๒๕๕๒ -๒๕๖๐ พบว่าในปี ๒๕๖๐ มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนรวมทั้งสิ้น ๓๗๔,๕๖๓.๑๔ บาท โดยมีวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม คือ เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนมากที่สุด จำนวน ๑๖๘,๖๑๒.๔๓ บาท รองลงมาเพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน จำนวน ๑๖๖,๗๖๓.๘๙ บาท ถัดมาเพื่อใช้ในการเกษตร จำนวน ๒๐,๘๒๘.๓๒ บาท เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร จำนวน ๑๗,๐๕๓.๙๗ บาท และสุดท้ายเพื่อใช้ในการศึกษา ๑,๓๐๔.๕๓ บาท ตามลำดับ

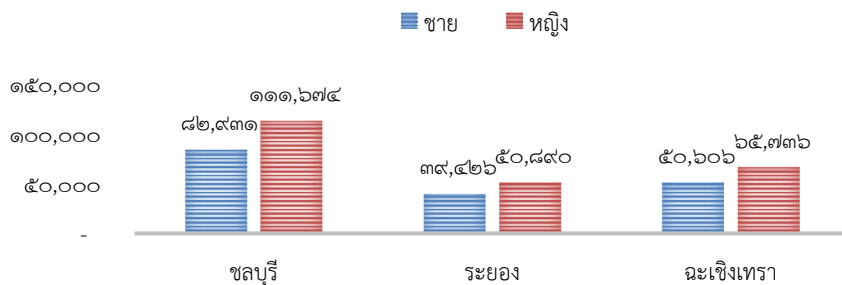
๒.๑๒ ข้อมูลด้านกลุ่มเป้าหมาย

๒.๑๒.๑ ผู้สูงอายุ

ตารางที่ ๒๔ สถิติ จำนวนผู้สูงอายุแยกตามจังหวัด ปี๒๕๖๑ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ (หน่วย:ราย)

จังหวัด	ชาย	หญิง	รวม
ชลบุรี	๘๒,๙๓๑	๑๑๑,๖๗๔	๑๙๔,๖๐๕
ระยอง	๓๙,๔๒๖	๕๐,๘๙๐	๙๐,๓๑๖
ฉะเชิงเทรา	๕๐,๖๐๖	๖๕,๗๓๖	๑๑๖,๓๔๒
รวม	๑๗๒,๙๖๓	๒๒๘,๓๐๐	๔๐๑,๒๖๓

แผนภูมิที่ ๑๗ สถิติ จำนวนผู้สูงอายุแยกตามจังหวัด ปี๒๕๖๑ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑

จากตารางที่ ๒๔ และแผนภูมิที่ ๑๗ สถิติ จำนวนผู้สูงอายุแยกตามจังหวัด ปี๒๕๖๑ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ พบว่ามีจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด จำนวน ๔๐๑,๒๖๓ คน เพศชาย จำนวน ๑๗๒,๙๖๓ คน เพศหญิง จำนวน ๒๒๘,๓๐๐ คน เห็นได้ว่าผู้สูงอายุเพศหญิงมากกว่า ร้อยละ ๕๗.๐๐ เพศชาย และจังหวัดที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดคือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๙๔,๖๐๕ คน เพศชาย จำนวน ๘๒,๙๓๑ คน เพศหญิง จำนวน ๑๑๑,๖๗๔ คน รองลงมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๑๖,๓๔๒ คน เพศชาย จำนวน ๕๐,๖๐๖ คน เพศหญิง จำนวน ๖๕,๗๓๖ คน และจังหวัดระยอง จำนวน ๙๐,๓๑๖ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๓๙,๔๒๖ คน เพศหญิง จำนวน ๕๐,๘๙๐ คน

ตารางที่ ๒๕ จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินตามกองทุนผู้สูงอายุของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑
ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑

(หน่วย:ราย บาท)

ปี	๒๕๕๗		๒๕๕๘		๒๕๕๙		๒๕๖๐		๒๕๖๑	
	ผู้ได้รับ อนุมัติ	เงินอนุมัติ	ผู้ได้รับ อนุมัติ	เงินอนุมัติ	ผู้ได้รับ อนุมัติ	เงินอนุมัติ	ผู้ได้รับ อนุมัติ	เงินอนุมัติ	ผู้ได้รับ อนุมัติ	เงินอนุมัติ
จังหวัด	(ราย)	(บาท)	(ราย)	(บาท)	(ราย)	(บาท)	(ราย)	(บาท)	(ราย)	(บาท)
ชลบุรี	๒๘	๗๒๒,๐๐๐	๒๑	๕๙๗,๙๐๐	๔๔	๑,๒๑๗,๙๐๐	๓๒	๙๒๓,๐๐๐	๑๓	๓๕๔,๕๐๐
ระยอง	๗	๒๐๐,๐๐๐	-	-	๒๐	๕๕๕,๐๐๐	๒๔	๖๙๙,๐๐๐	๑๑๓	๓,๐๑๐,๐๐๐
ฉะเชิงเทรา	๓๖	๑,๐๓๐,๐๐๐	๖๒	๑,๘๕๔,๔๐๐	๗๓	๒,๑๔๑,๓๐๐	๑๐๒	๒,๙๐๕,๐๐๐	๙๖	๒,๘๓๔,๐๐๐
รวม	๗๑	๑,๙๕๒,๐๐๐	๘๓	๒,๔๕๒,๓๐๐	๑๓๗	๓,๙๑๔,๒๐๐	๑๕๘	๔,๕๒๗,๐๐๐	๒๒๒	๖,๑๙๘,๕๐๐

ที่มา...กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้อมูล ณ ๖.ค.๖๑

จากตารางที่ ๒๕ จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินกองทุนผู้สูงอายุของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ พบว่าในปี ๒๕๖๑ มีผู้สูงอายุได้รับการอนุมัติ จำนวน ๒๒๒ ราย ได้รับเงินอนุมัติ จำนวน ๖,๑๙๘,๕๐๐ บาท และจังหวัดที่ผู้สูงอายุได้รับอนุมัติเงินตามกองทุนฯ มากที่สุด คือ จังหวัดระยอง ได้รับอนุมัติ จำนวน ๑๑๓ ราย เงินอนุมัติ จำนวน ๓,๐๑๐,๐๐๐ บาท รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รับอนุมัติ ๙๖ ราย เงินอนุมัติ จำนวน ๒,๘๓๔,๐๐๐ บาท และจังหวัดชลบุรี ได้รับอนุมัติ จำนวน ๑๓ ราย เงินอนุมัติ จำนวน ๓๕๔,๕๐๐ บาท

ตารางที่ ๒๖ จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ปี ๒๕๖๑

(หน่วย:ราย)

จังหวัด	๒๕๖๑
ชลบุรี	๑๓๑,๕๓๑
ระยอง	๗๐,๔๐๙
ฉะเชิงเทรา	๙๑,๔๖๙

ที่มา กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูล ณ ๖.ค.๖๑

จากตารางที่ ๒๖ จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ พบว่า จังหวัดที่ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพ มากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๓๑,๕๓๑ ราย รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๙๑,๔๖๙ บาท ถัดมา จังหวัดระยอง จำนวน ๗๐,๔๐๙ ราย ตามลำดับ

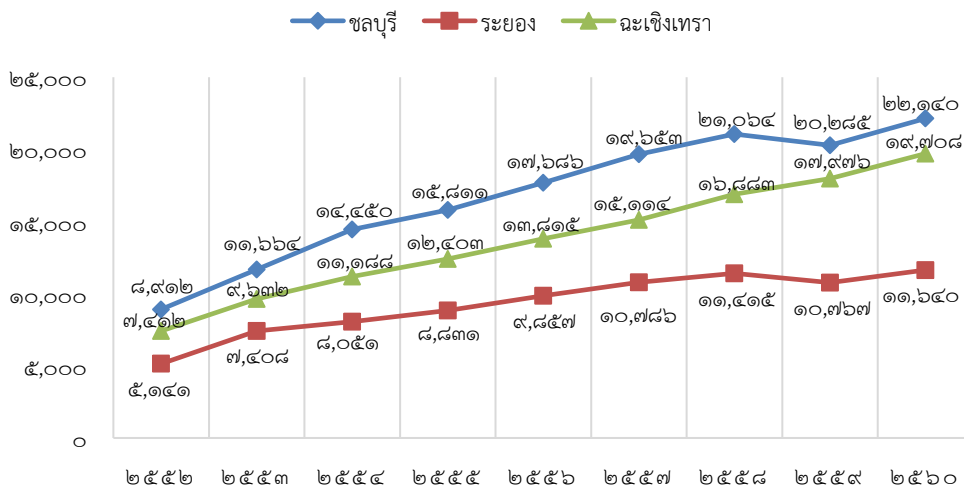
๒.๑๒.๒ คนพิการ

ตารางที่ ๒๗ สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามจังหวัด ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ (หน่วย:ราย)

จังหวัด	ชลบุรี	ระยอง	ฉะเชิงเทรา
๒๕๕๒	๘,๙๑๒	๕,๑๔๑	๗,๔๑๒
๒๕๕๓	๑๑,๖๖๔	๗,๔๐๘	๙,๖๓๒
๒๕๕๔	๑๔,๔๕๐	๘,๐๕๑	๑๑,๑๘๘
๒๕๕๕	๑๕,๘๑๑	๘,๘๓๑	๑๒,๔๐๓
๒๕๕๖	๑๗,๖๘๖	๙,๘๕๗	๑๓,๘๑๕
๒๕๕๗	๑๙,๖๕๓	๑๐,๗๘๖	๑๕,๑๑๔
๒๕๕๘	๒๑,๐๖๔	๑๑,๔๑๕	๑๖,๘๘๓
๒๕๕๙	๒๐,๒๘๕	๑๐,๗๖๗	๑๗,๙๗๖
๒๕๖๐	๒๒,๑๔๐	๑๑,๖๔๐	๑๙,๗๐๘

ที่มา : ข้อมูลประมวลผลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ข้อมูล ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๒

แผนภูมิที่ ๑๘ สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามจังหวัด ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงวันที่ ๓๑ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

จากตารางที่ ๒๗ และแผนภูมิที่ ๑๘ สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๒ – พ.ศ.๒๕๕๘ นั้น จำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการเพิ่มสูงขึ้น และลดลงในปี พ.ศ.๒๕๕๙ และในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ก็มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น จากปี ๒๕๕๙ ทุกจังหวัด ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ มีจำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ ทั้งหมด จำนวน ๕๓,๔๘๘ คน จังหวัดที่มีคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการมากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๒๒,๑๔๐ คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๙,๗๐๘ คน ถัดมาจังหวัดระยอง จำนวน ๑๑,๖๔๐ คน

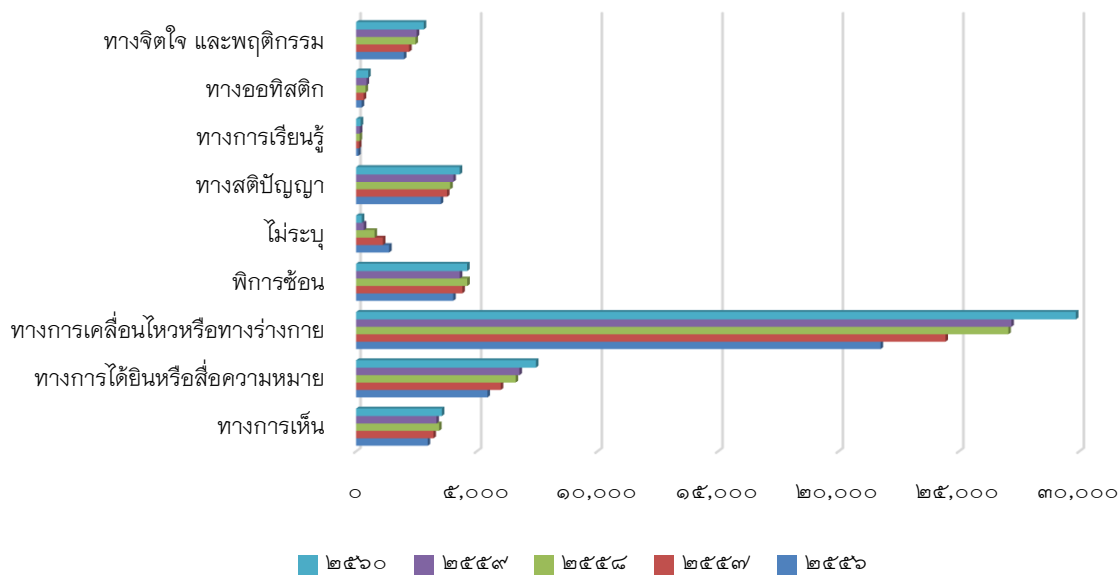

ตารางที่ ๒๘ สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามประเภทความพิการ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๐ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง ๑

(หน่วย:ราย)

ประเภทคนพิการ	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
ทางการเห็น	๒,๙๖๘	๓,๒๐๔	๓,๔๓๙	๓,๓๓๑	๓,๕๕๕
ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	๕,๔๔๒	๕,๙๙๖	๖,๖๑๐	๖,๗๖๘	๗,๔๕๑
ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	๒๑,๗๔๖	๒๔,๔๔๐	๒๗,๐๕๓	๒๗,๑๗๘	๒๙,๘๕๔
พิการซ้อน	๔,๐๒๔	๔,๔๐๓	๔,๖๐๕	๔,๒๘๗	๔,๖๐๐
ไม่ระบุ	๑,๓๖๗	๑,๑๑๒	๗๖๓	๓๒๒	๒๓๗
ทางสติปัญญา	๓,๕๐๘	๓,๗๖๙	๓,๘๙๙	๔,๐๒๙	๔,๒๙๕
ทางการเรียนรู้	๘๘	๑๑๗	๑๔๕	๑๕๗	๑๙๓
ทางออทิสติก	๒๓๓	๓๑๔	๓๘๙	๔๓๕	๕๐๑
ทางจิตใจ และพฤติกรรม	๑,๙๘๒	๒,๑๘๘	๒,๔๕๙	๒,๕๑๑	๒,๘๐๒
รวม	๔๑,๓๕๘	๔๕,๕๕๓	๔๙,๓๖๒	๔๙,๐๒๘	๕๓,๔๘๘

แผนภูมิที่ ๑๙ สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามประเภทความพิการ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๐ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง ๑

ที่มา : ข้อมูลประมวลผลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
ข้อมูล ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๒

จากตารางที่ ๒๘ และแผนภูมิที่ ๑๙ สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามประเภทความพิการ ปี พ.ศ.๒๕๕๖ - พ.ศ.๒๕๖๐ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง ๑ พบว่าในทุกปี ผู้พิการส่วนใหญ่สามลำดับแรกเป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย รองลงมาประเภททางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ถัดมาประเภทพิการซ้ำซ้อน ตามลำดับ

๒.๑๒.๓ ผู้ด้อยโอกาส

ตารางที่ ๒๙ จำนวนคนไร้ที่พึ่ง ขอดาน และจิตเวช ที่ให้บริการภายใน (เข้าพัก) และให้บริการภายนอก (ไม่เข้าพัก) ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒

ปี ๒๕๖๐														
จังหวัด	ให้บริการภายใน (เข้าพัก)						รวม	ให้บริการภายนอก (ไม่เข้าพัก)						รวม
	คนขอทาน		คนไร้ที่พึ่ง		จิตเวช			คนขอทาน		คนไร้ที่พึ่ง		จิตเวช		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
ชลบุรี	๓	๒	๖๙	๕๙	๐	๐	๑๓๓	๓๔	๔๐	๕๗	๙๐	๒	๐	๒๒๓
ระยอง	๐	๐	๑๒	๑๐	๓	๒	๒๗	๓๙	๑๗	๙	๑๓	๑	๑	๘๐
ฉะเชิงเทรา	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๑	๙	๓	๓๕	๔๐	๖	๓	๙๖
รวม	๓	๒	๘๒	๖๙	๓	๒	๑๖๑	๘๒	๖๐	๑๐๑	๑๔๓	๙	๔	๓๙๙
ปี ๒๕๖๑														
จังหวัด	ให้บริการภายใน (เข้าพัก)						รวม	ให้บริการภายนอก (ไม่เข้าพัก)						รวม
	คนขอทาน		คนไร้ที่พึ่ง		จิตเวช			คนขอทาน		คนไร้ที่พึ่ง		จิตเวช		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
ชลบุรี	๑๘	๒๑	๓๖	๒๘	๕	๔	๑๑๒	๒	๒	๕๕	๖๖	๖	๖	๒๗๔
ระยอง	๐	๐	๑๐	๘	๑	๒	๒๑	๒๖	๕	๑๓	๕	๖	๒	๕๗
ฉะเชิงเทรา	๐	๐	๒	๐	๐	๐	๒	๔	๔	๕๔	๓๖	๘	๓	๑๐๙
รวม	๑๘	๒๑	๔๘	๓๖	๖	๖	๑๓๕	๓๒	๑๑	๑๒๒	๑๐๗	๒๐	๑๑	๓๐๓
ปี ๒๕๖๒ (ม.ค.-มิ.ย.)														
จังหวัด	ให้บริการภายใน (เข้าพัก)						รวม	ให้บริการภายนอก (ไม่เข้าพัก)						รวม
	คนขอทาน		คนไร้ที่พึ่ง		จิตเวช			คนขอทาน		คนไร้ที่พึ่ง		จิตเวช		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
ชลบุรี	๒	๐	๑๑๖	๖๔	๑๕	๒๖	๒๒๓	๑๕	๑๘	๓	๐	๐	๐	๓๖
ระยอง	๐	๐	๓๒	๔	๔	๑	๔๑	๑๔	๑	๑๒	๓	๑	๑	๓๒
ฉะเชิงเทรา	๐	๐	๒	๐	๐	๐	๒	๓	๒	๕๓	๔๑	๔	๒	๑๐๕
รวม	๒	๐	๑๕๐	๖๘	๑๙	๒๗	๒๖๖	๓๒	๒๑	๖๘	๔๔	๕	๓	๑๗๓

ที่มา ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

จากตารางที่ ๒๙ จำนวนคนไร้ที่พึ่ง ขอดาน และจิตเวช ที่ให้บริการภายใน (เข้าพัก) และให้บริการภายนอก (ไม่เข้าพัก) ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่าในปี ๒๕๖๐ ที่ให้บริการภายใน (เข้าพัก) มีจำนวน ๑๖๑ ราย ส่วนใหญ่เป็นคนไร้ที่พึ่ง จำนวน ๑๕๑ ราย ร้อยละ ๙๓.๗๘ รองลงมาเป็นคนขอทาน จำนวน ๕ ราย และจิตเวช จำนวน ๕ ราย ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากัน ร้อยละ ๓.๑๑ และให้บริการภายนอก (ไม่เข้าพัก) จำนวน ๓๙๙ ราย ส่วนใหญ่เป็นคนไร้ที่พึ่ง จำนวน ๒๔๔ ราย ร้อยละ ๖๑.๑๕ รองลงมาเป็นคนขอทาน จำนวน ๑๔๒ ราย ร้อยละ ๓๕.๕๘ และจิตเวช จำนวน ๑๓ ราย ร้อยละ ๓.๒๗

ในปี ๒๕๖๑ ที่ให้บริการภายใน (เข้าพัก) มีจำนวน ๑๓๕ ราย ส่วนใหญ่เป็นคนไร้ที่พึ่ง จำนวน ๘๔ ราย ร้อยละ ๖๒.๒๒ รองลงมาเป็นคนขอทาน จำนวน ๓๙ ราย ร้อยละ ๒๘.๘๘ และจิตเวช จำนวน ๑๒ ราย ร้อยละ ๘.๙๐ และให้บริการภายนอก (ไม่เข้าพัก) จำนวน ๓๐๓ ราย ส่วนใหญ่เป็นคนไร้ที่พึ่ง จำนวน ๒๒๙ ราย ร้อยละ ๗๕.๕๘ รองลงมาเป็นคนขอทาน จำนวน ๔๓ ราย ร้อยละ ๑๔.๑๙ และจิตเวช จำนวน ๓๑ ราย ร้อยละ ๑๐.๒๓

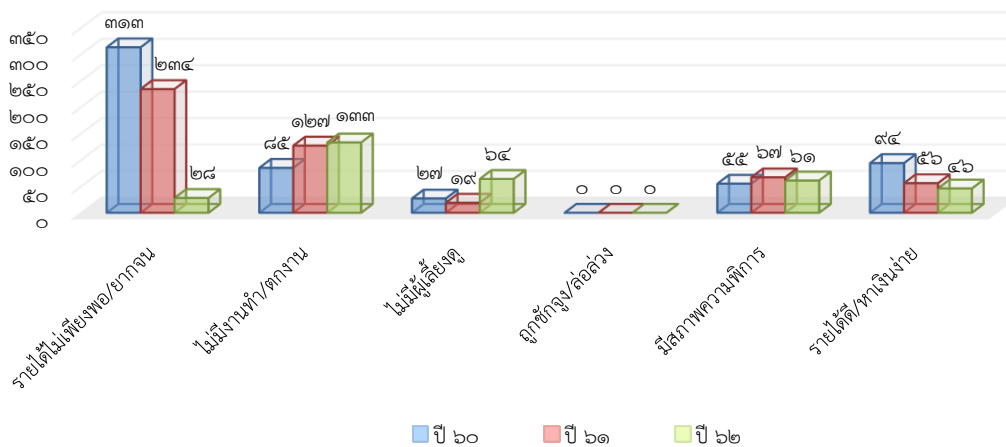
ในปี ๒๕๖๒ (ม.ค.-มิ.ย.) ที่ให้บริการภายใน (เข้าพัก) มีจำนวน ๒๖๖ ราย ส่วนใหญ่เป็นคนไร้ที่พึ่ง จำนวน ๒๑๘ ราย ร้อยละ ๘๑.๙๕ รองลงมาเป็นจิตเวช จำนวน ๓๖ ราย ร้อยละ ๑๓.๕๓ และ คนขอทานจำนวน ๑๒ ราย ร้อยละ ๔.๕๐ และให้บริการภายนอก (ไม่เข้าพัก) จำนวน ๓๐๓ ราย ส่วนใหญ่เป็นคนไร้ที่พึ่ง จำนวน ๒๒๙ ราย ร้อยละ ๗๕.๕๘ รองลงมาเป็นคนขอทาน จำนวน ๔๓ ราย ร้อยละ ๑๔.๑๙ และจิตเวช จำนวน ๒ ราย ร้อยละ ๐.๒๓

ตารางที่ ๓๐ ปัจจัยและสาเหตุ ของคนไร้ที่พึ่ง ขอทาน และจิตเวช
ของกรุงเทพมหานครวันออก ๑ ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒

ปัจจัยและสาเหตุ	ปี ๖๐	ปี ๖๑	ปี ๖๒	รวม
รายได้ไม่เพียงพอ/ยากจน	๓๑๓	๒๓๔	๒๘	๕๗๕
ไม่มีงานทำ/ตกงาน	๘๕	๑๒๗	๑๓๓	๓๔๕
ไม่มีผู้เลี้ยงดู	๒๗	๑๙	๖๔	๑๑๐
ถูกชักจูง/ล่อลวง	๐	๐	๐	๐
มีสภาพความพิการ	๕๕	๖๗	๖๑	๑๘๓
รายได้ดี/หาเงินง่าย	๙๔	๕๖	๔๖	๑๙๖

ที่มา ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

แผนภูมิที่ ๒๐ ปัจจัยและสาเหตุ ของคนไร้ที่พึ่ง ขอทาน และจิตเวช
ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒ ของกรุงเทพมหานครวันออก ๑

จากตารางที่ ๓๐ และแผนภูมิที่ ๒๐ ปัจจัยและสาเหตุ ของคนไร้ที่พึ่ง ขอทาน และจิตเวช ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒ พบว่าส่วนใหญ่มีปัจจัยและสาเหตุมาจาก รายได้ไม่เพียงพอ/ยากจน จำนวน ๘๗๕ ราย พบมากในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๓๑๓ ราย รองลงมาไม่มีงานทำ/ตกงาน จำนวน ๓๔๕ ราย พบมากในปี ๒๕๖๒ ถัดมารายได้ดี/หาเงินง่าย จำนวน ๑๙๖ ราย พบมาในปี ๒๕๖๐ มีความสภาพความพิการ จำนวน ๑๘๓ ราย พบมากในปี ๒๕๖๑ และไม่มีผู้เลี้ยงดู จำนวน ๑๑๐ ราย

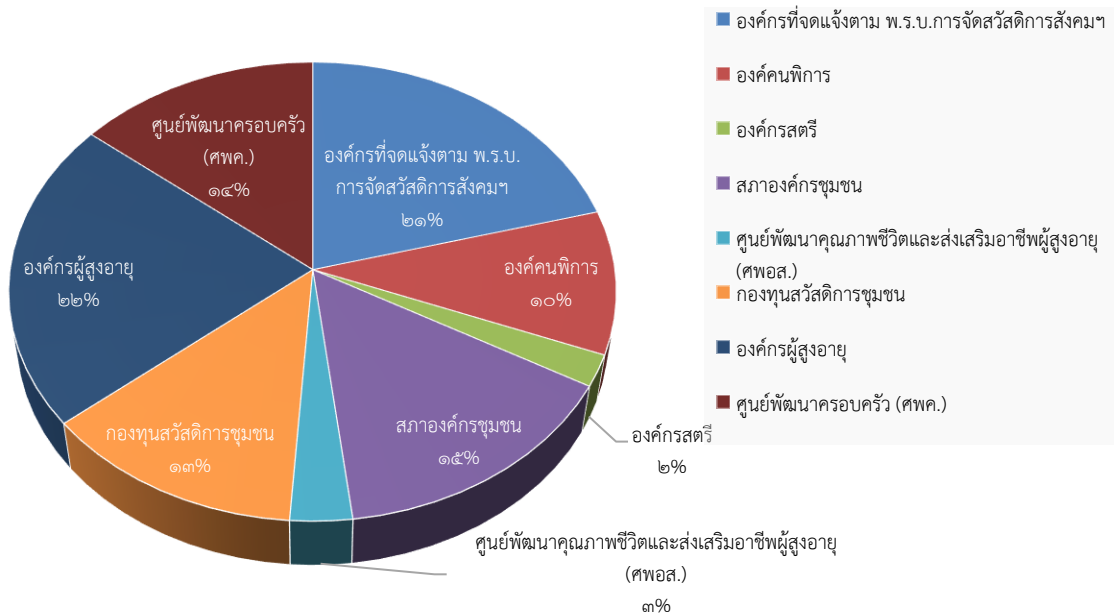
๒.๑๓ ภาคีเครือข่าย

ตารางที่ ๓๑ จำนวนองค์กรภาคีเครือข่าย ปี ๒๕๖๒ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑

(หน่วย:แห่ง)

องค์กร	ชลบุรี	ระยอง	ฉะเชิงเทรา	รวม
องค์กรที่จัดแจ้งตาม พ.ร.บ.การจัดสวัสดิการสังคมฯ	๑๐๓	๘๖	๑๓๖	๓๒๕
องค์กรคนพิการ	๕๐	๖	๖	๖๒
องค์กรสตรี	๑๑	๙	๙๙๖	๑,๐๑๖
สภาองค์กรชุมชน	๗๔	๖๕	๙๖	๒๓๕
ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)	๑๕	๑๓	๑๗	๔๕
กองทุนสวัสดิการชุมชน	๖๔	๖๔	๕๙	๑๘๗
องค์กรผู้สูงอายุ	๑๐๘	๑๒๔	๐	๒๓๒
ศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.)	๗๐	๖๗	๑๐๘	๒๔๕
รวม	๔๙๕	๔๓๔	๑,๔๑๘	๒,๓๔๗

แผนภูมิที่ ๒๑ จำนวนองค์กรภาคีเครือข่าย ปี ๒๕๖๒ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑

ที่มา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

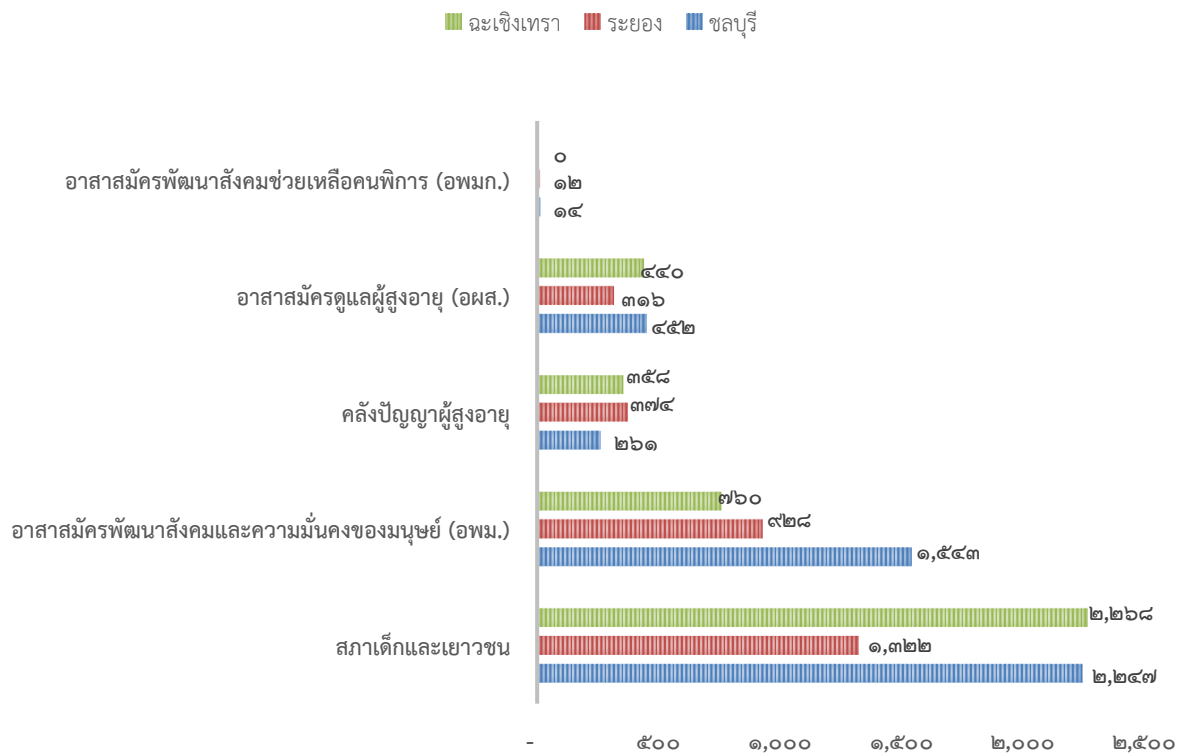
จากตารางที่ ๓๑ และแผนภูมิที่ ๒๑ จำนวนองค์กรภาคีเครือข่าย ปี ๒๕๖๒ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่าองค์กรภาคีเครือข่ายที่มีมากที่สุดคือ องค์กรสตรี จำนวน ๑,๐๑๖ แห่ง มีมากในจังหวัดฉะเชิงเทรา รองลงมาคือองค์กรที่จัดแจ้งตาม พ.ร.บ.การจัดสวัสดิการสังคมฯ จำนวน ๓๒๕ แห่ง มีมากในจังหวัดฉะเชิงเทรา ถัดมาศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) จำนวน ๒๔๕ แห่ง มีมากในจังหวัดฉะเชิงเทรา สภาองค์กรชุมชน จำนวน ๒๓๕ แห่ง มีมากในจังหวัดฉะเชิงเทรา องค์กรผู้สูงอายุ จำนวน ๒๓๒ แห่ง มีมากในจังหวัดระยอง กองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน ๑๘๗ แห่ง มีมากในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง องค์กรคนพิการ จำนวน ๖๒ แห่ง มีมากในจังหวัดชลบุรี และสุดท้าย ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) จำนวน ๔๕ แห่ง มีมากในจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามลำดับ

ตารางที่ ๓๒ จำนวนภาคีเครือข่ายอาสาสมัคร ปี ๒๕๖๒ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑

(หน่วย : คน)

องค์กร	ชลบุรี	ระยอง	ฉะเชิงเทรา	รวม
สภาเด็กและเยาวชน	๒,๒๔๗	๑,๓๒๒	๒,๒๖๘	๕,๘๓๗
อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)	๑,๕๔๓	๙๒๘	๗๖๐	๓,๒๓๑
คลังปัญญาผู้สูงอายุ	๒๖๑	๓๗๔	๓๕๘	๙๙๓
อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.)	๔๕๒	๓๑๖	๔๔๐	๑,๒๐๘
อาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.)	๑๔	๑๒	๐	๒๖
รวม	๔,๕๑๗	๒,๙๕๒	๓,๘๒๖	๑๑,๒๙๕

แผนภูมิที่ ๒๒ จำนวนภาคีเครือข่ายอาสาสมัคร ปี ๒๕๖๒ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑

ที่มา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

จากตารางที่ ๓๒ และแผนภูมิที่ ๒๒ จำนวนภาคีเครือข่ายอาสาสมัคร ปี ๒๕๖๒ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่าเครือข่ายอาสาสมัครที่มีมากที่สุดคือ สภาเด็กและเยาวชน จำนวน ๕,๘๓๗ คน มีมากในจังหวัดฉะเชิงเทรา ร้อยละ ๓๘.๘๕ เครือข่ายอาสาสมัครรองลงมาคืออาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) จำนวน ๓,๒๓๑ คน มีมากในจังหวัดชลบุรี ร้อยละ ๔๗.๗๕ เครือข่ายอาสาสมัครถัดมาอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) จำนวน ๑,๒๐๘ คน มีมากในจังหวัดชลบุรี ร้อยละ ๓๗.๔๑ เครือข่ายอาสาสมัครคลังปัญญา จำนวน ๙๙๓ คน มีมากในจังหวัดระยอง ร้อยละ ๓๗.๖๖ และเครือข่ายอาสาสมัครสุดท้ายอาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) จำนวน ๒๖ มีมากในจังหวัดชลบุรี ตามลำดับ

ส่วนที่ ๓

สถานการณ์เชิงกลุ่มเป้าหมายหรือเชิงประเด็นสำคัญในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑
(จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา)

๓.๑ ไตรมาส ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม)

รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัดไตรมาส ๑ (ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๑) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้มีข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมในระดับกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ที่มีความถูกต้อง ชัดเจน ครบถ้วน ทุกกลุ่มเป้าหมาย ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติการการพัฒนาสังคมจังหวัด แผนงานและโครงการอื่นๆ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการจัดบริการสังคมและการแก้ไขปัญหาสังคมของท้องถิ่น จังหวัด รวมทั้ง กระทรวงฯ ได้ถูกต้องตรงตามความต้องการและสภาพปัญหาสังคมของแต่ละพื้นที่ สถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัดไตรมาส ๑ (ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๑) ประกอบด้วย บริบทชุมชน สถานการณ์ EEC (Eastern Economic Corridor) สถานการณ์การตั้งครุฑในวัยรุ่น ปี ๒๕๖๐ และสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว

สถานการณ์เด่นทางสังคม

สถานการณ์การตั้งครุฑในวัยรุ่นของประเทศไทย พบว่า อัตราต่อประชากรหญิงอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี ๑,๐๐๐ คน พบว่า มากกว่า ๕๐.๐ จำนวน ๖ จังหวัด ประกอบด้วย นครนายก ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี ระยอง สมุทรสาคร ตาก ทั้งนี้ กลุ่มจังหวัดที่สำนักงานส่งเสริม และสนับสนุนวิชาการ ๓ รับผิดชอบ มี ๒ จังหวัด คือ จังหวัดชลบุรี (๕๗.๖) และจังหวัดระยอง (๕๖.๕) ซึ่งมีอัตราการคลอดของหญิง อายุ ๑๕ - ๑๙ ปี มากกว่า ๕๐.๐ ต่อวัยรุ่นหญิง ๑๕ - ๑๙ ปี ๑,๐๐๐ คน ทั้งนี้ สถิติจำนวนทารกที่คลอดจากมารดาวัยรุ่นใน ๔ จังหวัด พบว่า จังหวัดชลบุรีมากที่สุด รองลงมา ระยอง จันทบุรี และตราด ตามลำดับ โดยมารดาที่คลอดทารก อายุ น้อยที่สุด คือ ๑๒ ปี จำนวน ๑ คน พื้นที่จังหวัดจันทบุรี และ และมาดาที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี คลอดทารก จำนวน ๑๐๔ คน ปัจจัยก่อให้เกิดการตั้งครุฑของวัยรุ่น ได้แก่ การขาดความรู้และการได้รับข้อมูลผิดๆ เกี่ยวกับเพศ อนามัยเจริญพันธุ์ การตี ตราทางสังคมที่มีต่อการตั้งครุฑที่ไม่ได้วางแผน ทศนคติและพฤติกรรมเชิงลบของครู พ่อแม่ และผู้ให้บริการ เป็นต้น สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย พบว่า เด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงทางเพศสูงกว่าทางร่างกาย โดย ปี ๒๕๕๙ ทางกาย ๒๔๕ ราย ทางเพศ ๓๑๐ ราย ปี ๒๕๖๐ ทางกาย ๓๑๖ ราย ทางเพศ ๑,๑๖๐ ราย และช่วงเดือน มกราคม - สิงหาคม ๒๕๖๑ พบว่า ทางกาย ๕๒๐ ราย ทางเพศ ๑,๐๘๗ ราย และช่วงระยะเวลา ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๖๒) พบว่า ผู้กระทำความ รุนแรงมากที่สุด เป็นเพศชาย จำนวน ๖,๖๑๕ กรณี คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๒๒ และเพศหญิง จำนวน ๘๔๖ กรณี คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๖ และ ไม่ระบุเพศ จำนวน ๑๒๓ กรณี คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๒ ส่วนผู้ถูกกระทำความรุนแรงมากที่สุด เป็นเพศหญิง จำนวน ๖,๗๐๖ กรณี คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๐๒ รองลงมา เพศชาย จำนวน ๙๐๐ กรณี คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖๘ และไม่ระบุเพศ จำนวน ๑๐๐ กรณี คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๐ สาเหตุที่เด็กและสตรีเป็นผู้ถูกกระทำ พบว่า โครงสร้างบริบทของสังคมไทย วัฒนธรรมความคิดที่ฝ่ายชายเป็นหัวหน้า ครอบครัว ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ทักษะของฝ่ายหญิงต่อการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดความรุนแรงในครอบครัว ฝ่ายหญิงจะอดทนเพื่อ รักษาสถานะภาพครอบครัวต่อ การแก้ไขปัญหาสถานการณ์การตั้งครุฑในวัยรุ่นและปัญหาความรุนแรงในครอบครัว มีข้อเสนอแนะ เช่น การทำกิจกรรม Work shop ค้นหารูปแบบ กิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของวัยรุ่นและบริบทในพื้นที่จังหวัด มากกว่ากิจกรรมหรือโครงการที่กำหนดโดยหน่วยงาน การพัฒนารูปแบบสื่อออนไลน์เกี่ยวกับสุขภาวะทางเพศ และการเพิ่มรูปแบบบริการโดยพัฒนา เทคโนโลยีใช้ application กับประชาชนเพื่อเข้าถึงบริการได้ง่าย

๓.๒ ไตรมาส ๑ (มกราคม – มีนาคม)

● สถานการณ์เด่นทางสังคม

จำนวนครัวเรือนในประเทศไทย ๒๑.๓๒ ล้านครัวเรือน มีครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย จำนวน ๑๕.๔๕ ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๕ และครัวเรือนไม่มีสิทธิ์ในกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย จำนวน ๕.๘๗ ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕ ซึ่งใน ๕.๘๗ ล้านครัวเรือน แบ่งกลุ่มเป็น ผู้มีรายได้สูง ๐.๘๖๗๐ ล้านครัวเรือน ผู้มีรายได้ปานกลาง ๑.๔๑๑๒ ล้านครัวเรือน และผู้ไร้ที่พึ่ง ๐.๐๖๑๒๒ ล้านครัวเรือน (แหล่งข้อมูลที่มา : ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ ๒๐ ปี สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) โดยมุ่งเน้นให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๑ ของสหประชาชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยทุกคน มีที่อยู่อาศัยถ้วนทั่วและมีคุณภาพชีวิตที่ดีในปี ๒๕๗๙ (Housing For All)” ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาเมือง และที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและยั่งยืนสำหรับทุกคน โดยเน้นการแบ่งตามระดับรายได้ และการพัฒนาที่อยู่อาศัย ที่สอดคล้องกับวงจรชีวิต (lifecycle)

● ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

มีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ๕ ประการ คือ

เป้าประสงค์ที่ ๑ สนับสนุนให้ทุกคนมีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน

เป้าประสงค์ที่ ๒ ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงระบบการเงิน และระบบสินเชื่อ

เป้าประสงค์ที่ ๓ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานด้านที่อยู่อาศัย

เป้าประสงค์ที่ ๔ ชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

เป้าประสงค์ที่ ๕ การจัดการระบบสาธารณูปโภค จัดการที่ดินและผังเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

● คำนิยาม (ที่มา : กองยุทธศาสตร์และสารสนเทศที่อยู่อาศัย ฝ่ายวิชาการพัฒนาที่อยู่อาศัย การเคหะแห่งชาติ)

๑) **ชุมชนแออัด** หมายถึง บริเวณพื้นที่ที่ส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยอย่างหนาแน่น ไร้ระเบียบ และขาดทรูโทรม ประชาชนอยู่กันอย่างแออัดหรือที่อาศัยอยู่ร่วมกันโดยมีความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งมีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม อันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัย และมีปัญหาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงในการอยู่อาศัย

๒) **ชุมชนเมือง** หมายถึง ชุมชนในเขตเมืองบริเวณพื้นที่ที่มีสภาพแออัดและหรือเสื่อมโทรม เป็นชุมชนที่มีการอยู่อาศัยค่อนข้างหนาแน่น ลักษณะการอยู่อาศัยส่วนใหญ่มักเป็น บ้านและที่ดินของตนเอง หรือบ้านของตนเองบนที่ดินเช่า สภาพทางกายภาพและระบบสาธารณูปโภคค่อนข้างดี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่เป็นทางการ

๓) **ชุมชนชานเมือง** หมายถึง ชุมชนบริเวณชานเมือง ชุมชนที่ขาดการจัดระเบียบทางกายภาพ เป็นชุมชนที่มีการตั้งบ้านเรือนกระจายตามที่ทำกินเป็นกลุ่มๆ ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรืออาชีพต่อเนื่องที่สัมพันธ์กับเกษตรกรรม สภาพบ้านเรือนค่อนข้างทรูโทรม แต่ยังไม่หนาแน่น ขาดระบบสาธารณูปโภคที่ดี

ทั้งนี้ สถานการณ์ที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย ปี ๒๕๖๐ (ที่มา : หนังสือการคาดการณ์ที่อยู่อาศัยประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๘๐ การเคหะแห่งชาติ หน้า ๖-๑) พบว่า จำนวนชุมชนผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศปี ๒๕๖๐ มีทั้งหมดประมาณ ๑,๙๐๘ ชุมชน มีจำนวนครัวเรือน ๑๕๘,๒๖๔ ครัวเรือน และจำนวนประชากร ๖๓๓,๐๕๖ คน จำนวนบ้าน ๑๒๘,๙๗๕ หลังคาเรือน

โดยจำแนก ประเภทชุมชนได้ดังนี้ คือ ชุมชนแออัด ๑,๗๙๑ ชุมชน ๑๕๑,๘๕๘ ครัวเรือน ชุมชนเมือง ๕๖ ชุมชน ๓,๒๓๗ ครัวเรือน และชุมชนชานเมือง ๖๑ ชุมชน ๓,๑๖๙ ครัวเรือน อาชีพของผู้มีรายได้น้อยในชุมชนส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพที่ไม่มีความมั่นคง รายได้ไม่แน่นอน และส่วนใหญ่ภายในชุมชนเดียวกัน ก็

จะมีการประกอบอาชีพที่มีความหลากหลายอาชีพ เช่น อาชีพรับจ้าง ค้าขาย เป็นต้น สภาพส่วนใหญ่ของชุมชนมีความหนาแน่นปานกลาง และเกือบร้อยละ ๙๐ มีสภาพที่อยู่อาศัยที่ผสมกันระหว่างสภาพที่ทรุดโทรมและสภาพปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงการครอบครองที่ดินส่วนใหญ่อยู่ในที่ดินแบบผสม คือ ในชุมชนมีการครอบครองที่ดินมากกว่าหนึ่งประเภท เช่น การครอบครองแบบเข้ามาบุกเบิกในที่ดินของคนอื่นอยู่อาศัย หรือมีการเช่าที่ดินเพื่อปลูกบ้าน เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อถามถึงความต้องการที่อยู่อาศัย ชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมืองยังคงมีความต้องการที่อยู่อาศัยในชุมชนเดิมมากกว่าที่จะย้ายไปอยู่ในที่อยู่ใหม่ โดยมีการปรับปรุงสภาพให้ดีขึ้นและต้องการที่อยู่อาศัยเป็นหลัง ๆ ที่เป็นสัดส่วน ถึงจะไม่มี ความมั่นคงในเรื่องของที่ดิน และขาดสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ ก็ตาม

● สาเหตุ/ปัจจัยที่ก่อให้เกิดสถานการณ์

๑.การกำหนด แผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในช่วง ๒๐ ปี (๒๕๖๐-๒๕๘๐) (ที่มาข้อมูล : แผนปฏิบัติการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑) พบว่า ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดย ๓ เขต ได้แก่ เขตส่งเสริมเมืองการบินภาคตะวันออกและเขตส่งเสริมรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน จะเชื่อมต่อกันที่สนามบินอู่ตะเภา และรถไฟความเร็วสูงเชื่อมต่อกับเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัลจะเชื่อมต่อกันที่สถานีศรีราชา เขตส่งเสริมเมืองการบินภาคตะวันออก พื้นที่ ๖,๕๐๐ ไร่ บริเวณสนามบินอู่ตะเภาจังหวัดระยอง เพื่อรองรับการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาขึ้นเป็นสนามบินหลักของพื้นที่ EEC และสนามบินแห่งที่ ๓ ของกรุงเทพฯ โดยครอบคลุมอาคารผู้โดยสารแห่งที่ ๓ ขนาด ๒๐๔,๐๐๐ ตารางเมตร ศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยาน ศูนย์ฝึกอบรมบุคลากรทางการบิน อาคารคลังสินค้า และเขตการค้าเสรี รองรับอุตสาหกรรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบิน ซึ่งแผนการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภา นั้นได้มีการประมาณการงบประมาณไว้ที่ ๒๐๐,๐๐๐ ล้านบาท หรือประมาณ(๖,๑๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ซึ่งต้องมีการบูรณาการสนามบินอู่ตะเภา เข้ากับสนามบินหลักของประเทศ คือ สุวรรณภูมิและดอนเมือง และสนามบินภูมิภาคอื่น ๆ และการเชื่อมโยงเที่ยวบินระหว่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถด้านการขนส่งทางอากาศ และส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ในห่วงอากาศของไทยอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เกิดการลงทุนอุตสาหกรรม อากาศยานและธุรกิจเกี่ยวเนื่อง ซึ่งเป็น ๑ ใน ๑๐ อุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษของรัฐบาล โดยใช้สนามบินอู่ตะเภาเป็นแกนหลักของการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการบิน และอุตสาหกรรมอากาศยาน

๒.การส่งเสริมการจ้างงานในพื้นที่ EEC ความต้องการแรงงานรวมในพื้นที่ EEC (แหล่งที่มาข้อมูล: แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากร การศึกษาระดับวิจัยและเทคโนโลยี รองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก) พบว่า แนวโน้มความต้องการแรงงานในพื้นที่ EEC มากกว่าจำนวนกำลังแรงงานที่สามารถผลิตได้ ผลประมาณการของมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง คาดการณ์ว่าเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ EEC จะมีกำลังแรงงานทั้งประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๓.๕ แสนคน ในขณะที่ความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ปีละ ๔.๒ แสนคน โดยจังหวัดในพื้นที่ EEC จะมีกำลังแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ ๔.๔ หมื่นคน น้อยกว่าความต้องการแรงงานที่เฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ ๕.๔ หมื่นคน ดังนั้น จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มที่ความต้องการแรงงานจะเพิ่มสูงขึ้น

๓.การอพยพย้ายของประชากรเข้าในพื้นที่ EEC สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำข้อมูลประชากรแฝงประเทศไทย ปี ๒๕๖๐ (ที่มาข้อมูล: สรุปผลที่สำคัญประชากรแฝงประเทศไทย ปี ๒๕๖๐ สำนักงานสถิติแห่งชาติ) พบว่า ประชากรแฝงกลางคืนเป็นรายจังหวัด พบว่า ในปี ๒๕๖๐ กรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีประชากรแฝงกลางคืนมากที่สุด ๒.๐๔ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๐.๒ ของประชากรแฝงกลางคืนทั้งหมด (๖.๗๕ ล้านคน) รองลงมาคือ สมุทรปราการ ๖.๘๖ แสนคน (ร้อยละ ๑๐.๒) และชลบุรี จำนวน ๔.๘๐ แสนคน

(ร้อยละ ๗.๑) จะเห็นได้ว่า กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือจังหวัดที่เป็นแหล่ง อุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น ชลบุรี ระยอง สมุทรสาคร อุดรธานี จะมีประชากรแฝงกลางคืนจำนวนมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ

แนวโน้มของสถานการณ์และผลกระทบ

ข้อมูลประชากรในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ปี ๒๕๖๑ จังหวัดชลบุรีมีประชากรมากที่สุด จำนวน ๑,๔๙๕,๓๒๔ คน แต่อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของประชากรมากที่สุด คือจังหวัดระยอง ร้อยละ ๑.๐๘ ซึ่งอาจเกิดจากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก จึงมีการขยายตัวประชากรจากจังหวัดชลบุรีมาจังหวัดระยองโดยภาพรวมประชากรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ส่วนข้อมูลความหนาแน่นของประชากร จังหวัดชลบุรีมีอัตราความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดในอัตรา ๓๔๒ คน ต่อพื้นที่ ๔,๓๖๓ ตารางกิโลเมตร รองลงมาจังหวัดระยอง อัตรา ๑๙๙ คน ต่อพื้นที่ ๓,๕๕๒ ตารางกิโลเมตร ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลประชากรแฝงปี ๒๕๖๐ ซึ่งจัดเก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ พบ จำนวนประชากรแฝงกลางคืนซึ่งจังหวัดชลบุรี เป็นอันดับ ๒ ของประเทศ และจังหวัดระยอง เป็นอันดับ ๗ ของประเทศ และสถิติประชากรและบ้านในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี การเกิดชุมชนผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พบว่า มีจำนวน ๘๐ ชุมชน โดยจังหวัดชลบุรีมีมากที่สุด รองลงมาจังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งข้อมูลประชากร ความหนาแน่นประชากร สถิติประชากรและบ้าน มีทิศทางแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งคาดการณ์ว่าประชาชนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกมีความต้องการด้านที่อยู่อาศัยเพิ่มสูงซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

- สภาพความเป็นอยู่

สภาพความเป็นอยู่ผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐปี ๒๕๕๙ ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ๑ พบว่า จังหวัดที่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองมากที่สุด คือจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒๑,๘๐๗ คน รองลงมาจังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๙,๓๒๑ คน ถัดมาจังหวัดระยอง ๑๐,๓๒๐ คน สภาพปัญหาด้านที่อยู่อาศัยนั้น พบว่าจังหวัดที่มีปัญหามากที่สุด คือจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย อาศัยอยู่กับครอบครัวหรือผู้อื่นโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ๒๗,๗๓๒ คน เข้าบ้าน/ที่อยู่อาศัย ๑๖,๓๕๙ คน อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ ๖๒๔ คน และไม่มีบ้านที่อยู่อาศัย ๓๙๓ คน รวม ๔๕,๑๐๙ คน รองลงมา คือจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย อาศัยอยู่กับครอบครัวหรือผู้อื่นโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ๑๖,๑๒๗ คน เข้าบ้าน/ที่อยู่อาศัย ๔,๗๒๐ คน อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ ๑๕๒ คน และไม่มีบ้านที่อยู่อาศัย ๒๑๐ คน รวม ๒๑,๐๐๙ คน ถัดมา คือจังหวัดระยอง ประกอบด้วย อาศัยอยู่กับครอบครัวหรือผู้อื่นโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ๑๑,๙๕๗ คน เข้าบ้าน/ที่อยู่อาศัย ๘,๐๑๔ คน อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ ๑๙๘ คน และไม่มีบ้านที่อยู่อาศัย ๓๘๗ คน รวม ๒๐,๕๕๖ คน

● พื้นที่ตัวอย่างการแก้ไขปัญหาการบุกรุกและความเดือดร้อนที่อยู่อาศัย สถานการณ์ในพื้นที่

ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการเวนคืนที่ดินจากหน่วยงานกองทัพเรือ ในพื้นที่ ต.พลูดาวหลวง จ.ชลบุรีจำนวน ๕๐๐ ครัวเรือน และพื้นที่ ต.สำนักท้อน จ.ระยอง จำนวน ๑๙๘ ครัวเรือน โดยเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ มีการจัดประชุมร่วมรับฟังความคิดเห็นและกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาประชาชนมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กองทัพเรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พอช. พมจ. สสว.๓ และผู้นำชุมชน โดยกองทัพเรือเสนอการจัดหาที่ดินแปลงใหม่บริเวณ ม.๑ ต.พลูดาวหลวง จ.ชลบุรี เนื้อที่ประมาณ ๘๐ ไร่ และใช้แผนพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โครงการบ้านมั่นคง ขับเคลื่อนโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาสีธรรมร่วมกัน (ที่มา : เวทีประชุมคณะกรรมการเมือง รับรองเกณฑ์การพิจารณา
รับรองสิทธิผู้เดือดร้อน เมื่อวันที่ ๒๘ พ.ย. ๖๑)

๑. ต้องเป็นผู้เดือดร้อนที่อยู่อาศัยในพื้นที่เวนคืนของกองทัพเรือ ปี ๒๕๑๔ (อ.สัตหีบ และ อ.บ้านฉาง)
๒. ต้องเป็นผู้เดือดร้อนที่อาศัยอยู่จริง ทั้งครอบครัวหลัก ครอบครัวขยาย บ้านเช่า หรือผู้มาอาศัยที่ดิน
อยู่ในพื้นที่ที่ถูกเวนคืนอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า ๕ ปี
๓. บ้านหนึ่งหลังได้ ๑ สิทธิ บ้านที่มีสมาชิกอยู่อาศัยมากกว่า ๕ คน อยู่อาศัยอย่างแออัด และเป็น
ครอบครัวขยาย สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายได้ สามารถขยายได้ ๑ สิทธิ แต่ต้องมีความเป็นครอบครัว และไม่
ทอดทิ้งผู้สูงอายุหรือผู้ที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง (หากต้องการขอสิทธิขยายเพิ่มนั้นให้อยู่ในการพิจารณาของ
คณะกรรมการชุมชนและกรรมการเมืองเป็นกรณีๆ ไป)
๔. บ้านหลังหนึ่งสามารถรับสิทธิโครงการบ้านมั่นคง ได้เพียงโครงการเดียวเท่านั้น
๕. การย้ายไปสร้างชุมชนใหม่ ผู้ได้รับสิทธิต้องมีแผนการเข้าอยู่อาศัย หรือปลูกสร้างบ้าน ใน
ระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี
๖. กรณีผู้เดือดร้อนที่ได้รับสิทธิแล้ว ต้องเป็นสมาชิกของโครงการ และต้องปฏิบัติตามกติกา ข้อตกลง
ของ โครงการ (ผลการสำรวจข้อมูลชุมชนโดย พอช.ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑)

โดยคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกและความเดือดร้อนที่อยู่อาศัยตำบลพุดตาทหลวง มติเห็นชอบ
ผู้เดือดร้อนที่จัดเก็บข้อมูลครบถ้วน จำนวน ๕๖๓ ครัวเรือน แบ่งเป็น ต.พุดตาทหลวง อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี จำนวน
๓๘๘ ครัวเรือน และ ต.สำนักท้อน อ.บ้านฉาง จ.ระยอง จำนวน ๑๗๕ ครัวเรือน

กระบวนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ พิจารณาหลักเกณฑ์ กติกา และแผนการออม แบ่งสัดส่วนการออม
เป็น ๓ ส่วน ออมบ้าน ออมดิน บริหารจัดการ โดยสมาชิก ต.พุดตาทหลวง ที่เข้าร่วมโครงการ ต้องออมไม่น้อย
กว่า ๓๘๐ บาท/เดือน สมาชิก ต.สำนักท้อน ต้องออมไม่น้อยกว่า ๓๐๐ บาท/เดือน โดยเริ่มดำเนินการ
เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ทั้งนี้ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๓ ลงพื้นที่เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
เพื่อสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในพื้นที่ ต.พุดตาทหลวง ต.สำนักท้อน พบข้อมูลว่า

- ประชาชนยินดีเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงเพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนซึ่งเป็นกลุ่มคนผู้มีรายได้น้อย
มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสภาพความเป็นอยู่ของผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ ปี ๒๕๕๙
มีจำนวน ๑๓๘,๗๒๑ ราย มีพักอาศัยของกับครอบครัวหรือผู้อื่นมากที่สุด จำนวน ๕๕,๘๑๖ ราย
- ประชาชนที่เข้าสมัครกลุ่มออมทรัพย์ ต.พุดตาทหลวง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้น้อย
แน่นอน และต้องการมีสภาพที่อยู่อาศัยดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานข้อมูลชุมชนผู้มีรายได้น้อย ปี ๒๕๖๐
ของการเคหะแห่งชาติ พบว่า อาชีพหลัก มักจะประกอบอาชีพที่ไม่มีความมั่นคง รายได้น้อยแน่นอน ทั้งนี้ การที่
จะให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงจะต้องมีการออมเงินได้ ๑๐% ของมูลค่าบ้าน ซึ่งโดยสภาพ
เศรษฐกิจของประชาชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนมีรายได้น้อย การออมเงินเพื่อเข้าร่วมโครงการในระยะยาวอาจจะ
ไม่สำเร็จถ้าการไม่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

● แนวทางการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ

ด้านการปฏิบัติ

๑. การส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับประชาชนที่เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงในระยะเริ่มโครงการ
โดย พอช. นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและแผนที่ชุมชน จัดแบ่งข้อมูลเป็นกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มสตรีหม้าย
หรือสตรีว่างงานและมีบุคคลในภาวะพึ่งพิงในครอบครัว ให้นำหน่วยงานที่ดำเนินการ ศูนย์พัฒนาและส่งเสริม
อาชีพ ดำเนินการส่งเสริมทักษะอาชีพ และเงินทุนประกอบอาชีพ กลุ่ม คนพิการ ให้ศูนย์บริการคนพิการ
จังหวัด ดำเนินการประสานสถานประกอบการเพื่อส่งเสริมให้เข้าถึงสิทธิ มาตรา ๓๕ ซึ่งช่วยเพิ่มรายได้ให้กับ
ผู้มีรายได้น้อย สามารถออมเงินตามโครงการได้

๒. การใช้กลไกกองทุนการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้กลุ่มประชาชนเข้าร่วมการออมของกองทุนการจัดสวัสดิการสังคมตำบล เป็นการสร้างวินัยในการออม และมีการช่วยเหลือสวัสดิการด้านต่าง ๆ

ด้านนโยบาย

๑. การเคหะแห่งชาติ ใช้ฐานข้อมูล “ศูนย์ข้อมูลที่อยู่อาศัยแห่งชาติ” ผลักดันกลไกประชารัฐ (ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน) โดยให้ตั้งเป็น “กองทุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับผู้มีรายได้น้อย” เพื่อเชิญชวนภาคเอกชนที่มีกิจการด้านวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่อาศัยหรือมีนโยบายด้าน CSR ร่วมบริจาค เพื่อลดต้นทุนการสร้างบ้านให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อย หรือการปรับปรุงที่อยู่อาศัยแก่ผู้มีรายได้น้อย เพื่อสร้างโอกาสในการมีที่อยู่อาศัย

๒. กระทรวงการคลัง ใช้มาตรการทางภาษีและมาตรการจูงใจของภาคเอกชนในการสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อย

๓. กระทรวงมหาดไทย กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยระดับเมืองของท้องถิ่นให้ครอบคลุมในทุกมิติ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายแบบประชารัฐ

๔. กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่งเสริมการรวมกลุ่มการสร้างอาชีพในชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตผู้มีรายได้น้อย

๕. กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมการจัดการศึกษาในและนอกระบบที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนผู้มีรายได้น้อย

๓.๓ ไตรมาส ๒ (เมษายน – มิถุนายน)

● สถานการณ์เด่นทางสังคม

ตามที่รัฐบาลได้เห็นชอบให้ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง เป็นพื้นที่ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก EEC ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษาระบบราง เพื่อเชื่อมโยง ๓ สนามบิน ได้แก่ สุวรรณภูมิ ดอนเมือง อุตะภา และมีการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกหลัก ๓ แห่ง ได้แก่ ท่าเรือแหลมฉบังระยะที่ ๓ ท่าเรือมาบตาพุด ระยะที่ ๓ และท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ ทั้งยังมีการพัฒนาโครงข่ายรถไฟเชื่อมโยง และพัฒนาระบบการจัดการขนส่งแบบบูรณาการ ทั้งรถไฟและท่าเรือแบบไร้รอยต่อ (ที่มา <https://www.eeco.or.th>)

สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย ปี ๒๕๖๑ พบว่า ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด ๖๖,๔๑๓,๙๗๙ คน มีประชากรผู้สูงอายุ จำนวน ๑๐,๖๖๖,๘๐๓ คน ร้อยละ ๑๖.๐๖ ซึ่งเป็นสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากสังคมสูงวัย (Aging society) ไปยังสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ (Aged society) สอดคล้องกับการคาดการณ์ที่พบว่า ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (ประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมีสัดส่วนสูงถึง ร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งหมด) ในปี พ.ศ.๒๕๖๔ และ ในปี พ.ศ.๒๕๗๔ ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด คือ ประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๒๘ ของประชากรทั้งหมด (โครงการส่งเสริมการมีรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุ ตามนโยบายประชารัฐเพื่อสังคม (E๖) : กรมกิจการผู้สูงอายุ)

จำนวนประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่กลุ่มจังหวัดตะวันออก ๑ พบว่า จังหวัดฉะเชิงเทรา มีสัดส่วนจำนวนประชากรผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒๗ ซึ่งสูงกว่าระดับประเทศ รองลงมาจังหวัดชลบุรี มีสัดส่วนจำนวนประชากรผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖๗ และจังหวัดระยอง มีสัดส่วนจำนวนประชากรผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๔๙

ผู้สูงอายุที่ทำงาน ในปี พ.ศ. 2560 – 2561 พบว่า ปี 2560 มีผู้สูงอายุทำงาน จำนวน 4,063,076 คน ปี 2561 มีผู้สูงอายุทำงาน จำนวน 4,361,331 คน ซึ่งมีแนวโน้มว่าผู้สูงอายุทำงานมากขึ้นเพิ่มขึ้น โดยเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

แรงงานที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ที่ทำงานในระบบและนอกระบบ พบว่า ผู้สูงอายุใน ๓ จังหวัด เป็นแรงงานนอกระบบมากกว่าแรงงานในระบบ โดยในช่วง ๓ ปี จังหวัดระยอง มีแรงงานผู้สูงอายุนอกระบบเพิ่มขึ้น ปี ๒๕๕๙ จำนวน ๒๗,๖๒๐ คน ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๓๐,๗๙๓ คน และปี ๒๕๖๑ จำนวน ๓๒,๖๖๗ คน ส่วนจังหวัดชลบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบมีอัตราการลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า สถานภาพการทำงานในระบบ มีความน่าจะเป็นคาดประมาณที่ลดลงอย่างมากในกลุ่มประชากรช่วงอายุ ๕๕ ปี และ ๖๐ ปี ซึ่งเป็นผลจากกำหนดเกษียณอายุของกลุ่มแรงงานที่ทำงานในภาครัฐหรือราชการ และการเกษียณอายุของแรงงานภาคเอกชน ในช่วงอายุ ๕๕ - ๖๐ ปี ที่คาดว่าจะมีสัดส่วนที่สูง ในขณะที่ความน่าจะเป็นคาดประมาณของสถานภาพ การทำงานนอกระบบ แม้จะมีแนวโน้มลดลงตามช่วงอายุที่เพิ่มขึ้น แต่มีลักษณะหรืออัตราการลดต่ำลง ที่ค่อนข้างคงที่เรื่อย ๆ จนถึงช่วงอายุที่ประมาณ ๗๐ ปี ซึ่งคาดว่าเป็นช่วงอายุที่แรงงานสูงวัยส่วนใหญ่ในภาค การทำงานนอกระบบ จะหยุดทำงานด้วยข้อจำกัดทางด้านร่างกายและสุขภาพ (แรงงานสูงวัยและการคาดการณ์ ผลกระทบจากการขยายกำหนดเกษียณอายุ : เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และสวรัย บุญยฆานนท์)

● สาเหตุ/ปัจจัยที่ก่อให้เกิดสถานการณ์

สถานการณ์การทำงานของผู้สูงอายุในพื้นที่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก EEC พบว่า สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ใน ๓ จังหวัด มีผู้สูงอายุเป็นแรงงาน

ในระบบและแรงงานนอกระบบ ในอัตราส่วนที่ต่างกันโดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ด้านแรงงานผู้สูงอายุเป็นแรงงานนอกระบบ ด้านการศึกษาของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษามากที่สุด ตามตารางที่ ๕ ด้านอัตราการเป็นภาระ แรงงาน มีภาระดูแลเด็กและผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ตามตารางที่ ๖ ด้านสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุมีสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ปานกลางมากที่สุด

ดัชนีการผู้สูงอายุ และอัตราการเป็นภาระ ในระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๐ – ๒๕๖๐ พบว่า ปี ๒๕๕๐ ดัชนีผู้สูงอายุ สัดส่วนผู้สูงอายุ ๔๗.๗ คน ต่อเด็ก ๑๐๐ คน และอัตราการเป็นภาระ แรงงาน ๑๐๐ คน มีภาระดูแลผู้สูงอายุและเด็ก ๑๖ คน และในปี ๒๕๖๐ ดัชนีผู้สูงอายุ สัดส่วนผู้สูงอายุ ๙๗ คน ต่อเด็ก ๑๐๐ คน และอัตราเป็นภาระแรงงาน ๑๐๐ คน มีภาระดูแลผู้สูงอายุและเด็ก ๒๕.๓ คน แสดงว่าในช่วง ๑๐ ปี ครอบครัวมีภาระที่ดูแลเด็กและผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

การประเมินสุขภาพตนเองและเพศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ พบว่า การประเมินสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ณ วันที่เก็บแบบสอบถามความคิดเห็น ผู้สูงอายุให้ข้อมูลว่า มีสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มากที่สุด จำนวน ๔,๘๗๙,๓๙๖ คน รองลงมา สุขภาพดี จำนวน ๔,๔๓๙,๔๑๙ คน และ สุขภาพไม่ดี จำนวน ๑,๕๑๘,๓๒๔ คน

จากการศึกษาสถานการณ์ความต้องการแรงงานตามระดับการศึกษา ช่วงไตรมาส ๑ ปี ๖๒ ใน ๓ จังหวัด (จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง) พบว่า ตำแหน่งงานที่ต้องการตามระดับการศึกษา พบว่าระดับการศึกษาที่ต้องการสูงสุด คือ ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งระดับการศึกษาของผู้สูงอายุส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุทำงานเป็นแรงงานนอกระบบ ประกอบกับมีสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ไม่สามารถไปทำงานไกลบ้าน และในครอบครัวมีลูก หลาน ที่พอ-แม่่วยแรงงานให้ผู้สูงอายุดูแล จากข้อมูลสัดส่วนในปี ๒๕๖๐ ที่พบว่า แรงงาน ๑๐๐ คน มีภาระดูแลผู้สูงอายุและเด็ก ๒๕.๓ คน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในระดับจุลภาค พบว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดการตัดสินใจเลือกทำงานใน/นอกระบบ คือ ระดับการศึกษาของผู้มีงานทำเอง มีอายุของแรงงาน (สังคมสูงวัยกับความท้าทายของตลาดแรงงานไทย : ธนากรแห่งประเทศไทย เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๑ หน้า ๒๑)

● แนวโน้มของสถานการณ์และผลกระทบ

ข้อมูลผู้สูงอายุที่ทำงานจำแนกเป็นแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบของ ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง พบว่า ปี ๒๕๖๑ ผู้สูงอายุเป็นแรงงานในระบบ จำนวน ๒๐,๑๗๒ คน ผู้สูงอายุเป็นแรงงานนอกระบบ จำนวน ๙๐,๗๙๐ คน โดยจังหวัดระยอง มีผู้สูงอายุเป็นแรงงานนอกระบบมากที่สุด รองลงมาจังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามลำดับ สอดคล้องกับข้อมูล การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบหรือผู้ทำงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน จำนวน ๓.๘๕ ล้านคน หรือร้อยละ ๘๘.๒ โดยเป็นเพศชาย ๒.๒๒ ล้านคน (ร้อยละ ๕๗.๗) และเพศหญิง ๑.๖๓ ล้านคน(ร้อยละ ๔๒.๓) และเป็นแรงงานในระบบซึ่งหมายถึงผู้ทำงานที่ได้รับความคุ้มครองหรือมีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน มีจำนวน ๕.๑๔ แสนคน หรือร้อยละ ๑๑.๘ จากข้อมูลดังกล่าว มีแนวโน้มว่าผู้สูงอายุของ ๓ จังหวัด ที่จะเข้าไม่ถึงหลักประกันทางสังคม โดยหลักประกันทางสังคมตามกฎหมาย เช่น ข้าราชการ ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ครู ลูกจ้างตามกฎหมายแรงงาน และผู้ที่ทำงานและประกันตน ตาม พ.ร.บ.ประกันสังคม ตามตารางที่ ๘ ส่วนด้านสถานการณ์การออมเงินของผู้สูงอายุในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปี พบว่า ผู้สูงอายุมีสัดส่วนไม่ออมเงิน ปี ๒๕๕๐ จำนวน ๒,๑๙๔,๙๔๖ คน ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒,๘๒๑,๕๒๕ คน เพิ่มขึ้น ๖๒๖,๕๗๙ คน ซึ่งมีผลกระทบต่อวัยแรงงานที่ต้องหารรายได้เพิ่มเพื่อเป็นหลักประกันในการดูแลผู้สูงอายุและเด็ก จากข้อมูลอัตราการเป็นภาระที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอาจมีผลกระทบกับกำลังแรงงานในภาคเศรษฐกิจ

กองทุนเพื่อการสร้างหลักประกันรายได้สำหรับผู้สูงอายุ ปี ๒๕๖๐ กองทุนที่มีสมาชิกมากที่สุด คือ กองทุนประกันสังคม จำนวน ๑๔,๖๗๔,๑๐๑ คน รองลงมา กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จำนวน ๒,๙๖๕,๙๖๑ คน และกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ จำนวน ๑,๐๒๘,๙๖๑ คน

ปี ๒๕๖๐ พบว่าผู้สูงอายุทั้งหมด ๑๑,๓๑๒,๘๕๗ คน มีการออมเงิน จำนวน ๘,๒๖๕,๘๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๐๖ ไม่ออมเงิน จำนวน ๒,๘๒๑,๕๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๙๔ และไม่ทราบ จำนวน ๒๒๕,๐๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐

แนวทางการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลสถานการณ์แรงงานผู้สูงอายุในพื้นที่ตะวันออก ๑ พบว่า มีแรงงานผู้สูงอายุในระบบมากกว่าแรงงานผู้สูงอายุในระบบทั้ง ๓ จังหวัด ในปี ๒๕๖๑ จังหวัดชลบุรี แรงงานผู้สูงอายุทั้งหมด ๔๑,๓๓๗ คน แบ่งเป็น แรงงานในระบบ ๑๐,๖๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗๐ แรงงานนอกระบบ ๓๐,๗๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๓๐ จังหวัดระยอง แรงงานผู้สูงอายุทั้งหมด ๓๗,๙๓๕ คน แบ่งเป็น แรงงานในระบบ ๕,๒๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘๙ แรงงานนอกระบบ ๓๒,๖๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๑๑ และจังหวัดฉะเชิงเทรา แรงงานผู้สูงอายุทั้งหมด ๓๑,๖๘๐ คน แรงงานในระบบ ๔,๒๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๐ แรงงานนอกระบบ ๒๗,๔๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๕๐ ทั้งนี้ เมื่อนำข้อมูลแรงงานผู้สูงอายุในระบบ รวมทั้ง ๓ จังหวัด มีจำนวนทั้งสิ้น ๙๐,๗๙๐ คน ซึ่งเป็นแรงงานที่ไม่มีหลักประกันทางสังคมตามกฎหมาย เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่เสี่ยงจะอยู่ในภาวะยากลำบากเมื่อชราภาพ เมื่อหยุดทำงานขาดหลักประกันรายได้เพื่อใช้จ่ายดูแลตนเอง ปัจจุบันรัฐบาลได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อส่งเสริมสร้างวินัยการออม และมีระบบการออม เพื่อการดำรงชีพในยามชราภาพที่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะประชากรภาคแรงงานส่วนใหญ่ ของประเทศที่เป็นแรงงานนอกระบบยังไม่ได้ได้รับความคุ้มครองเพื่อการชราภาพอย่างทั่วถึง ตั้งแต่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘ - วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ พบว่า มีสมาชิกกองทุนออมแห่งชาติ จำนวน ๕๓๐,๔๑๗ คน โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมออมเพียงร้อยละ ๑๕ (ที่มา:รายงานประจำปี ๒๕๖๐ กองทุนออมแห่งชาติ) ดังนั้น แรงงานผู้สูงอายุในระบบ บางส่วนเสี่ยงที่จะไม่ได้รับความคุ้มครองเมื่อชราภาพ จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. การพัฒนาระบบข้อมูลผู้สูงอายุ เพื่อเป็นฐานเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนและกลุ่มเป้าหมาย โดยกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเพิ่มทักษะและมูลค่าของแรงงานสูงอายุ เช่น กำหนดคุณสมบัติทางทักษะของกำลังแรงงาน และระบบการจ้างงานตามทักษะ ให้ความช่วยเหลือแรงงานสูงอายุ สำหรับผู้ที่ยังหางานไม่ได้ มุ่งเน้นส่งเสริมความสามารถในการจ้างงานผู้สูงอายุให้มากขึ้น เป็นต้น

๒. ศึกษาข้อมูลรูปแบบการประชาสัมพันธ์กองทุนออมแห่งชาติให้กับกลุ่มวัยแรงงานซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบเพื่อเข้าถึงหลักประกันทางสังคม

๓. มาตรการกลไกทางภาษีหรือออกแบบระบบที่สามารถจัดเก็บจากรายได้ของประชาชนตั้งแต่ช่วงวัยแรงงานเพื่อให้มีการออมเงิน และมีหลักประกันทางสังคม

๔. ปรับเปลี่ยนระบบกองทุนออมแห่งชาติ ให้มีระบบตอบแทนเพิ่มเติม เช่น การปันผลประจำปี คำนวณเป็นร้อยละ ๕ - ๑๐ ของเงินฝาก หรือรางวัลประจำปี

๕. ผลักดันให้ผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่ในกองทุนใด ๆ เข้ากองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้มีหลักประกันด้านสวัสดิการของตนเอง เช่น การเจ็บป่วยรักษาพยาบาล เป็นต้น

๓.๔ ไตรมาส ๓ (กรกฎาคม – กันยายน)

● สถานการณ์เด่นทางสังคม

การพัฒนาและการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเมืองให้เจริญเติบโตในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ทำให้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว การเกิดปัญหาสังคมใหม่ หรือปัญหาสังคมที่รุนแรงเพิ่มขึ้น การใช้ชีวิตของสมาชิกในครอบครัวในยุคเทคโนโลยี ประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจที่มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงทำให้สมาชิกครอบครัวที่ทำงานนอกบ้าน การปฏิสัมพันธ์การสื่อสารภายในครอบครัวน้อย อาจส่งผลต่อสถาบันครอบครัวไม่เข้มแข็ง (แหล่งที่มา: <http://www.dwf.go.th/Home/Announcelist/31>) กำหนดนิยามศัพท์ “ครอบครัวเข้มแข็ง” หมายถึง บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีจุดหมาย มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยพึ่งพาตนเอง พร้อมทั้งจะเกื้อกูลสังคมและคนรอบข้าง ปรับตัวได้ในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ไม่สั่นคลอนกับปัญหาหรืออุปสรรคเมื่อเผชิญปัญหาที่สามารถร่วมกัน แก้ไขจนลุล่วงไปได้ด้วยดี

ลักษณะโครงสร้างครอบครัว พบว่า ข้อมูลจัดเก็บสถานการณ์ครอบครัว ทั่วประเทศ จำนวน ๕๙,๔๓๙ ครัวเรือน เป็นครอบครัวเดี่ยว จำนวน ๕๐,๑๘๔ ครัวเรือน ครอบครัวขยาย ๘,๐๓๔ ครัวเรือน และครอบครัวลักษณะพิเศษ ได้แก่ ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้สูงอายุดูแลเด็กโดยลำพัง มีสมาชิกครอบครัวที่อยู่ต่ำกว่า ๑๘ ปี ตั้งครรภ์ เป็นต้น จำนวน ๑,๒๒๑ ครัวเรือน ซึ่งใน ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีลักษณะครอบครัวเดี่ยวมากที่สุด รองลงมาครอบครัวขยาย และครอบครัวพิเศษ จากข้อมูลลักษณะโครงสร้างครอบครัว ลักษณะครอบครัวขยายเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยสัมพันธภาพในครอบครัว (จิราพร ชมพิกุล และคณะ : ๒๕๕๒) ที่พบว่า โครงสร้างของครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว มีรูปแบบครอบครัวที่มีพ่อ แม่ ลูกอยู่ด้วยกัน หรือมีเพียงพ่อแม่อยู่ด้วยกัน (๔๖.๒%) รองลงมาเป็นครอบครัวขยายซึ่งประกอบด้วย พ่อแม่ลูกอยู่กับปู่ ย่า ตายาย /ญาติ (๓๕.๓%) ครอบครัวที่มีเพียง พ่อ หรือแม่อยู่กับลูกมีสูงถึง ๑๐% ครอบครัวทดแทนถาวร ซึ่งเป็นครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่กับญาติ หรือเพื่อนพ้องมีเพียง ๔.๙% พบใน สัดสวนที่สำคัญสำหรับครอบครัวที่เป็นญาติพี่น้องกัน (๓.๓%) หรือเป็นเพื่อนกัน (๐.๓%)

● สาเหตุ/ปัจจัยที่ก่อให้เกิดสถานการณ์

ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี ๒๕๖๑ ประชาชนมีรายได้ต่อหัว ๒๔๐,๕๖๘.๗ บาท/คน และมีหนี้สาธารณะ ๖,๘๓๓.๖ บาท/คน และข้อมูลภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่งปี ๒๕๖๒ หนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยยอดคงค้างสินเชื่อรวมเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ในไตรมาสแรกของปี ๒๕๖๒ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐.๑ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน เป็นการขยายตัว สูงสุดในรอบ ๕ ปี นับตั้งแต่ไตรมาสสองปี ๒๕๕๗ เป็นต้นมา (แหล่งที่มา: ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๒ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มิถุนายน ๒๕๖๒) จากข้อมูลสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน มีแนวโน้มผลกระทบต่อสภาพครอบครัวที่เป็นครอบครัวเดี่ยว

ข้อมูลสถานการณ์ครอบครัวเข้มแข็ง ในระดับประเทศ หัวหน้าครอบครัว มีรายได้โดยเฉลี่ย ๑๖๙,๖๕๔.๑๖๖/ปี มีรายได้ต่ำกว่ารายได้ต่อหัว ๒๔๐,๕๖๘.๗ บาท/คน ของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งนี้ ใน ๓ จังหวัดกลุ่มภาคตะวันออก ๑ ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา หัวหน้าครอบครัวมีรายได้มากกว่า ด้านอายุ หัวหน้าครอบครัวมีอายุอยู่ในช่วง ๕๐ – ๖๐ ปี โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์เดียวกัน ด้านอาชีพของหัวหน้าครอบครัว ส่วนใหญ่มีอาชีพ รับจ้างทั่วไปมากที่สุด รองลงมา เกษตรกร และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ใน ๓ จังหวัดกลุ่มภาคตะวันออก พบว่า จังหวัดชลบุรี หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด จังหวัดระยอง หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด จังหวัดฉะเชิงเทรา หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพเกษตรกรมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยสัมพันธภาพในครอบครัว (จิราพร ชมพิกุล และคณะ : ๒๕๕๒) ที่พบว่า อาชีพหลักที่สร้างรายได้เลี้ยงครอบครัว อาชีพรับจ้างเป็น

อาชีพหลักที่สร้างรายได้ ซึ่งพบสูงสุดในภาคตะวันออก (๔๑.๓%) รองลงมาในภาคกลาง (๔๐%) และภาคเหนือ (๓๙.๕%) สำหรับอาชีพเกษตรกรรมพบสูงสุดในภาคใต้ (๓๕.๖%) รองลงมาเป็นภาคเหนือ (๓๑%) ด้านการศึกษา ในระดับประเทศ ส่วนใหญ่ หัวหน้าครอบครัว จบการศึกษา ระดับประถมศึกษามากที่สุด รองลงมามัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ใน ๓ จังหวัดกลุ่มภาคตะวันออก ๑ พบว่า จังหวัดชลบุรี หัวหน้าครอบครัว จบระดับปริญญาตรีมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยสัมพันธ์ภาพในครอบครัว (จิราพร ชมพิกุล และคณะ : ๒๕๕๒) ที่พบว่า การศึกษาของหัวหน้าครอบครัว ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในภาคกลางพบว่า ๑๖.๓ % ของหัวหน้าครอบครัว จบการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ข้อมูลสถานการณ์ครอบครัวเข้มแข็ง ในระดับประเทศ หัวหน้าครอบครัวมีสมาชิกในครอบครัวภาวะพึ่งพิง ได้แก่ เด็กเล็ก ผู้พิการ ผู้ป่วยทางจิต ผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้สูงอายุ จำนวน ๙,๐๒๑ ครอบครัว จำนวนสมาชิก ๑๑,๓๒๘ คน โดยเป็นกลุ่มผู้สูงอายุมากที่สุด ทั้งนี้ ใน ๓ จังหวัดกลุ่มภาคตะวันออก ๑ พบว่า จังหวัดระยอง หัวหน้าครอบครัวมีสมาชิกในครอบครัวภาวะพึ่งพิงมากที่สุด จำนวน ๑๑๐ ครอบครัว จำนวนสมาชิก ๑๓๐ คน

ปัจจัยโครงสร้างลักษณะครอบครัว ข้อมูลหัวหน้าครอบครัว ได้แก่ รายได้ อาชีพ การศึกษา และมีสมาชิกครอบครัวที่มีภาวะพึ่งพิง และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ยอดคงค้างสินเชื่อรวมเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐.๐ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานที่บทบาทของสมาชิกครอบครัว ซึ่งบทความของ วุฒิสพร ญัฐรุจิโรจน์ เรื่อง “ครอบครัวทางเลือกและการคงอยู่ของสถาบันครอบครัว” พบว่า จากโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน การพึ่งพิงสถาบันอื่นนั้นทำให้สมาชิกในครอบครัวละเลยหน้าที่ของตนและ เมื่อระบบสังคมไม่ทำตามหน้าที่จะทำให้เกิดความไม่สมดุลในสังคม (Adams and Sydnie, ๒๐๐๒) และกลายเป็นปัญหาสังคมขึ้น เช่น การมุ่งหารายได้เพื่อให้เพียงพอต่อค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น จนพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ครอบครัวและละเลยหน้าที่การอบรมสั่งสอนลูก

แนวโน้มของสถานการณ์และผลกระทบ

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้กำหนดแนวการประเมินครอบครัวเข้มแข็ง ระดับครอบครัว ดังนี้

มิติที่ ๑ ด้านสัมพันธ์ภาพ หมายถึง องค์ประกอบที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัว ในด้านสัมพันธ์ภาพ โดยมีตัวบ่งชี้/ตัวชี้วัดในระดับครอบครัว ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) สมาชิกในครอบครัวแสดงออกถึงความรักและเอาใจใส่ระหว่างกัน (๒) ยอมรับและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (๓) สื่อสารระหว่างกันอย่างมีคุณภาพ และ (๔) มีส่วนร่วมแก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลไม่ใช้ความรุนแรง

มิติที่ ๒ ด้านการทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัว หมายถึง องค์ประกอบที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัว ในด้านการทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัวต่อสมาชิก

มิติที่ ๓ ด้านการพึ่งตนเอง หมายถึง องค์ประกอบที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัวในด้านการพึ่งตนเอง ได้แก่ (๑) การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ (๒) การพึ่งตนเองด้านสุขภาพ และ (๓) การพึ่งตนเองด้านข้อมูล ข่าวสารและการเรียนรู้

มิติที่ ๔ ด้านทุนทางสังคม หมายถึง องค์ประกอบที่บ่งบอกความเข้มแข็งของครอบครัว โดยพิจารณาจากทุนทาง สังคม ซึ่งหมายถึง ความเข้มแข็งของครอบครัว อันเนื่องมาจากระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมทั้งในระดับปัจเจกบุคคล กลุ่ม ชุมชน และเครือข่ายทางสังคม ได้แก่ ทุนทางสังคมของแต่ละครอบครัวใน การสร้างบรรยากาศความเป็นครอบครัว

มิติที่ ๕ ด้านกาหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก หมายถึง องค์ประกอบที่บ่งบอกความ เข้มแข็งของครอบครัว โดยพิจารณาจากความสามารถหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก

สถานการณ์ความเข้มแข็งของครอบครัว ระดับครอบครัว โดยภาพรวมค่าดัชนีความเข้มแข็ง ๖๘.๔๐ ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่า มีค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งมากกว่าเกณฑ์ จังหวัดชลบุรี ๙๒.๑๐ จังหวัดระยอง ๘๕.๗๗ จังหวัดฉะเชิงเทรา ๘๔.๒๓ ความเข้มแข็งของแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยดัชนีมากกว่าเกณฑ์ ประเด็นข้อสังเกต ในมิติที่ ๑ ด้านสัมพันธภาพ ตัวชี้วัดย่อย ๑) สมาชิกในครอบครัวแสดงความเอาใจใส่ระหว่างกัน ได้แก่ สมาชิกในครอบครัวมีการแสดงออกที่สื่อถึงความรักความเอาใจใส่ในชีวิตประจำวัน เช่น สัมผัสให้กำลังใจ เป็นต้น สมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรมประจำวันร่วมกัน เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย เป็นต้น พบว่า จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์ และตัวชี้วัดย่อย ๓) สื่อสารกันอย่างมีคุณภาพ ได้แก่ สมาชิกในครอบครัวมีการพูดจาต่อกันด้วยดีหรือใช้เหตุผล การแสดงความชื่นชมให้คำแนะนำต่อกัน เมื่อประสบปัญหา สมาชิกในครอบครัวสามารถหาทางออกได้ ครอบครัวมีความไว้วางใจกับที่จะเล่าเรื่องที่มีปัญหา ครอบครัวไม่มีการใช้อำนาจเหนือกันและกัน พบว่า จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าเฉลี่ยดัชนีต่ำกว่าเกณฑ์

สถานการณ์ความเข้มแข็งของครอบครัวในจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา คาดการณ์ว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีแนวโน้มที่ไม่สมดุล ๒ ประเด็น ประเด็นที่ ๑ การแสดงออกที่สื่อถึงความรักความเอาใจใส่ในชีวิตประจำวัน ประเด็นที่ ๒ การสื่อสารกันอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยสัมพันธภาพในครอบครัว (จิราพร ชมพิกุล และคณะ : ๒๕๕๒) ที่พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวโดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับปานกลาง ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์ในบริบทของพื้นที่จังหวัดระยองเศรษฐกิจพิเศษที่มีการเร่งพัฒนาเมือง ปัจจัยด้านสภาวะทางเศรษฐกิจ และปัจจัยโครงสร้างครอบครัวเดี่ยว ปัจจัยของหัวหน้าครอบครัว อาจมีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัว ผลการศึกษา วิจัยสัมพันธภาพในครอบครัว (จิราพร ชมพิกุล และคณะ : ๒๕๕๒) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รูปแบบครอบครัว การมีรายรับมากกว่ารายจ่าย ซึ่งผลการวิจัยนี้พบว่า ครอบครัวที่มีรายได้มากกว่ารายจ่ายมีสัมพันธภาพที่สมดุลมากกว่าครอบครัว ที่มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย สมาชิกในครอบครัวใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวสัดส่วนต่ำ ได้แก่ การรับประทานอาหารร่วมกัน การทำงานบ้านร่วมกัน การพักผ่อนหย่อนใจ ในบ้าน เป็นต้น

● แนวทางการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ

๑. กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว สร้างองค์ความรู้ให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อจัดเก็บข้อมูลเพื่อระบบเฝ้าระวัง และติดตามครอบครัว โดยมีแบบประเมินเบื้องต้นเป็นเครื่องมือคัดกรอง ในการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือครอบครัวตามความจำเป็นพื้นฐาน และกำหนดเกณฑ์ดัชนีปัจจัยเสี่ยงในการคัดกรองครอบครัว ในระบบสารสนเทศ

๒. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาสภาพแวดล้อมและพื้นที่สาธารณะ ที่เอื้อประโยชน์ให้เกิดการร่วมกิจกรรมของครอบครัวในชุมชนเป็นประจำ เช่น การออกกำลังกาย การนั่งพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน เป็นต้น

๓. กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข พัฒนารูปแบบบริการแนะแนวและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวในชุมชน

๔. กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว จัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมให้ครอบครัวใช้การสื่อสารเชิงบวก พร้อมกับ การนำเสนอข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบการสื่อสารไม่เหมาะสมที่ส่งผลต่อความรุนแรงในครอบครัว

๕. กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน เตรียมความพร้อมครอบครัวใหม่โดย ใช้กลุ่มครอบครัวที่เข้มแข็งสนับสนุนกิจกรรมเชิงปฏิบัติการครอบครัวเพื่อการวางแผนในการดำเนินชีวิตครอบครัว มีทักษะแก้ไขปัญหาชีวิตและครอบครัว ทักษะในการปรับตัวเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง

ส่วนที่ ๔

บทสรุป/ข้อเสนอแนะ

บทสรุป

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เนื้อที่ทั้งหมด ๑๓,๒๙๙ ตารางกิโลเมตร หรือ ๘,๒๙๑,๒๕๐ ไร่ จังหวัดชลบุรีมีระยะทางห่างกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๘๑ กิโลเมตร รองลงมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทราจังหวัด ๘๒ กิโลเมตร และจังหวัดระยอง ๑๗๙ กิโลเมตร ตามลำดับ สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของพื้นที่ อยู่ภายใต้อิทธิพล ของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เขตอากาศแบบสะวันนา (Savanna Climate) ลักษณะภูมิอากาศ ส่วนใหญ่มีอากาศร้อน โดยทั่วไปบางพื้นที่ อากาศร้อนจัด ปริมาณฝนน้อยและต่ำกว่าค่าปกติ ทำให้มีฟ้าคะนองเป็นบางแห่ง หรือประมาณร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่

การปกครอง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓๐ อำเภอ ๒๔๓ ตำบล ๒,๐๒๐ หมู่บ้าน ในส่วนการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๓ แห่ง เทศบาลนคร ๓ แห่ง (จังหวัดชลบุรี ๒ แห่ง และจังหวัดระยอง ๑ แห่ง จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่มี) เทศบาลเมือง ๑๓ แห่ง เทศบาลตำบล ๙๕ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๗๔ แห่ง และรูปแบบการปกครองพิเศษ ๑ แห่ง (จังหวัดชลบุรี)

ประชากร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๒,๙๗๔,๖๙๔ คน เป็นชาย จำนวน ๑,๔๕๒,๔๓๔ คน ร้อยละ ๔๙.๐๐ เป็นหญิงจำนวน ๑,๕๒๒,๓๖๐ คน ร้อยละ ๕๑.๐๐ คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ ๔.๕๔ ของประเทศ (๖๖,๔๑๓,๙๗๙ คน)

จำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุช่วงอายุระหว่าง ๒๕-๖๐ ปี มีมากที่สุด จำนวน ๑,๕๙๓,๘๑๔ คน หรือร้อยละ ๕๒.๗๘ รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง ๐-๑๗ ปี จำนวน ๖๑๖,๓๘๗ คน ร้อยละ ๒๐.๔๑ ถัดมา ช่วงอายุระหว่าง ๑๘-๒๔ ปี จำนวน ๔๓๗,๐๐๓ คน ร้อยละ ๑๔.๔๗ และ อายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๓๒,๓๑๘ คน ร้อยละ ๑๒.๓๓

ศาสนา มีผู้นับถือศาสนาพุทธร้อยละ ๙๗ ศาสนาคริสต์ร้อยละ ๑.๕ อิสลามร้อยละ ๑ และอื่น ๆ ร้อยละ ๐.๕

ประเพณีของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ คือ งานบุญเช่นเดียวกับชนในภาคอื่น ที่ไปวัดทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา มีเทศกาลนมัสการหลวงพ่อโสธร ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา นอกจากนี้เป็นเทศกาลส่งเสริมผลผลิตของภูมิภาคนี้ งานเทศกาลเกี่ยวกับผลไม้มีชื่อแตกต่างกันไป นอกจากนั้นมีประเพณีวิ่งควาย และงานเทศกาลพืษที่จังหวัดชลบุรี ส่วนจังหวัดระยองจัดงานวันเกาะแก้วพิสดาร และงานสุนทรภู่รำลึก

ชาติพันธุ์ นอกจากจะมีกลุ่มใหญ่ที่เป็นคนไทยมาแต่เดิมแล้วยังเป็นถิ่นที่อยู่ของคนหลายเชื้อชาติ เช่น ชาวชอง ซึ่งเป็นชนเผ่าตระกูลมอญ-เขมร ที่อยู่ในเขตป่าเขาใช้ชีวิตตามธรรมชาติ

หน่วยบริการสาธารณสุข ภาครัฐและภาคเอกชนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน ๔๐๕ แห่ง จังหวัดฉะเชิงเทรา ๑๔๖ แห่ง รองลงมาจังหวัดชลบุรี ๑๔๔ แห่ง และจังหวัดระยอง ๑๑๕ แห่ง ตามลำดับ

แพทย์ทั้งหมด ๔,๑๒๖ คน ประชากร ๒,๙๗๔,๖๙๔ คน ประชากรต่อแพทย์ ๗๒๐ : ๑ คน

สาเหตุการตายจากโรคต่าง ๆ มีผู้เสียชีวิตจากโรคภัยชราสูงสุด จำนวน ๘๙๖ คน รองลงมาโรคหัวใจล้มเหลว ไม่ระบุรายละเอียด จำนวน ๗๗๒ คน ถัดมา โรคความดันโลหิตสูงไม่ทราบสาเหตุ (ปฐมภูมิ) จำนวน ๖๐๙ คน

มีสถานศึกษาในระบบ จำนวน ๑,๖๙๙ แห่ง แบ่งเป็น สังกัด สพฐ. จำนวน ๘๔๑ แห่ง เอกชน จำนวน ๗๘๓ แห่ง อาชีวศึกษา จำนวน ๓๙ แห่ง เมืองพัทยา ๑๓ แห่ง สำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน ๑๖ แห่ง และสถานศึกษานอกระบบ จำนวน ๑๐๙ แห่ง สังกัด กศน. จำนวนนักเรียน นักศึกษา มีจำนวนทั้งหมด ๕๘๓,๓๐๗ คน แยกเป็นเพศหญิง จำนวน ๒๗๔,๗๒๓ คน เพศชาย จำนวน ๓๐๘,๕๘๔ คน ระดับการศึกษา ที่มีนักเรียนมากที่สุด คือ ระดับประถมศึกษา จำนวน ๒๔๒,๑๕๖ คน อยู่ในระบบ จำนวน ๑๑๙,๓๗๖ คน นอกระบบ จำนวน ๑,๙๓๐ คน จังหวัดที่มีนักเรียน นักศึกษา มากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๓๑๓,๐๖๙ คน รองลงมา คือ จังหวัดระยอง จำนวน ๑๒๓,๑๑๒ คน ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๑๕,๓๒๑ คน ตามลำดับ นักเรียนออกกกลางคัน จำนวน ๕๕๓,๓๖๗ คน และสังกัดที่มีนักเรียนออกกกลางคันมากที่สุด คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓๒๕,๖๕๗ คน และจังหวัดที่มีนักเรียนออกกกลางคันมากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๒๘๕,๙๐๖ คน รองลงมา คือ จังหวัดระยอง จำนวน ๑๔๕,๙๙๒ คน ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๒๑,๔๖๙ คน ตามลำดับ

จังหวัดที่มีกำลังแรงงานในปัจจุบันมากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑,๐๖๕,๓๙๔ คน รองลงมา คือจังหวัดระยอง จำนวน ๕๗๒,๕๓๐ คน ถัดมาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๔๓๓,๐๕๖ คน และพบว่าผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานมากที่สุด คือจังหวัดชลบุรี จำนวน ๔๑๖,๘๑๐ คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒๓๗,๒๕๔ คน ถัดมา คือจังหวัดระยอง จำนวน ๑๗๙,๑๓๘ คน ตามลำดับ ในส่วนกำลังแรงงานที่รอฤดูกาล พบในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๓๙๐ คน ส่วนผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานพบว่า เป็นผู้ทำงานบ้าน จำนวน ๓๐๕,๙๑๘ คน เรียนหนังสือ จำนวน ๑๖๔,๙๓๑ คน และอื่น ๆ จำนวน ๓๕๒,๓๗๙ คน คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๑ ในปี ๒๕๖๑ มีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือมากที่สุด จำนวน ๑๘๗,๘๙๑ คน รองลงมาปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑๖๗,๑๘๘ คน ถัดมาปี ๒๕๖๖ จำนวน ๑๖๐,๒๕๕ คน ซึ่งในปี ๒๕๖๑ พบมากที่สุดในจังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๑๑,๔๙๖ คน รองลงมาคือ จังหวัดระยอง จำนวน ๕๒,๑๗๓ คน ถัดมาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒๔,๒๒๒ คน ตามลำดับ

จำนวนชุมชนผู้มีรายได้น้อย มีทั้งหมด ๘๐ ชุมชน แยกเป็นชุมชนแออัด จำนวน ๗๒ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๕,๑๒๕ ครัวเรือน ชุมชนเมือง ๖ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๔๘๒ ครัวเรือน ชุมชนชานเมือง ๒ ชุมชน มีครัวเรือน จำนวน ๕๘ ครัวเรือน และมีบ้านทั้งหมด ๔,๘๐๐ หลัง จังหวัดชลบุรี มีชุมชนมากที่สุด จำนวน ๔๓ ชุมชน รองลงมาจังหวัดระยอง มีชุมชนทั้งหมด ๒๐ ชุมชน ถัดมาจังหวัดฉะเชิงเทรา มีชุมชนทั้งหมด จำนวน ๑๗ ชุมชน

จำนวนครัวเรือน พ.ศ.๒๕๕๒ - ๒๕๖๑ พบว่าในปี ๒๕๖๑ จังหวัดชลบุรีเพิ่มสูงขึ้นจากปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๗.๔๔ พันต่อครัวเรือน จังหวัดระยอง เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๑๐.๐๗ พันต่อครัวเรือน และจังหวัดฉะเชิงเทรา เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๘.๗๗ พันต่อครัวเรือน และจะเห็นได้ว่าในปี ๒๕๖๑ จังหวัดชลบุรี มีจำนวนครัวเรือนเพิ่มมากที่สุด จำนวน ๖๒๔.๔๒ พันต่อครัวเรือน รองลงมา คือ จังหวัดระยอง จำนวน ๓๓๑.๐๒ พันต่อครัวเรือน ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๒๕๐.๕๕ พันต่อครัวเรือน

ผลิตภัณฑ์จังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ พบว่าในปี ๒๕๕๙ ทุกจังหวัดเพิ่มสูงขึ้นจากปี ๒๕๕๘ โดยจังหวัดชลบุรีเพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๔๑,๔๓๙ ล้านบาท จังหวัดระยอง เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๑๖,๗๔๑ ล้านบาท และจังหวัดฉะเชิงเทรา เพิ่มสูงขึ้น จำนวน ๑๖,๐๑๑ ล้านบาท การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่าในปี ๒๕๕๙ ทุกจังหวัดมีอัตราการขยายตัว GPP เพิ่มสูงขึ้นจากปี ๒๕๕๘ โดยจังหวัดชลบุรีเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ + ๑๒.๖๗ จังหวัดระยอง เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ + ๓.๔๙ และจังหวัดฉะเชิงเทรา เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ + ๗.๑๑ ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ปี ๒๕๕๙ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ พบว่า จังหวัดระยอง มีจำนวนผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) มากที่สุด จำนวน ๑,๐๐๙,๔๙๖ บาท/ปี รองลงมา คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๕๔๘,๘๗๗ บาท/ปี ถัดมาคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๔๓๓,๔๐๐ บาท/ปี ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน ตามราคาประจำปี จำแนกเป็นรายจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่าจังหวัดระยอง มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคและ

จังหวัด ตามราคาประจำปีมากที่สุด จำนวน ๘๘๗,๑๑๗ ล้านบาท ต่อประชากร ๘๘๘ (๑,๐๐๐ คน) มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน ๑,๐๐๙,๔๙๖ บาท ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๑ ของภาค และลำดับที่ ๑ ของประเทศ รองลงมา คือ จังหวัดชลบุรี มีจำนวน ๙๑๒,๔๙๘ ล้านบาท ต่อประชากร ๑,๖๖๒ (๑,๐๐๐ คน) มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน ๕๔๘,๘๗๗ บาท ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๒ ของภาค และลำดับที่ ๒ ของประเทศ ถัดมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน ๓๔๐,๙๑๓ ล้านบาท ต่อประชากร ๗๘๗ (๑,๐๐๐ คน) มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน ๔๓๓,๔๐๐ บาท ซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๓ ของภาค และลำดับที่ ๕ ของประเทศ

รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน พ.ศ.๒๕๕๒ - ๒๕๖๐ พบว่าในปี ๒๕๖๐ จังหวัดชลบุรี มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำนวน ๒๗,๖๖๕.๓๙ บาท ซึ่งสูงขึ้นจากปี ๒๕๕๘ เฉลี่ย ๔๐๘.๖๙ บาท จังหวัดระยอง มีจำนวน ๒๗,๗๙๗.๗๙ บาท ซึ่งลดลงจากปี ๒๕๕๘ เฉลี่ย ๒,๕๑๗.๐๑ บาท และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน ๒๖,๐๖๑.๘๕ บาท ซึ่งลดลงจากปี ๒๕๕๘ เฉลี่ย ๑,๔๙๓.๐๕ บาท

หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จำแนกวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม พ.ศ.๒๕๕๒ -๒๕๖๐ ในปี ๒๕๖๐ มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน รวมทั้งสิ้น ๓๗๔,๕๖๓.๑๔ บาท โดยมีวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม คือ เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนมากที่สุด จำนวน ๑๖๘,๖๑๒.๔๓ บาท รองลงมาเพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน จำนวน ๑๖๖,๗๖๓.๘๙ บาท ถัดมาเพื่อใช้ทำการเกษตร จำนวน ๒๐,๘๒๘.๓๒ บาท

จำนวนผู้สูงอายุแยกตามจังหวัด ปี๒๕๖๑ มีจำนวนทั้งหมด จำนวน ๔๐๑,๒๖๓ คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน ๑๗๒,๙๖๓ คน เพศหญิง จำนวน ๒๒๘,๓๐๐ คน จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุเพศหญิงจะมากกว่าร้อยละ ๕๗.๐๐ เพศชาย ร้อยละ ๔๓.๐๐ และจังหวัดที่มีผู้สูงอายุมากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๙๔,๖๐๕ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๘๒,๙๓๑ คน เพศหญิง จำนวน ๑๑๑,๖๗๔ คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๑๖,๓๔๒ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๕๐,๖๐๖ คน เพศหญิง จำนวน ๖๕,๗๓๖ คน ถัดมาจังหวัดระยอง จำนวน ๙๐,๓๑๖ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๓๙,๔๒๖ คน เพศหญิง จำนวน ๕๐,๘๙๐ คน จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ พบว่า จังหวัดที่มีผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพ มากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๓๑,๕๓๑ ราย รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๙๑,๔๖๙ บาท ถัดมา จังหวัดระยอง จำนวน ๗๐,๔๐๙ ราย ตามลำดับ

คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการเพิ่มสูงขึ้น และลดลงในปี พ.ศ.๒๕๕๙ และในปี พ.ศ.๒๕๖๐ มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น จากปี ๒๕๕๙ ทุกจังหวัด ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ มีจำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการทั้งหมด จำนวน ๕๓,๔๘๘ คน จังหวัดที่มีคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการมากที่สุด คือ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๒๒,๑๔๐ คน รองลงมา คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๑๙,๗๐๘ คน ถัดมาจังหวัดระยอง จำนวน ๑๑,๖๔๐ คน คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามประเภทความพิการ ผู้พิการส่วนใหญ่สามลำดับแรกเป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย รองลงมาประเภททางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ถัดมาประเภทพิการซ้ำซ้อน ตามลำดับ

จำนวนคนไร้ที่พึ่ง ขอดาน และจิตเวช ในปี ๒๕๖๒ (ม.ค.-มิ.ย.) ที่ให้บริการภายใน (เข้าพัก) มีจำนวน ๒๖๖ ราย ส่วนใหญ่เป็นคนไร้ที่พึ่ง จำนวน ๒๑๘ ราย ร้อยละ ๘๑.๙๕ รองลงมาเป็นจิตเวช จำนวน ๓๖ ราย ร้อยละ ๑๓.๕๓ และ คนขอดานจำนวน ๑๒ ราย ร้อยละ ๔.๕๐ และให้บริการภายนอก (ไม่เข้าพัก) จำนวน ๓๐๓ ราย ส่วนใหญ่เป็นคนไร้ที่พึ่ง จำนวน ๒๒๙ ราย ร้อยละ ๗๕.๕๘ รองลงมาเป็นคนขอดาน จำนวน ๔๓ ราย ร้อยละ ๑๔.๑๙ และจิตเวช จำนวน ๒ ราย ร้อยละ ๐.๒๓ ปัจจัยและสาเหตุ ส่วนใหญ่มีสาเหตุ มาจากรายได้ไม่เพียงพอ/ยากจน จำนวน ๘๗๕ ราย พบมากในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๓๑๓ ราย รองลงมาไม่มีงานทำ/ตกงาน จำนวน ๓๔๕ ราย พบมากในปี ๒๕๖๒ ถัดมารายได้ดี/หาเงินง่าย จำนวน ๑๙๖ ราย พบมากในปี ๒๕๖๐ มีความสภาพความพิการ จำนวน ๑๘๓ ราย พบมากในปี ๒๕๖๑ และไม่มีผู้เลี้ยงดู จำนวน ๑๑๐ ราย

องค์กรภาคีเครือข่ายที่มีมากที่สุดคือ องค์กรสตรี จำนวน ๑,๐๑๖ แห่ง มีมากในจังหวัด ฉะเชิงเทรา รองลงมาคือองค์กรที่จัดแจ้งตาม พ.ร.บ.การจัดสวัสดิการสังคมฯ จำนวน ๓๒๕ แห่ง มีมากใน จังหวัดฉะเชิงเทรา ถัดมาศูนย์พัฒนาครอบครัว (ศพค.) จำนวน ๒๔๕ แห่ง มีมากในจังหวัดฉะเชิงเทรา

เครือข่ายอาสาสมัครที่มีมากที่สุดคือ สภาเด็กและเยาวชน จำนวน ๕,๘๓๗ คน มีมากในจังหวัด ฉะเชิงเทรา ร้อยละ ๓๘.๘๕ เครือข่ายอาสาสมัครรองลงมาคืออาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ (อพม.) จำนวน ๓,๒๓๑ คน มีมากในจังหวัดชลบุรี ร้อยละ ๔๗.๗๕ เครือข่ายอาสาสมัครถัดมา อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) จำนวน ๑,๒๐๘ คน มีมากในจังหวัดชลบุรี ร้อยละ ๓๗.๔๑

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. การกำหนดข้อมูลการจัดเก็บในฐานข้อมูลเดียวกันเป็นข้อมูลภาพกลุ่มจังหวัด/ภาคสามารถใช้ วิเคราะห์ข้อมูลเรียงลำดับมากไปหาน้อย ควรเพิ่มข้อมูลหาความสัมพันธ์สาเหตุและปัจจัยที่เกิด เพื่อการ วิเคราะห์ และวางแผนงานโครงการที่สอดคล้องการแก้ไขปัญหาทางสังคม

๒. กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมกับกรมต่าง ๆ กำหนดตัวชี้วัดค่า เป้าหมายกลางที่กำหนดตัวบ่งชี้ระดับความรุนแรงของปัญหาในกลุ่มเป้าหมาย เด็ก เยาวชน สตรี ครอบครัว คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส

๓. การพัฒนาเชื่อมโยงข้อมูลโดยใช้ฐานข้อมูลที่มีอยู่ของกระทรวง เช่น ระบบโครงการเงินอุดหนุนเพื่อ การเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ระบบรับเรื่องร้องเรียน ๑๓๐๐ ระบบเงินสงเคราะห์ประเภทต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ วางแผนนโยบายเชิงป้องกัน

๔. การเชื่อมข้อมูลผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐกับบริการที่ได้รับจากกระทรวง เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอรัฐบาลในการกำหนดมาตรการพัฒนากลุ่มผู้ลงทะเบียนในด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ ด้านกลุ่มจังหวัด EEC

ด้านเศรษฐกิจ การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ ทุกจังหวัดมีอัตราการขยายตัว GPP เพิ่มสูงขึ้น มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จังหวัดชลบุรี จำนวน ๒๗,๖๖๕.๓๙ บาท จังหวัดระยอง มีจำนวน ๒๗,๗๙๗.๗๙ บาท และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน ๒๖,๐๖๑.๘๕ บาท ในขณะที่มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนรวมทั้งสิ้น ๓๗๔,๕๖๓.๑๔ บาท วัตถุประสงค์ของการ กุ้ยืม คือ เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนมากที่สุด รองลงมาเพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน ถัดมาเพื่อใช้ทำการเกษตร ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมการออมเงินสำรองและการส่งเสริมทักษะอาชีพเสริมให้ครัวเรือน

ด้านที่อยู่อาศัยและควาหนาแน่นของประชากร กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ เกิดชุมชนผู้มีรายได้น้อย ที่เป็นชุมชนแออัดมีทั้งหมด ๗๒ ชุมชน ๕,๑๒๕ ครัวเรือน และจังหวัดชลบุรี และระยอง มีประชากรแฝง กลางคืน ติด ๑ ใน ๑๐ ของประเทศ ดังนั้น ควรมีการวางแผนการจัดการที่อยู่อาศัยเพื่อการรองรับนโยบายการ พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

ด้านคุณภาพชีวิตประชาชน กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ๑ กลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่ม สูงขึ้น ดังนั้น ควรมีการเตรียมความพร้อมทักษะด้านอาชีพเพื่อรองรับกันนโยบายส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ และผู้สูงอายุตามกฎหมาย ซึ่งในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกจะมีการลงทุนจากสถานประกอบการเพิ่มขึ้น จากนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก กลุ่มเด็กที่มีอายุระหว่าง ๑๔ - ๑๙ ปี จังหวัด ชลบุรี และระยอง ที่มีสัดส่วนการตั้งครรภ์ มากกว่า ๕๐ ต่ออัตราประชากรหญิง ๑,๐๐๐ คน ดังนั้น หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายกิจกรรมโครงการร่วมกันเพื่อให้เกิดการแก้ไขอย่างครบทุกมิติ

ภาคผนวก

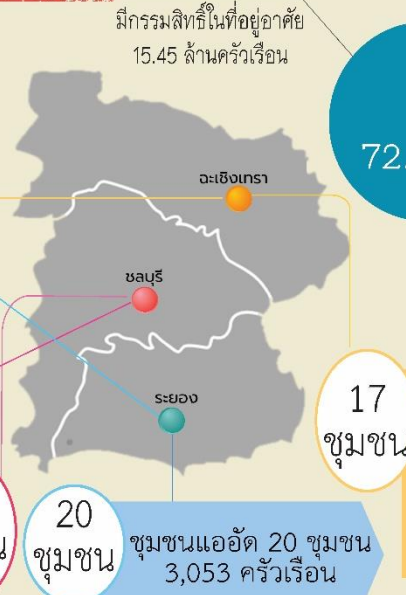
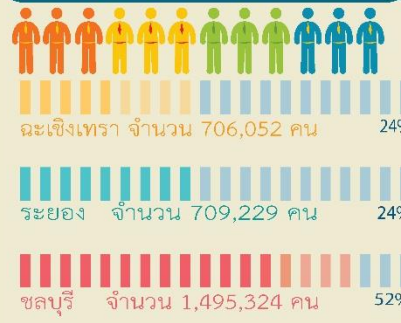
รายงานสถานการณ์ทางสังคม ไตรมาส 1 ปี 2562
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 1 (ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา)
ปีที่ 1 ครั้งที่ 1 ปี 2562

สถานการณ์ด้านที่อยู่อาศัย

สถานการณ์เด่นทางสังคม

จำนวนประชากร
ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษตะวันออก 1
ปี 2561

ชุมชนแออัด 40 ชุมชน
3,053 ครัวเรือน
ชุมชนเมือง 2 ชุมชน
99 ครัวเรือน
ชุมชนชานเมือง 1 ชุมชน
29 ครัวเรือน

43 ชุมชน

20 ชุมชน

ชุมชนแออัด 20 ชุมชน
3,053 ครัวเรือน

17 ชุมชน

ชุมชนแออัด 12 ชุมชน
815 ครัวเรือน
ชุมชนเมือง 4 ชุมชน
383 ครัวเรือน
ชุมชนชานเมือง 1 ชุมชน
29 ครัวเรือน

แนวโน้มและผลกระทบ

ประชากรในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ปี 2561 จังหวัดชลบุรีมีประชากรมากที่สุด จำนวน 1,495,324 คน อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีของประชากรมากที่สุด คือจังหวัดระยอง ร้อยละ 1.08 ซึ่งอาจเกิดจากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออกที่มีการขยายตัวประชากรจากจังหวัดชลบุรีมาจังหวัดระยองโดยภาพรวมประชากรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ส่วนข้อมูลความหนาแน่นของประชากร จังหวัดชลบุรีมีอัตราความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดในอัตรา 342 คน ต่อพื้นที่ 4,363 ตารางกิโลเมตร รองลงมาจังหวัดระยอง อัตรา 199 คน ต่อพื้นที่ 3,552 ตารางกิโลเมตร ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลประชากรแฝงปี 2560 จัดเก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ พบ จำนวนประชากรแฝงกลางคืน จังหวัดชลบุรี เป็นอันดับ 2 ของประเทศและจังหวัดระยอง เป็นอันดับ 7 และสถิติประชากรและบ้านในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี การเกิดชุมชนผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พบว่า มีจำนวน 80 ชุมชน โดยจังหวัดชลบุรีมีมากที่สุด รองลงมาจังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา จากข้อมูลประชากร ความหนาแน่นประชากร สถิติประชากรและบ้าน มีทิศทางแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งคาดการณ์ว่าประชาชนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกมีความต้องการด้านที่อยู่อาศัยเพิ่มสูงซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

แนวทางการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะ

- ด้านการปฏิบัติ
1. การส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับประชาชนที่เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงในระยะเริ่มโครงการ โดย พอช. นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและแผนที่ชุมชนจัดแบ่งข้อมูลเป็นกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มสตรีวัยหรือสตรีว่างงานและมีบุคคลในภาวะพึ่งพิงในครอบครัว ให้นำหน่วยงานที่ดำเนินการ ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ดำเนินการส่งเสริมทักษะอาชีพ และเงินทุนประกอบอาชีพ กลุ่ม คนพิการ ให้ศูนย์บริการคนพิการจังหวัด ดำเนินการประสานสถานประกอบการเพื่อส่งเสริมให้เข้าถึงสิทธิ มาตรา 35 ซึ่งช่วยเพิ่มรายได้ให้กับผู้มีรายได้น้อย สามารถออมเงินตามโครงการได้
  2. การให้กลไกกองทุนการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้กลุ่มประชาชนเข้าร่วมการออมของกองทุนจัดสวัสดิการสังคมตำบล เป็นการสร้างสร้างวินัยใน การออม และมีการช่วยเหลือสวัสดิการด้านต่าง ๆ

- ด้านนโยบาย
1. การเคหะแห่งชาติ ใช้ฐานข้อมูล “ศูนย์ข้อมูลที่อยู่อาศัยแห่งชาติ” ผลักดันกลไกประชารัฐ (ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน) โดยให้ตั้งเป็น “กองทุนสวัสดิการสำหรับผู้มีรายได้น้อย” เพื่อเชิญชวนภาคเอกชนที่มีกิจการด้านวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่อาศัยหรือมีนโยบายด้าน CSR ร่วมบริจาค เพื่อลดต้นทุนการสร้างบ้านให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อย หรือการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย เพื่อสร้างโอกาสในการมีที่อยู่อาศัย
  2. กระทรวงการคลัง ใช้มาตรการทางภาษีและมาตรการจูงใจของภาคเอกชน ในการสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อย
  3. กระทรวงมหาดไทย กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัยระดับเมืองของท้องถิ่นให้ครอบคลุมในทุกมิติ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายแบบประชารัฐ
  4. กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่งเสริมการรวมกลุ่ม การสร้างอาชีพในชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตผู้มีรายได้น้อย
  5. กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมการจัดการศึกษาในและนอกระบบที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนผู้มีรายได้น้อย

รายงานสถานการณ์ทางสังคม

ไตรมาส 2 (เม.ย. - มิ.ย.62)

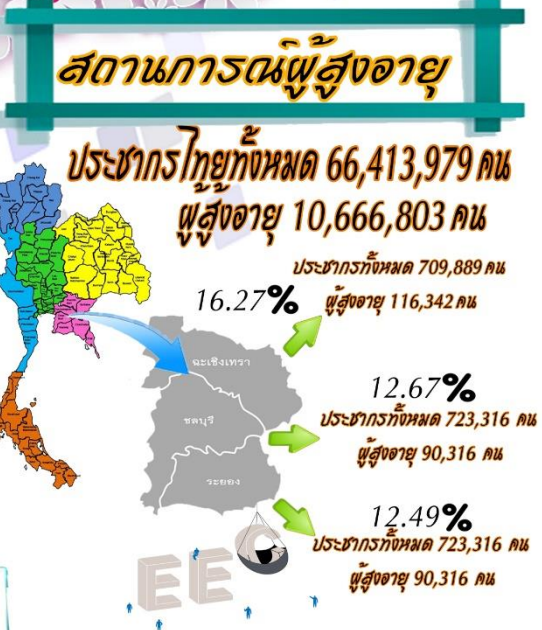
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 1 (ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา)

สถานการณ์เด่นทางสังคม

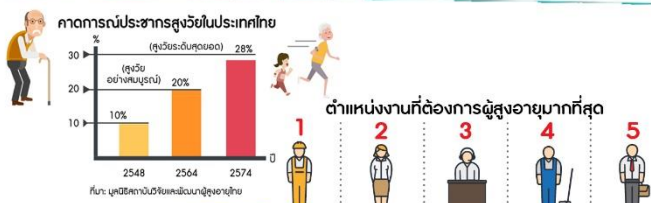
สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยปี 2561 พบว่าประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 66,413,979 คน มีประชากรผู้สูงอายุ จำนวน 10,666,803 คน ร้อยละ 16.06 ในปี พ.ศ.2564 และในปี พ.ศ.2574 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด คือ ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด

แรงงานที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ทำงานในระบบและนอกระบบพบว่า ผู้สูงอายุใน 3 จังหวัด เป็นแรงงานนอกระบบมากกว่าแรงงานในระบบ โดยในวง 3 ปี จังหวัดระยอง มีแรงงานผู้สูงอายุในระบบเพิ่มขึ้นปี 2559 จำนวน 27,620 คน ปี 2560 จำนวน 30,793 คน และปี 2561 จำนวน 32,667 คน ส่วนจังหวัดชลบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบมีอัตราลดลง ในขณะที่ความน่าจะเป็นการคาดประมาณของสถานการณ์การทำงานนอกระบบ แม้จะมีแนวโน้มลดลงตามช่วงอายุที่เพิ่มขึ้น แต่มีลักษณะหรืออัตราการลดต่ำลงที่ค่อนข้างคงที่เรื่อย ๆ จนถึงช่วงอายุที่ประมาณ 70 ปี

แนวโน้มและผลกระทบ

ผู้สูงอายุที่ทำงานจำแนกเป็นแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบของ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง พบว่าปี 2561 ผู้สูงอายุเป็นแรงงานในระบบ จำนวน 20,172 คน ผู้สูงอายุเป็นแรงงานนอกระบบ จำนวน 90,790 คน โดยจังหวัดระยอง มีผู้สูงอายุเป็นแรงงานนอกระบบมากที่สุด รองลงมาจังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าว มีแนวโน้มว่าผู้สูงอายุของ 3 จังหวัดนี้ จะเข้าไปไม่ถึงหลักประกันทางสังคม อัตราการเป็นประกันที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอาจมีผลกระทบต่อกำลังแรงงานในภาคเศรษฐกิจ

- ### แนวทางการทำงาน และข้อเสนอแนะ
1. แรงงานด้านการผลิต
  2. เสริมพนักงานทั่วไป
  3. เจ้าหน้าที่สำนักงาน
  4. แรงงานประมง
  5. พนักงานขาย
- ที่มา: วิทยาลัยการสัตหีบ ปี 2560

1. การพัฒนาระบบข้อมูลผู้สูงอายุ เพื่อเป็นฐานข้อมูลเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนและกลุ่มเป้าหมาย โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเพิ่มทักษะและมูลค่าของแรงงานสูงอายุ เช่น กำหนดคุณสมบัติทางทักษะของกำลังแรงงาน และระบบการจ้างงานตามทักษะ ให้ความช่วยเหลือแรงงานสูงอายุ สำหรับผู้ที่ยังหางานไม่ได้ผู้เน้นส่งเสริมความสามารถในการจ้างงานผู้สูงอายุให้มากขึ้น เป็นต้น
2. ศึกษาข้อมูลรูปแบบการประชาสัมพันธ์กองทุนออมแห่งชาติให้กับกลุ่มวัยแรงงานซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบเพื่อเข้าถึง หลักประกันทางสังคม
3. มาตรการกลไกทางภาษีหรือจูงใจแบบระบบที่สามารถจัดเก็บจากรายได้ของประชาชนตั้งแต่ช่วงวัยแรงงานเพื่อให้มีการออมเงิน และมีหลักประกันทางสังคม
4. ปรับเปลี่ยนระบบกองทุนออมแห่งชาติ ให้มีระบบตอบแทนเพิ่มเติม เช่น การปันผลประจำปี คืนเงินเป็นร้อยละ 5-10 ของเงินฝาก หรือรางวัลประจำปี
5. พลิกต้นให้ผู้สูงอายุที่ไม่ได้อยู่ในกองทุนใดๆ เข้ากองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้มีหลักประกันด้านสวัสดิการของตนเอง เช่น การรักษาพยาบาล เป็นต้น

บรรณานุกรม

- แผนพัฒนาภูมิภาคตะวันออก (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด) พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๖๔.
สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก.ศาลากลางจังหวัดชลบุรี
ระบบสถิติทางทะเบียน. กรมการปกครอง.สืบค้นจากเว็บไซต์ <http://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/ccaa/>
- ระบบสถิติทางทะเบียน ข้อมูลทางการปกครอง กรมการปกครอง, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
สืบค้นจากเว็บไซต์ <http://www.dla.go.th>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ ด้านแรงงาน
สืบค้นจาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/๐๒.aspx>
และ statbbi.nso.go.th
- HDC Report.กระทรวงสาธารณสุข. สืบค้นจากเว็บไซต์ <https://hdcservice.moph.go.th>
- สารสนเทศเพื่อการศึกษา.สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สืบค้นจากเว็บไซต์ www.mis.moe.go.th/mis๒๐๑๘/index.php?option=com_content&view=article&id=๕๕๗&Itemid=๑๑๓
- รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สืบค้นจาก www.serviceapp.niets.or.th
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สืบค้นจาก <https://www.obec.go.th/>
- สถิติด้านแรงงาน.สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สืบค้นจากเว็บไซต์ <http://www.nso.go.th>
- กองยุทธศาสตร์และสารสนเทศที่อยู่อาศัย.ฝ่ายวิชาการ.การเคหะแห่งชาติ .สืบค้นจากเว็บไซต์ <https://nhic.msociety.go.th/>
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการข้อมูล (www.mis.moe.go.th)
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (ค่าเฉลี่ยเขาวงกตปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑) ผลิตภัณ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๙.สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สืบค้นจาก https://www.nesdb.go.th/more_news.php?cid=๕๖๓&filename=index
- การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ.กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สืบค้นจาก <http://www.nso.go.th/sites/๒๐๑๔>
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
ข้อมูลประมวลผลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา
ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
หนังสือการคาดการณ์ที่อยู่อาศัยประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๘๐.การเคหะแห่งชาติ
แผนปฏิบัติการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกสำนักงาน

บรรณานุกรม (ต่อ)

แผนปฏิบัติการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เวทีการประชุมคณะกรรมการเมือง รับรองเกณฑ์การพิจารณารับรองสิทธิผู้เดือดร้อน เมื่อวันที่ ๒๘ พ.ย. ๖๑

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก EEC สืบค้นจาก <https://www.eeco.or.th>

แรงงานสูงวัยและการคาดการณ์ ผลกระทบจากการขยายกำหนดเกษียณอายุ : เฉลิมพล แจ่มจันทร์
และสรวีย์ บุญยमानนท์

สังคมสูงวัยกับความท้าทายของตลาดแรงงานไทย : ธนาคารแห่งประเทศไทย เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๑
หน้า ๒๑

รายงานประจำปี ๒๕๖๐ กองทุนออมแห่งชาติ

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว สืบค้นจาก <http://www.dwf.go.th/Home/AnnounceList/๓๑>)

งานวิจัยสัมพันธ์ภาพในครอบครัว (จิราพร ชมพิกุล และคณะ : ๒๕๕๒)

ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี ๒๕๖๒ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มิถุนายน ๒๕๖๒

วฤชสพร ญัฐรุจิโรจน์ เรื่อง “ครอบครัวทางเลือกและการคงอยู่ของสถาบันครอบครัว”

จัดทำโดย

**สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ๓
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์**

ที่อยู่ ๑๗๒/๙ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ๒๐๑๕๐

โทร.๐๓๘ - ๒๔๐๕๓๘-๙ โทรสาร ๐๓๘-๒๔๐๕๓๙

E-mail : tpso3@hotmail.com, tpso3.m-society.go.th

[https : tpso3.m-society.go.th](https://tpso3.m-society.go.th)